

งานวิจัย

เรื่อง

ผลการวิจัยภาพ 4 ขั้นตอนปรับจากทฤษฎี
ของ ปิ่น เต มัทเลอร์ และเอ็ดมันด์ เบิร์กเฟลดมันน

ที่มีต่อความสามารถในการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมผ่านสื่อออนไลน์
ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร (ผ่านประเมิน)

โดย

รณเสถียรอารบ ฤทธิพรพรณ ทองงาม

โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ผ่านประเมิน)

ปีพ.ศ. 2551

701.18
ล145ผ
ร.2

ลิขสิทธิ์เป็นของ

โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ผ่านประเมิน)

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ตุนวิท 23 วัฒนา กรุงเทพฯ 10110 โทร. 2584002-3

งานวิจัย

เรื่อง

ผลการวิจารณ์ภาพ 4 ขั้นตอนปรับจากทฤษฎี
ของ ยีน เอ มิทเลอร์ และเอ็ดมันด์ เบิร์กเฟลด์แมน
ที่มีต่อความสามารถในการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์
ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)

โดย

รองศาสตราจารย์ ถลิตพรรณ ทองงาม

โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)

ธันวาคม 2551

ลิขสิทธิ์เป็นของ

โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)

บทคัดย่อ

รองศาสตราจารย์ ลลิตพรรณ ทองงาม. (2551). ผลการวิจารณ์ภาพ 4 ขั้นตอนปรับจากทฤษฎีของ ยีน เอ มิทเลอร์ และเอ็ดมันด์ เบิร์กเฟลด์แมน ที่มีต่อความสามารถในการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม). กรุงเทพฯ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าดังนี้

1.) เพื่อศึกษาผลการวิจารณ์ 4 ขั้นตอนปรับจากทฤษฎีของ ยีน เอ มิทเลอร์ และ เอ็ดมันด์ เบิร์กแมน ที่มีต่อความสามารถในการวิจารณ์งานภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ 2.) เพื่อศึกษาความสามารถในการพัฒนาการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

จากการวิจัยเพื่อศึกษาความสามารถในการพัฒนาการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

พบว่า การวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ของนักเรียนในขั้นการเขียนบรรยายจากภาพครั้งที่ 1 ภาพห้องที่ 45 ตอนพระรามลงสรงน้ำพบเบญจกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโสกหนุมานขอพิสูจน์เอาศพไปเผาเบญจกายหนี หนุมานจับตัวถวาย นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากความสามารถในการเขียนบรรยายจากภาพจิตรกรรมฝาผนังคือ 14.43 และครั้งที่ 2 ในการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ของนักเรียนในขั้นการเขียนบรรยายจากภาพห้องที่ 109 ตอนทศกัณฐ์แปลงตนเป็นพระอินทร์ออกรับกับพระราม นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากความสามารถในการเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังคือ 15.20 ซึ่งพบว่าไม่แตกต่างกัน

ส่วนขั้นการเขียนวิเคราะห์จากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ของนักเรียนครั้งที่ 1 ภาพห้องที่ 31 ตอนหนุมานส่งนางบุษมาลีขึ้นสวรรค์ แล้วร้ายเวทแปลงกายตัวให้ใหญ่ นำฝูงลิงข้ามน้ำ นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากความสามารถในการเขียนการวิเคราะห์จากภาพคือ 11.23 และครั้งที่ 2 ในการเขียนวิเคราะห์จากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ภาพห้องที่ 45 ตอนพระรามลงสรงน้ำพบเบญจกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโสก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพเผาไฟเบญจกายหนี หนุมานจับตัวมาถวาย นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากความสามารถในการเขียนวิเคราะห์จากภาพคือ 12.97 ซึ่งคะแนนเฉลี่ยความสามารถในขั้นการเขียนวิเคราะห์จากภาพครั้งที่ 2 ของนักเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

ส่วนการเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ของนักเรียนในขั้นการเขียนตีความจากภาพครั้งที่ 1 ภาพห้องที่ 154 ตอนพระพรตและพระสัตรุดยกพลกลับกรุงศรีอยุธยา หนุมานทอดกาย

ให้กองทัพข้ามมาจากกรุงลงกาไปผืนแผ่นดินใหญ่ นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากความสามารถในการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังได้ 14.30 และครั้งที่ 2 ในการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ของนักเรียนในขั้นการเขียนตีความจากภาพห้องที่ 151 ตอนพระพรตรบกับท้าวจักรวรรดิ ท้าวจักรวรรดิต้องสร นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากความสามารถในการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์คือ 15.50 ซึ่งคะแนนเฉลี่ยความสามารถในขั้นการเขียนตีความจากภาพครั้งที่ 2 ของนักเรียน เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

ส่วนขั้นการเขียนตัดสินประเมินจากภาพครั้งที่ 1 ซึ่งมีภาพให้นักเรียนเปรียบเทียบเลือกภาพที่ประทับใจ 1 ภาพ โดยกำหนดภาพให้เลือกมี 3 ภาพ คือ

ภาพหมายเลข 1 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ภาพห้องที่ 154 ตอนพระพรตและพระสัตรุดยกพลกลับกรุงศรีอยุธยา หนุมานทอดกายให้กองทัพข้ามจากกรุงลงกากลับไปยังผืนแผ่นดินใหญ่

ภาพหมายเลข 2 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ภาพห้องที่ 31 ตอนหนุมานส่งนางบุษมาลีขึ้นสวรรค์ แล้วร่ายเวทแปลงตัวให้ใหญ่พาฝูงลิงข้ามน้ำ

ภาพหมายเลข 3 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ภาพห้องที่ 132 ตอนนิลพัทนิรมิตกายทอดตัวเป็นสะพานให้กองทัพข้ามไปประชิดกรุงลงกา

นักเรียนเลือกภาพที่ประทับใจ 1 ภาพ และเขียนวิจารณ์ขั้นตัดสินประเมินภาพได้คะแนนเฉลี่ยจากความสามารถในการเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์คือ 14.30 และครั้งที่ 2 ซึ่งมีภาพให้นักเรียนเปรียบเทียบเลือกภาพที่ประทับใจ 1 ภาพ โดยได้กำหนดภาพให้เลือก 3 ภาพคือ

ภาพหมายเลข 1 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ภาพห้องที่ 49 ตอนพระรามยกพลข้ามสมุทรได้ ประคนธรรมและหนุมานล่องหน้าไปตรงชัยภูมิ

ภาพหมายเลข 2 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ภาพห้องที่ 109 ตอนทศกัณฐ์แปลงกายตนเป็นพระอินทร์ออกรบกับพระราม

ภาพหมายเลข 3 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ภาพห้องที่ 34 ตอนทศกัณฐ์เกี่ยวนางสีดาในสวน นางสีดาผูกคอตวนหนุมานมาช่วยแก้ทัน แล้วถวายแหวนของพระราม

นักเรียนเลือกเปรียบเทียบภาพที่ประทับใจ 1 ภาพ และเขียนวิจารณ์ขั้นการตัดสินประเมินจากภาพได้คะแนนเฉลี่ยคือ 16.77 ซึ่งคะแนนเฉลี่ยจากความสามารถในการเขียนวิจารณ์ภาพขั้นการเขียนตัดสินประเมินจากภาพของนักเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

Abstract

Associate Professor Lalitpan Tongngarm (2008).The Result from 4 levels of Art criticism, adapted from Gene A. Mittler and Edmanberg Feldman's art criticism theory, which affected to the art criticism capability of Grade 6 students of Prasarnmit Demonstration School (Elementary) on Ramayana mural painting.

Goals of this study;

- 1.) To study of 4 level of Art criticism have been adapted from Gene A. Mittler and Edmanberg Feldman's art criticism theory toward the abilities in art critic of Ramayana mural painting of grade 6 students and 2.) To study the abilities in progression in art analysis of Ramayana mural painting of grade 6 students.

From the study about abilities in progression of art critic of Ramayana mural painting of grade 6 students concludes that, from the art describe of the 1st mortem, picture from the wall no. 45; during the bath of Pra-Ram, he met with Benjakai who transformed herself to become his wife, Srida. Later on Pra-Ram felt sorrow from the death of his wife and ask Hanuman to proof her corpse. Lastly Hanuman found that it was not Srida and then arrested Benjakai for the punishment, students' average score is 14.43 and 15.20. In the 2nd mortem of student describe from the wall no.109, Todsakan transformed himself to become Pra- In to go to war with Pra-Ram, students also averagely score 15.2, similar with the result of the 1st mortem.

From The art analysis of Ramayana mural painting of students in 1st mortem; picture from wall no. 31; Hanuman sent Budsamalee to the heaven then enlarged himself for the monkey troop to cross over the river, students' average score is 11.23 and 12.97. In the 2nd mortem; picture from wall no. 45; during the bath of Pra-Ram, he met with Benjakai who transformed herself to became his wife, Srida. Later on Pra-Ram felt sorrow from the death of his wife and ask Hanuman to proof her corpse. Lastly Hanuman found that it was not Srida and then arrested Benjakai for the punishment, students' average score is 12.97, which average score in analyze from the 2nd picture has rise significant .01 level.

The art interpretation of Ramayana mural painting of students in 1st mortem; picture from wall no. 154; Pra-Prot and Pra-Sarut lead the troop back to Ayudhaya, during the time Hanuman also enlarge his body for the troop to be able to cross the river from Longka city to main land, students' average

score is 14.30. The 2nd mortem; picture from wall no. 151; Pra-Prot and Thao-Jakrawat got the arrow shot, students' average score from the second picture has improved at significant .05 level.

For the art judgment of Ramayana mural painting of students in 1st mortem, which gave artworks for students to compare and choose only 1 most impress picture from 3 pictures as follows;

1. Picture no. 1: Ramayana mural painting; wall no. 154; Pra-Prot and Pra-Sarut lead the troop back to Ayudhaya, during the time Hanuman also enlarge his body for the troop to be able to cross the river from Longka city to main land.
2. Picture no. 3: Ramayana mural painting; wall no. 31; Hanuman sent Budsamalee to the heaven then enlarged himself for the monkey troop to cross over the river.
3. Picture no.3: Ramayana mural painting; wall no. 132; Nillapat enlarged himself for the monkey troop to cross over the river to Longka city.

Students choose picture no.1 as their most impress picture, and write the judgment of the picture got the average score of 14.30 from capability in analyze the Ramayana mural painting, and the 2nd time which give pictures for students to compare and then choose the most impressive picture by given 3 pictures as follows;

1. Picture no. 1: Ramayana mural painting; wall no. 49; Pra-Ram bring the troop cross over the South sea, Prakonhum and Hanuman travel ahead to Chaiyaphum.
2. Picture no. 2: Ramayana mural painting; wall no. 109; Todsakan transformed himself to become Pra- In to go to war with Pra-Ram.
3. Picture no. 2: Ramayana mural painting; wall no. 34; Todsakan pay court to Srida in the garden, later Srida hang herself but Hanuman came to save her on time and then offer her Pra-Ram's ring.

Students choose the most impress picture and analyze in judgment from that picture, the average score is 16.77, which this average score has improved at significant .01 level.

ประกาศคุณูปการ

งานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยมีความประสงค์เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่บัณฑิตและผู้สนใจ ที่จะนำไป
ศึกษา

ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์พฤทธิ์ ศุภเศรษฐศิริ รองศาสตราจารย์สุพุมล เกษมสุข อาจารย์
มิ่ง เทพครเมือง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไตรรัตน์ พิพัฒน์โกศล พร้อมทั้งคณะกรรมการทุกท่านที่ผลักดัน
โครงการวิจัยเรื่องรามเกียรติ์สู่การเรียนการสอน และขอบคุณบุคคลที่สำคัญที่สุดคือนักเรียน โรงเรียน
สาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ทุกท่าน

ลลิตพรรณ ทองงาม

ธันวาคม 2551

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	2
ความสำคัญของการวิจัย.....	2
ขอบเขตของการวิจัย.....	2
ประชากรกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย.....	2
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	2
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
สมมุติฐานในการวิจัย.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
หลักการเรียนการสอนสาระทัศนศิลป์.....	7
การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ.....	7
แนวทางการสอนศิลปวิจารณ์.....	9
ความหมายของศิลปวิจารณ์.....	9
ทฤษฎีการสอนศิลปวิจารณ์.....	10
ทฤษฎีการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์ของยีน เอมีทเลอร์.....	11
ทฤษฎีการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์ของเอ็ดมันด์ เบิร์กเฟลด์แมน.....	15
จิตรกรรมฝาผนังเรื่องราวเกียรติ.....	17
จิตรกรรมฝาผนังไทย.....	17
เทคนิคในการเขียนภาพจิตรกรรมฝาผนังไทย.....	18
สีในงานจิตรกรรมฝาผนังไทย.....	20
สีและการใช้สีในจิตรกรรมสกุลช่างรัตนโกสินทร์.....	20
ลักษณะทั่วไปของจิตรกรรมสกุลช่างรัตนโกสินทร์.....	21
แบบศิลปที่ใช้ในจิตรกรรมสกุลช่างรัตนโกสินทร์.....	22
การจัดองค์ประกอบในจิตรกรรมสกุลช่างรัตนโกสินทร์.....	22
ฉากพื้นหลังภาพ.....	23

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
สัดส่วนภาพคนกับสถาปัตยกรรม.....	24
จิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์.....	24
จิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ในพระอารามหลวงสมัยรัตนโกสินทร์.....	25
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	28
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	28
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย.....	28
ขั้นตอนในการสร้างแผนการสอนการจัดกิจกรรมการวิจารณ์ภาพจิตรกรรม ฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์.....	28
ขั้นตอนในการสร้างตัวบ่งชี้เกณฑ์การตรวจให้คะแนนความสามารถในการ พัฒนาการเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์.....	32
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	36
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	37
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	38
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	39
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	39
5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	46
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	46
สมมุติฐานในการวิจัย.....	46
วิธีการดำเนินการวิจัย.....	46
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
สรุปผลการวิจัย.....	48
อภิปรายผล.....	49
ข้อเสนอแนะในการวิจัย.....	55
บรรณานุกรม	56

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก ก. ตารางเปรียบเทียบจากการวิจัย 2 ครั้ง	59
ภาคผนวก ข. แผนการสอนการเรียนรู้สาระทัศนศิลป์ เรื่องการวิจารณ์จิตรกรรมฝาผนังเรื่อง รามเกียรติ์	62
ภาคผนวก ค. ตัวอย่างชี้การให้คะแนนความสามารถในการพัฒนาการวิจารณ์ภาพจิตรกรรม ฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์	88
ภาคผนวก ง. ตัวอย่างใบงานการทำกิจกรรม	93
ภาคผนวก จ. ตัวอย่างผลงานการเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์	98
ภาคผนวก ฉ. ภาพบรรยากาศการทดสอบนักเรียน	114
ประวัติย่อผู้วิจัย	116

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 วันและกิจกรรมที่ทำการทดลอง.....	36
2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการพัฒนาการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนัง เรื่องรามเกียรติ์ขึ้นการเขียนบรรยายจากภาพครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ของนักเรียนระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6.....	40
3 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการพัฒนาการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนัง เรื่องรามเกียรติ์ขึ้นการเขียนวิเคราะห์จากภาพครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ของนักเรียนระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6.....	41
4 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการพัฒนาการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนัง เรื่องรามเกียรติ์ขึ้นการเขียนตีความจากภาพครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ของนักเรียนระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6.....	42
5 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการพัฒนาการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนัง เรื่องรามเกียรติ์ขึ้นการเขียนตีความจากภาพครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ของนักเรียนระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6.....	43
6 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการพัฒนาการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนัง เรื่องรามเกียรติ์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 หลังจาก ได้รับการจัดกิจกรรมฝึกทักษะการเขียนวิจารณ์ภาพในแต่ละครั้ง.....	44

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การปฏิรูปทางการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนเป็นคนสมบูรณ์ ดังนั้นการเรียนการสอนวิชาทัศนศิลป์ที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนเป็นคนสมบูรณ์ ต้องสอนวิธีการสอนอย่างหลากหลายวิธีการ เพื่อเพิ่มทักษะกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียน (หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 การจัดการศึกษาการเรียนรู้ศิลปะ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ) โดยเฉพาะอย่างยิ่งสาระทัศนศิลป์ ช่วยส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม สุนทรียภาพ สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการและวิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ถ่ายทอดความรู้สึกความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานศิลปะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมภูมิปัญญาโดยสากล (หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 การจัดการศึกษาการเรียนรู้ศิลปะ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ)

การเรียนการสอนสาระทัศนศิลป์ ช่วงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ในเรื่องของมาตรฐาน ศ. 1.1 กล่าวถึงการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเรื่องของการวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์ด้วยเหตุผล

ผู้วิจัยได้ตระหนักเห็นความสำคัญในเรื่องของการคิดวิเคราะห์วิจารณ์คุณค่าผลงานทัศนศิลป์ เพราะฝึกฝนให้นักเรียนเป็นคนช่างสังเกตมีเหตุผล รู้จักคิดวิเคราะห์ ตีความและการตัดสินใจประเมินค่า อีกทั้งยังปลูกฝังให้นักเรียนรักเห็นคุณค่าและรู้คุณค่าของศิลปะการสอนให้นักเรียนรู้จักวิพากษ์วิจารณ์สิ่งเหล่านี้เป็นการส่งเสริมความคิดขั้นสูง ซึ่งโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) มุ่งเน้นการเรียนการสอนที่ช่วยส่งเสริมฝึกฝนพัฒนาการคิดให้กับนักเรียน โดยผู้วิจัยได้จัดกระบวนการเรียนการสอนให้นักเรียนได้พัฒนาความคิดระดับสูง ด้วยเทคนิคหลายวิธีการทำวิจัยครั้งนี้เป็นอีกวิธีหนึ่งที่กระตุ้นเร้าให้นักเรียนกล้าแสดงออกในการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องราวมณีเกียรติ ซึ่งประกอบด้วยชั้นการบรรยายจากภาพ ชั้นวิเคราะห์จากภาพ ชั้นตีความจากภาพ ชั้นตัดสินใจประเมินจากภาพ นั่นคือการสอนให้นักเรียนรู้จักการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และในขั้นตอนของการสอนวิจารณ์ภาพนักเรียนจะผ่านกระบวนการการรับรู้จากการสังเกต การสำรวจ การวิเคราะห์ พิจารณาไตร่ตรอง มีเหตุผล การตีความ การประเมินผลและการ

ตัดสินใจ อันจะนำไปสู่การพัฒนาสติปัญญา การคิดระดับสูง ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนสมบูรณ์ ตระหนักในการใช้ สติปัญญา อารมณ์และการตัดสินใจ อีกประเด็นหนึ่งในการทดลองวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทดสอบกับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ผู้วิจัยต้องการจะรู้ผลความสามารถในการวิจารณ์ภาพของนักเรียน เมื่อนักเรียนได้รับกระบวนการการเรียนรู้จากการวิจารณ์ภาพ นักเรียนจะมีความสามารถในการพัฒนาการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์มากขึ้นน้อยเพียงใด

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการวิจารณ์ภาพ 4 ขั้นตอนที่ปรับจากทฤษฎีของฮิน เอ มิทเลอร์ และ เอ็ดมันด์ เบิร์กเฟลด์แมน ที่มีต่อความสามารถในการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการพัฒนาการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการศึกษาค้นคว้าการทำวิจัยครั้งนี้ ทำให้รู้และเข้าใจความสามารถในการเรียนรู้และการนำเสนอแนวคิด รูปแบบของการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนัง เรื่องรามเกียรติ์ของนักเรียนระดับชั้นประถมปีที่ 6 เมื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ซ้ำอีก นักเรียนจะมีความสามารถในการพัฒนาการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ได้ดีมากยิ่งขึ้นกว่าครั้งที่ 1

ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

ประชากรกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) จำนวน 220 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 และนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) จำนวนระดับชั้นละ 15 คน รวม 30 คน เลือกมาโดยสุ่มอย่างง่าย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ที่นำเป็นสื่อให้นักเรียนวิจารณ์ภาพในการทดลองครั้งนี้ หมายถึงภาพจิตรกรรมฝาผนังที่นำมาจากหนังสือจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์รอบพระระเบียงวัด

พระศรีรัตนศาสดาราม จัดพิมพ์ พ.ศ. 2539 ภาพที่นำมาใช้เป็นสื่อในการทดลองครั้งนี้ได้จัดเป็นกิจกรรม 4 กิจกรรม ในแต่ละกิจกรรมจะทำการทดสอบครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ภาพที่นำมาใช้มีดังนี้

กิจกรรมที่ 1 – ขั้นตอนการเขียนบรรยายจากภาพ ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ใช้สื่อภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์

ครั้งที่ 1 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ภาพห้องที่ 45 ตอนพระรามลงสรงน้ำพบเบญจายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดาพระราม โศก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพไปเผาเบญจายหนีหนุมานจับตัวมาถวาย เขียนภาพโดย ร้อยเอกเฮง เทวดี เขียน พ.ศ. 2473 พันตำรวจโทอำพัน สิริสังเคราะห์ เขียนซ่อม พ.ศ. 2517

ครั้งที่ 2 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ภาพห้องที่ 109 ตอนทศกัณฐ์แปลงกายตนเป็นพระอินทร์ ออกรับกับพระราม เขียนภาพโดย ร้อยเอกเฮง เทวดี เขียน พ.ศ. 2574 นายสงวน รักมิตร เขียนซ่อม พ.ศ. 2518

กิจกรรมที่ 2- ขั้นตอนการเขียนวิเคราะห์จากภาพ ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ใช้สื่อภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์

ครั้งที่ 1 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ภาพห้องที่ 31 ตอนหนุมานส่งนางบุษมาลีขึ้นสวรรค์ แล้วร้ายเวทแปลงตัวให้ใหญ่พาฝูงลิงข้ามน้ำ เขียนโดยนายกำจัด ประดิษฐเขียน เขียน พ.ศ. 2472 นายภักดี กินเจ เขียนซ่อม พ.ศ. 2516

ครั้งที่ 2 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ภาพห้องที่ 45 ตอนพระรามลงสรงน้ำพบเบญจายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดาพระราม โศก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพเผาไฟเบญจายหนีหนุมานจับตัวมาถวาย เขียนโดยร้อยเอก เฮง เทวดี เขียน พ.ศ. 2473 พันตำรวจโทอำพัน สิริสังเคราะห์ เขียนซ่อม พ.ศ. 2517

กิจกรรมที่ 3- ขั้นตอนการเขียนตีความภาพ ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ใช้สื่อภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์

ครั้งที่ 1 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ภาพห้องที่ 154 ตอนพระพรต พระสัตว์รุกขพลกลับกรุงศรีอยุธยา หนุมานทอดกายให้กองทัพข้ามจากกรุงลงกาไปผืนแผ่นดินใหญ่ เขียนโดยนายสว่าง ทิมอุคม เขียน พ.ศ. 2473 เขียนซ่อม พ.ศ. 2515

ครั้งที่ 2 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ภาพห้องที่ 151 ตอนพระพรตรบกับท้าวจักรวรรดิ ท้าวจักรวรรดิต้องสร เขียนโดยนายสว่าง ปัญญางาม เขียน พ.ศ. 2473 นายภักดี กินเจ เขียนซ่อม พ.ศ. 2516

กิจกรรมที่ 4- ขั้นตอนการเขียนตัดสินประเมินจากภาพ ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ใช้สื่อภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์

ครั้งที่ 1 ภาพหมายเลข 1 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ภาพห้องที่ 154 ตอนพระพรต พระสัตรุดยกพลกลับกรุงศรีอยุธยา หนุมานทอดกายให้กองทัพข้ามจากกรุงลงกากลับไปยัง แผ่นดินใหญ่ เขียนโดยนายสวงษ์ ทับอุดม เขียน พ.ศ. 2473 เขียนซ่อม พ.ศ. 2515

ครั้งที่ 1 ภาพหมายเลข 2 ภาพจิตรกรรมฝาผนัง เรื่องรามเกียรติ์ ภาพห้องที่ 31 ตอนหนุมานส่ง นางบุษมาลีขึ้นสวรรค์ แล้วร่ายเวทแปลงตัวให้ใหญ่พาฝูงลิงข้ามน้ำ เขียนโดย นายกำจัด ประดิษฐ์เขียน เขียน พ.ศ. 2472 นายภักดี กินเจ เขียนซ่อม พ.ศ. 2516

ครั้งที่ 1 ภาพหมายเลข 3 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ภาพห้องที่ 132 ตอนนิลพัท นิรมิตกายทอดตัวเป็นสะพานให้กองทัพข้ามไปประชิดกรุงลงกา เขียนโดย นายเฉื่อย ณ.นคร เขียน พ.ศ. 2474 นายจินดา สุทสุจรีต เขียนซ่อม พ.ศ. 2516

ครั้งที่ 2 ภาพหมายเลข 1 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ภาพห้องที่ 49 ตอนพระรามยกพล ข้ามสมุทรให้ประคนธรรมและหนุมานล่องหน้าไปตรงชัยภูมิ เขียนโดย นายพิม อินฟ้าแสง เขียน พ.ศ. 2473 นายโหมด ว่องสวัสดิ์ เขียนซ่อม พ.ศ. 2517

ครั้งที่ 2 ภาพหมายเลข 2 ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ภาพห้องที่ 109 ตอนทศกัณฐ์แปลงกาย ตนเป็นพระอินทร์ออกรับกับพระราม เขียนโดยร้อยเอกเฮง เทววัต เขียน พ.ศ. 2474 นายสงวน รักมิตร เขียนซ่อม พ.ศ. 2518

ครั้งที่ 2 ภาพหมายเลข 3 ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ภาพห้องที่ 34 ตอนทศกัณฐ์เกี่ยวนาง สีดาในสวน นางสีดาผูกคอ หนุมานช่วยแก้ทันแล้วถวายแหวนของพระราม เขียนโดยสวงษ์ ทิมอุดม เขียน พ.ศ. 2472 นายประพัฒน์ โยธาประเสริฐ เขียนซ่อม พ.ศ. 2516

กิจกรรมที่ 4 ขั้นการตัดสินใจประเมินจากภาพ ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ในครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 กำหนดภาพให้นักเรียน 3 ภาพ ให้นักเรียนเลือกภาพใดภาพหนึ่งเพียงภาพเดียวในการเขียน ตัดสินประเมินภาพ

2. การวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ หมายถึง การเขียนวิจารณ์ที่ผ่าน กระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ผ่านการรับรู้จากการมองเห็นภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ โดยใช้การปรับประยุกต์หลักการทฤษฎีของฮิน เอ มิทเลอร์ และเอ็ดมันด์ เบิร์กเฟลด์แมน ซึ่งผู้วิจัยได้ ปรับขั้นตอนการเขียนเรื่องภาษาและคำศัพท์ของการวิจารณ์ภาพในการทำกิจกรรมเพื่อให้นักเรียน สามารถเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ได้ และมีความรู้ความเข้าใจเรื่องของการสื่อ ภาษาเรื่องของข้อความและคำศัพท์ โดยให้ปรับขั้นตอนการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ มี 4 ขั้นตอน คือ

- ขั้นการเขียนบรรยายจากภาพ
- ขั้นการเขียนวิเคราะห์จากภาพ
- ขั้นการเขียนตีความจากภาพ

- **ขั้นการเขียนตัดสินประเมินจากภาพ**

2.1 การเขียนบรรยายจากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ หมายถึง การเขียนบรรยายระบุถึงเนื้อหาเรื่องราวสิ่งต่าง ๆ จากการออกแบบจัดองค์ประกอบภาพและทัศนธาตุทางด้านศิลปะที่ปรากฏเห็นในภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ตอนพระรามลงสรงพบเบญกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระราม โสก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพมาเผาไฟ เบญกายหนี หนุมานจับตัวมาถวาย และตอนทศกัณฐ์แปลงกายตนเป็นพระอินทร์ ออกรับกับพระรามได้อย่างชัดเจนครบถ้วนสมบูรณ์

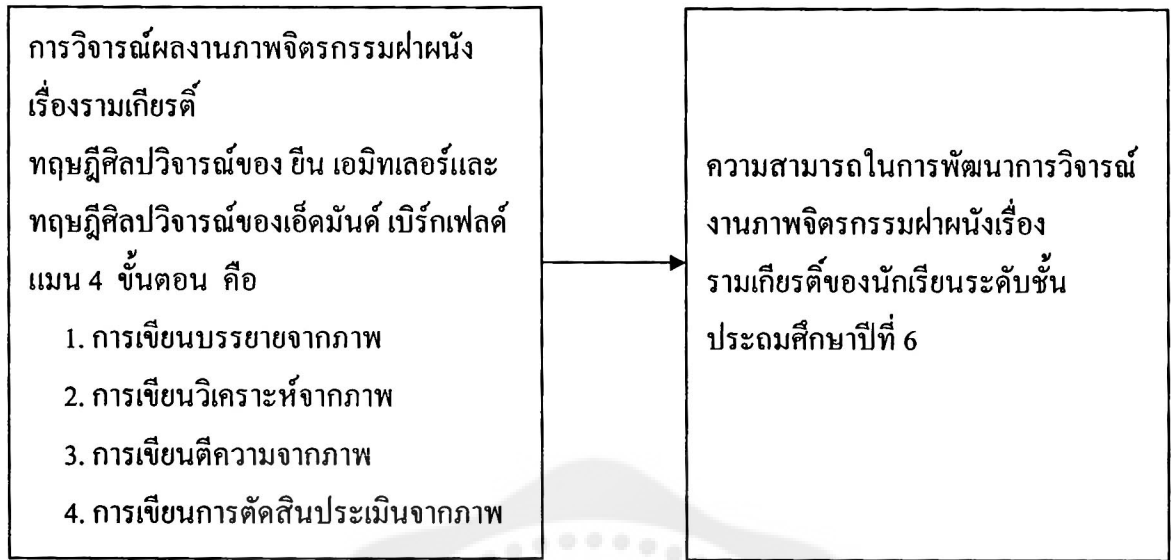
2.2 ขั้นการเขียนวิเคราะห์จากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ หมายถึง การเขียนวิเคราะห์สำรวจจำแนกแยกแยะ การจัดลำดับลักษณะการออกแบบจัดองค์ประกอบภาพและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของทัศนธาตุกับการออกแบบจัดองค์ประกอบภาพ จากภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ตอนหนุมานส่งนางบุษมาลีขึ้นสวรรค์ แล้วร้ายเวทแปลงตัวให้ใหญ่พาฝูงลิงข้ามน้ำและตอนพระรามลงสรงน้ำพบเบญกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดาพระราม โสก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพเผาไฟเบญกายหนีหนุมานจับตัวมาถวาย

2.3 ขั้นการเขียนตีความจากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ หมายถึง การเขียนตีความจากภาพด้วยการค้นหาจุดเด่น ๆ รายละเอียดข้อเท็จจริงที่ส่งผลกระทบต่อสังคม ต่อตนเอง แล้วแสดงความคิดเห็นถ่ายทอดสะท้อนอารมณ์ความรู้สึกด้วยการเขียนวิจารณ์สื่อสาร สื่อความหมายเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ จากภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ตอนพระพรต พระสัตรุดยกพลกลับกรุงศรีอยุธยา หนุมานทอดกายให้กองทัพข้ามจากกรุงลงกาไปผืนแผ่นดินใหญ่ และตอนพระพรตรบกับท้าวจักรวรรดิ ท้าวจักรวรรดิต้องศรได้อย่างชัดเจนครบถ้วนสมบูรณ์อย่างสมเหตุสมผล

2.4 ขั้นการเขียนตัดสินประเมินจากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ หมายถึง การเปรียบเทียบเลือกภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ที่กำหนดให้แล้ว วิเคราะห์ตัดสินประเมินคุณค่าของผลงานภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์นั้นที่นักเรียนเลือกเขียนระบุจากความคิดความรู้สึกเห็นถึงความสำคัญคุณค่าของผลงานด้วยเหตุผล มุมมองที่หลากหลายจากการสังเกต การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการสื่อความเนื้อหาเรื่องราวได้อย่างสมเหตุสมผล

3. ความสามารถในการพัฒนาการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ หมายถึง กระบวนการใช้ความคิดวิเคราะห์ การสำรวจและสังเคราะห์ การตีความ การประเมินค่าที่ส่งผ่านการรับรู้จากการสังเกตมองเห็นจากภาพจิตรกรรมฝาผนังที่กำหนดไว้ โดยนักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นอย่างไตร่ตรองมีเหตุผล เขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ที่กำหนดให้ได้ทั้ง 4 ขั้นตอน 1. การเขียนบรรยายจากภาพ, 2. การเขียนวิเคราะห์จากภาพ, 3. การเขียนตีความจากภาพ, 4. การเขียนตัดสินประเมินจากภาพ โดยใช้เกณฑ์การวัดจากตัวบ่งชี้ให้คะแนนเป็นความสามารถ (ตัวบ่งชี้อยู่ในภาคผนวก)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

นักเรียนที่ผ่านการเรียนรู้การวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ครั้งที่ 2 จะมีความรู้ความสามารถพัฒนาการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์มากขึ้นกว่าครั้งที่ 1

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. หลักการเรียนการสอนสาระทัศนศิลป์
2. แนวการสอนศิลปวิจารณ์
3. ทฤษฎีการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์
4. ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์

1. หลักการเรียนการสอนสาระทัศนศิลป์

1.1 การจัดสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สาระทัศนศิลป์ (กรมวิชาการ. 2545)

1.1.1 ความสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม สุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ ดังนั้นกิจกรรมศิลปะสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนโดยตรงทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม ตลอดจนนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง และแสดงออกในเชิงสร้างสรรค์ พัฒนาระบบการรับรู้ทางศิลปะ การเห็นภาพรวม การสังเกตรายละเอียด สามารถค้นพบศักยภาพของตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ ด้วยการมีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข

1.1.2 วิสัยทัศน์ การเรียนรู้ศิลปะ มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจการคิดที่เป็นเหตุเป็นผลถึงวิธีการทางศิลปะ ความเป็นมาของรูปแบบ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และรากฐานทางวัฒนธรรม ค้นหาผลงานศิลปะสื่อความหมายกับตนเอง ค้นหาศักยภาพ ความสนใจส่วนตัว ฝึกการรับรู้ การสังเกตที่ละเอียดอ่อนอันนำไปสู่ความรัก เห็นคุณค่าและเกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะและสิ่งรอบตัว พัฒนาเจตคติ สมาธิ รสนิยมส่วนตัว มีทักษะ กระบวนการ วิธีการแสดงออก การคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนตระหนักถึงบทบาทของศิลปกรรมในสังคม ในบริบทของการสะท้อนวัฒนธรรมของทั้งตนเองและวัฒนธรรมอื่น พิจารณาว่าผู้คนในวัฒนธรรมของตนมีปฏิกิริยาตอบสนองต่องานศิลปะ ช่วยให้มีมุมมองและเข้าใจโลกทัศน์กว้างไกล ช่วยเสริมความรู้ ความเข้าใจมโนทัศน์ด้านอื่นๆ สะท้อนให้เห็นมุมมองของชีวิต สภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และความเชื่อ ความศรัทธาทางศาสนา ด้วยลักษณะธรรมชาติของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ การเรียนรู้ทางเทคนิค วิธีการทำงาน ตลอดจนการเปิดโอกาสให้แสดงออกอย่างอิสระ ทำให้ผู้เรียนได้รับการส่งเสริม สนับสนุน

ให้คิดริเริ่มสร้างสรรค์ คัดแปลง จินตนาการ มีสุนทรียภาพ และเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมไทย และสากล

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเสริมสร้างให้ชีวิตมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ช่วยให้ มีจิตใจงดงาม มีสมาธิ สุขภาพกายและสุขภาพจิตมีความสุข อันเป็นรากฐานของการพัฒนาชีวิตที่ สมบูรณ์ เป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของมนุษยชาติโดยส่วนตน และส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพ ชีวิตของสังคมโดยรวม

1.1.3 คุณภาพของผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาในช่วงชั้นที่ 2 (ประถมศึกษาที่ 4 - 6) ผู้เรียน จะมีคุณภาพ ดังนี้

- สร้างและนำเสนอผลงานศิลปะจากจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ การสังเกต ทางศิลปะ ได้แก่ ทักษะธาตุ ทักษะในการใช้เทคนิคให้เกิด ผลตามความต้องการของตนเอง และอธิบาย ให้ผู้อื่นรับรู้โดยใช้ศัพท์เบื้องต้นทางศิลปะได้

- รับรู้ทางศิลปะ ได้แก่ ทักษะธาตุ ซึ่งสามารถช่วยในการวิเคราะห์งานศิลปะ และ อธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจในความสวยงามของศิลปะได้

- ระบุงานศิลปะที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมในท้องถิ่นได้ อธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจ ประวัติศาสตร์หรือเหตุการณ์ในปัจจุบันมีผลหรือได้รับอิทธิพลจากงานศิลปะได้

- นำความรู้ทางศิลปะสาขาต่างๆ ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและการเรียนรู้กลุ่ม สาระอื่นๆ

- สนใจสร้างงานศิลปะ มีความสุขกับการทำงาน มั่นใจในการแสดงออก ยอมรับ ความสามารถของผู้อื่น

- ตระหนัก ชื่นชมในคุณค่าของศิลปะ ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม มรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

1.1.4 มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน สาระที่ 1 : ทศศิลป์

มาตรฐาน ศ 1.1 : สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 1.2 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

2. แนวการสอนศิลปวิจารณ์

2.1 ความหมายของศิลปวิจารณ์

ตามความหมายในพจนานุกรมศัพท์ศิลปะอังกฤษ - ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2530) หมายถึง การวิพากษ์ วิเคราะห์ผลงานศิลปะซึ่งศิลปินได้สร้างสรรค์ขึ้นไว้ โดยให้ความเห็นตามกฎเกณฑ์ และหลักการของศิลปะแต่ละสาขา ทั้งในด้านสุนทรียศาสตร์และปรัชญาสาขาอื่นๆ

นักการศึกษาและนักวิชาการทางศิลปะ ได้อธิบายความหมายเกี่ยวกับศิลปวิจารณ์ ดังนี้

อิทธิ ทองกุล (2524) อธิบายว่า ศิลปวิจารณ์เป็นการแสดงความคิดเห็นดิชมในเรื่องของศิลปะโดยเฉพาะ ซึ่งเกี่ยวข้องกับสุนทรียศาสตร์

พิชญ สุภนิมิต (2525) กล่าวว่า ศิลปวิจารณ์ คือ การแสดงออกของความคิดของนักวิจารณ์ ในรูปแบบของการพูด บรรยาย อธิบายหรือเขียนเป็นภาษาหนังสือ เพื่อให้คนดูทั่วไปได้รับรู้หรือได้เข้าใจในงานศิลปะนั้นๆ ประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่งเป็นการพูด การเขียนของนักวิจารณ์ เพื่อที่จะตัดสินคุณค่าในงานศิลปะ

สน สีมাত্রัง (2527) กล่าวว่า การวิจารณ์ศิลปะ คือ การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับศิลปะอย่างมีระบบวิธีการ ซึ่งได้แก่ การสำรวจ การวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลที่วิจารณ์ออกมาเป็นความคิดเห็นเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ ความประทับใจ และการประเมินคุณค่าที่น่าเชื่อถือ

อารี สุทธิพันธ์ (2528) กล่าวว่า การวิจารณ์ผลงานทางศิลปะ เป็นการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับศิลปะที่มองเห็นหรือทัศนศิลป์โดยตรง ซึ่งตามความหมายของลักษณะศิลปกรรมแล้ว เป็นศิลปกรรมสำหรับให้คนดูไม่ใช่ให้คนอธิบาย แต่การอธิบายก็ยังมีประโยชน์อยู่มาก เพราะเท่ากับเป็นการเสนอแนะให้ผู้ดูรู้จักเลือกดู

วิรุณ ตั้งเจริญ (2535) กล่าวว่า การวิจารณ์ศิลปะมิใช่เพียงหลักการส่วนตัว หรือสิทธิพิเศษส่วนบุคคลของนักวิจารณ์ แต่เป็นการวินิจฉัยที่เกี่ยวกับมาตรฐานร่วม (common standard) ในการตัดสินใจเพื่อสร้างความเชื่อมั่นร่วมกัน

สมโภชน์ ทองแดง (2536) กล่าวว่า การวิจารณ์ศิลปะเป็นการแสดงทัศนะ ความรู้ ความเข้าใจ เป็นการพิจารณาถึงรายละเอียดและส่วนประกอบของศิลปะด้วยการวิเคราะห์แยกแยะ เป็นการสร้างความเข้าใจในคุณค่าของงานศิลปะด้วยการมองควบคู่กับการคิด เพื่อความรู้ความเข้าใจ ทั้งผู้วิจารณ์ ผู้ถูกวิจารณ์ (หรือสิ่งที่เรากำลังวิจารณ์) และผู้รับฟังคำวิจารณ์

เจตนา นาควัชร (2538) กล่าวว่า การวิจารณ์ศิลปะคือการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับศิลปะ ไม่ว่าจะเป็นการพรรณาประสบการณ์ทางอารมณ์ ความรู้สึกส่วนตัวที่มีต่องานศิลปะ หรือ เป็นการให้ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับศิลปะ หรือเป็นการแสดงความคิดเห็นเชิงปรัชญาเกี่ยวกับศิลปะโดยทั่วไป

กระทรวงศึกษาธิการ (2545) กล่าวว่า ศิลปวิจารณ์ หมายถึง การวิพากษ์วิจารณ์ผลงานศิลปะที่ศิลปินได้สร้างสรรค์ขึ้นไว้ โดยวิจารณ์ให้ความเห็นตามกฎเกณฑ์และหลักการของศิลปะแต่ละสาขาทั้งในด้านสุนทรียศาสตร์และปรัชญาสาขาอื่นๆ

มิทเลอร์ (Mittler , 1994) กล่าวว่า ศิลปวิจารณ์ เป็นการมองดูและการพูดถึงศิลปะอย่างมีระเบียบแบบแผน อันจะเป็นแนวทางที่ช่วยสนับสนุนต่อการค้นหาข้อมูลต่างๆ ที่ปรากฏภายในผลงานศิลปะ

เกฮีแกน (Geahigan ,1997) กล่าวว่า ศิลปวิจารณ์ คือ การแสดงถึงรูปแบบเชิงวิเคราะห์หรือกิจกรรม ทางกรวิเคราะห์ และเป็นรูปแบบของกิจกรรมที่แสดงถึงการวิเคราะห์ศึกษาความหมายและคุณค่าของงานศิลปะ โดยผ่านรูปแบบการใช้ภาษา

คอบส์ (Dobbs , 1998) กล่าวว่า ศิลปวิจารณ์เป็นการบรรยาย ดีความ ประเมินเกี่ยวกับงานศิลปะ อันมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มความเข้าใจและความซาบซึ้งต่อศิลปะ และบทบาทของศิลปะในสังคม โดยจะรวมถึงการใช้ภาษา ด้านการเขียนและการพูดเกี่ยวกับศิลปะ ที่เป็นสิ่งที่เราสามารถเกิดความเข้าใจได้ดีและเกิดความซาบซึ้งต่อศิลปะ ศิลปิน ผู้ชม และบทบาทของศิลปะในวัฒนธรรมและสังคม

3. ทฤษฎีการสอนศิลปวิจารณ์

มเกลินธร เอื้ออานันท์, 2543 : 29 กล่าวว่าศิลปวิจารณ์นั้นมักมีผู้เข้าใจผิดคิดกันว่า เป็นกระบวนการค้นหาข้อผิดพลาดหรือข้อเสียหรือตำหนิในผลงานศิลปะ แต่โยฮันเซน (Johansen , 1978) กล่าวว่ากรวิจารณ์งานศิลป์ ที่จริงแล้วเป็นการยกย่องว่าทำไมผลงานศิลปะชิ้นนั้นจึงควรได้รับการชื่นชมมากกว่าที่จะเป็นการติเตียน การวิจารณ์เป็นการกระทำอย่างมีจุดหมายหรือทำโดยเจตนา เป็นการแสดงออกทางถ้อยคำหรือภาษา และมักจะแสดงออกเพื่อสื่อความหมายว่า รู้อะไรบ้างเกี่ยวกับผลงานศิลปะชิ้นนั้น ๆ แมคโซเรลลี่ (McSorely , 1996) การวิจารณ์นั้นเป็นการส่งเสริมให้เด็กพูด หรือการแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล รู้จักกาลเทศะในการวิจารณ์ ในการสอนศิลปวิจารณ์นั้น เป็นการสอนให้เห็นเด็กรู้จักพูดหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานศิลปะอย่างมีเหตุผล ส่งเสริมให้เขาสามารถวิจารณ์ได้ทั้งการพูดและการเขียน วิชาศิลปะเน้นการลงมือปฏิบัติเป็นสำคัญแต่การปฏิบัติการศิลปะอย่างเดียวไม่ช่วยให้เด็กเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้ การสอนศิลปะปฏิบัติจึงต้องสอดแทรกความเข้าใจในเรื่องของความงาม การวิพากษ์วิจารณ์ผลงาน ตลอดจนได้ ทราบประวัติความเป็นมาของผลงานทั้งที่เขาสร้างขึ้นเอง และผู้อื่นสร้างขึ้นว่ามีลักษณะหรือรูปแบบอย่างไร เป็นต้น

มเกลินธร เอื้ออานันท์ , 2543 อ้างอิงจาก โฮลเดน (Holden ,1982) ได้เสนอวิธีการสอนเพื่อให้ประสบการณ์ ในการตอบสนองของเด็กด้านทัศนศิลป์ ดังนี้

1. มิติด้านส่วนประกอบย่อย เริ่มด้วยการให้เด็กค้นหาด้วยสายตาเกี่ยวกับคุณสมบัติต่างๆ ทางทัศน เช่น สี เส้น รูปร่าง รูปทรง และพื้นผิว ถามคำถามเด็กว่าคุณสมบัติเหล่านี้ในผลงานศิลปะชิ้นนั้นๆ เป็นเช่นไร

2. มิติด้านโครงสร้าง ศิลปินจัดส่วนประกอบต่างๆ ทางทัศน ลักษณะบางลักษณะทำให้น่าดู น่าสนใจ เราชอบดูสิ่งที่คุณชอบ มีเอกภาพและกลมกลืนสอดคล้อง เรามองหารูปแบบที่เชื่อมโยงต่อเนื่อง ให้เกิดจังหวะจะโคนในงานศิลปะ สิ่งต่างๆ เหล่านี้คือ การผสมผสานส่วนประกอบต่างๆ เข้าด้วยกัน ทำให้ส่วนประกอบย่อยๆ นั้น สัมพันธ์กันก่อตัวเป็นกลุ่มเป็นระบบขึ้น เช่น ความสมดุลจังหวะลีลา

3. มิติด้านเทคนิควิธีการ กิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีการของศิลปินนั้นง่ายที่จะวางแผน เพียงแต่ให้เด็กได้รับรู้ ได้ปฏิบัติตามเทคนิควิธีการที่มีอยู่แล้ว ซึ่งจะช่วยสร้างทักษะในการรับรู้ให้แหลมคมขึ้น

4. มิติด้านความรู้สึก การแสดงออกด้านความรู้สึกอารมณ์ ลักษณะหรือคุณสมบัติของมนุษย์ที่เกิดขึ้นเมื่อได้รับรู้ผลงานศิลปะ

ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีด้านศิลปวิจารณ์ มีหลายทฤษฎี ทฤษฎีที่น่าสนใจที่ผู้วิจัยได้นำไปปรับประยุกต์ใช้ในการทดลองครั้งนี้ ได้แก่ ทฤษฎีของยีน เอ มิทเลอร์ (Gene A. Mittler, 1983) และทฤษฎีของเอ็ดมันด์ เบิร์กเฟลด์แมน (Edmund Burke Feldman, 1972)

3.1 ทฤษฎีการเรียนรู้การสอนศิลปวิจารณ์ของยีน เอ มิทเลอร์ (Gene A. Mittler, 1983)

ยีน เอ มิทเลอร์ (Gene A. Mittler) เป็นศาสตราจารย์ทางด้านจิตรศิลป์และศิลปศึกษาแห่งมหาวิทยาลัยเท็กซัส เทค (Texas Tech University) และเป็นศาสตราจารย์พิเศษในการบรรยายความรู้ทางด้านสุนทรียศาสตร์ ประวัติศาสตร์ศิลป์และศิลปวิจารณ์ ให้แก่มหาวิทยาลัยอินเดียนา มหาวิทยาลัยแห่งมลรัฐโอไฮโอ มหาวิทยาลัยแห่งมลรัฐอินเดียนา และมหาวิทยาลัยแห่งมลรัฐฮาวาย ของสหรัฐอเมริกา

(ไพฑูริย์ บุณสุข, 2539 : 96 – 99 อ้างอิงมิทเลอร์ Mittler, 1983) ได้ประมวลหลักการจากแนวคิดสร้างเป็นระบบการเรียนรู้การสอนศิลปวิจารณ์ เรียกว่า “กระบวนการรับรู้และประมวลผล” (perceptual evaluative process) ซึ่งได้กล่าวถึงกระบวนการตามแนวคิดที่ว่าครูศิลปะสามารถนำวิธีการเหล่านี้ไปกับการเรียนการสอนในชั้นเรียนเพื่ออธิบาย ให้กับผู้เรียนได้มีประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการวิจารณ์ผลงานศิลปะ ซึ่งนอกจากเป็นการเสริมสร้างประสบการณ์ทางการเห็น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจคุณค่าของผลงานศิลปกรรมแล้ว ยังทำให้เขาเหล่านั้นได้เรียนรู้แนวทางการประเมินงานศิลปะด้วยกัน

ระบบการเรียนรู้การสอนศิลปวิจารณ์ของ มิทเลอร์ Mittler มีโครงสร้างที่สำคัญ ซึ่งประกอบด้วยขั้นวางแผนพื้นฐานการเรียนรู้ เพื่อสร้างประสบการณ์ทางการเห็น การนำเสนอเกณฑ์การพิจารณาคุณค่าทางสุนทรียภาพ และแนวปฏิบัติวิจารณ์ ดังนี้

1) **ขั้นวางพื้นฐานการเรียนรู้** การเรียนการสอนในขั้นแรกนี้ จะเริ่มต้นให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งเร้า (ผลงานศิลปะ) โดยพรรณาดึงสิ่งต่าง ๆ ที่ตนรับรู้ตามเจตคติอย่างอิสระ การแสดงความคิดเห็นดังกล่าวจะเป็นไปตามเจตคติหรือมุมมองที่ยังมีข้อจำกัด ตามภูมิหลังและประสบการณ์ทางด้านศิลปะ ด้วยเหตุนี้ มิทเลอร์ Mittler (1983) จึงได้เสนอแนะหลักการย่อยๆ เพื่อให้ครูได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน อันนำไปสู่ประสบการณ์การเรียนรู้ในเชิงศิลปวิจารณ์ต่อไป โดยมีหลักการย่อยๆ สามประการด้วยกัน คือ

ประการแรก ครูจะต้องใช้กลวิธีการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ที่เรียกว่า cue search operation หมายถึง การแสวงหาความคิดเห็นจากการได้เห็นหรือรับรู้สิ่งต่างๆ หลากหลาย มุมมองและด้วยวิธีการที่หลากหลาย วิธี ที่จะนำไปสู่สิ่งที่ตนค้นหา มิทเลอร์ Mittler เสนอแนะให้เพิ่มชนิดและวิธีการให้มากขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความคิดกว้างขวางขึ้น

ประการที่สอง ครูควรช่วยเสนอแนะเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการรู้คิดและสังเกตรายละเอียดปลีกย่อยต่างๆ โดยมุ่งเน้นให้เห็นสาระในความแตกต่างด้านรูปลักษณ์หรือคุณค่า เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจถึงความหลากหลาย

ประการที่สาม ในขั้นนี้เมื่อผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ที่กว้างขวางขึ้น ก็สามารถจะนำเป็นพื้นฐานในการพิจารณาพิเคราะห์ผลงานศิลปะต่อไปได้ โดยครูจะเป็นผู้ชี้แนะแนวทางอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าหาเหตุผลประกอบการอ้างอิงหรือสนับสนุนความคิดเห็นของตนเองด้วยความสนใจใคร่รู้

แนวปฏิบัติการวิจารณ์ผลงานศิลปะมิทเลอร์ (Mittler, 1993) เสนอขั้นตอนในการปฏิบัติการวิจารณ์ผลงานศิลปะเป็น 4 ขั้นตอน คือ

(1) **การพรรณนา (Description)** เป็นการพิจารณาคูณค่าทางเรื่องราว (literal qualities) โดยขั้นตอนในการกล่าวถึงรายละเอียดต่างๆ ของเรื่องราวหรือเนื้อหาสาระที่ปรากฏให้เห็นในผลงานศิลปะ เพื่อที่จะบ่งบอกให้รู้ว่าสิ่งที่เห็นนั้นเป็นอะไรหรือมีเรื่องราวอย่างไร และเป็นการกล่าวถึงรายละเอียดของมูลฐานศิลปะทัศนธาตุ (element of art) เช่น เส้น สี น้ำหนัก พื้นผิว รูปร่าง รูปทรง และบริเวณว่าง โดยพิจารณาว่าสิ่งเหล่านี้ประกอบกันอยู่อย่างไร กล่าวคือ เป็นการพรรณาคูณค่าทางเรื่องราว และมูลฐานศิลปะ ทั้งนี้เพื่อตอบ ปัญหาว่ามีอะไรที่ปรากฏในผลงานศิลปะ

ขั้นพรรณนา (Description) มิทเลอร์ Mittler (Gene A. Mittler, 1994 : หน้า 99 – 100) ได้กล่าวถึงขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนการค้นหาผลงานของศิลปินว่าผลงานชิ้นนั้น ๆ ทำเมื่อไหร่ ที่ไหน และงานนั้นเป็นของใคร มิทเลอร์ (Mittler) ได้กล่าวถึงเฮลเลน (Hellen) ว่า เฮลเลนเป็นนักวิจารณ์ภาพในการวิจารณ์ภาพเธอพยายามค้นหาและเรียนรู้ว่าผลงานที่เธอเห็นนั้น ๆ ทำขึ้นที่ไหน เมื่อไหร่ เธอทำเช่นนั้นจนกระทั่งเธอรู้และเข้าใจว่าศิลปินคนไหนมีวิธีการวาด การใช้สีและมีเทคนิควิธีการอย่างไรและรู้ว่าใครเป็นเจ้าของผลงานนั้น ๆ โดยไม่ต้องดูลายเซ็นชื่อของศิลปินนั้น ๆ ที่มุมข้างล่างของภาพเลย

ก่อนที่จะมาถึงจุดนี้ได้ เธอต้องผ่านกระบวนการวิเคราะห์ผลงานนั้นอย่างช้า ๆ และอย่างละเอียด บางครั้งต้องหาข้อมูลข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ เอกสารหรือนิตยสาร จดหมายเหตุที่เกี่ยวกับศิลปิน เธอค้นหาจนพบสิ่งที่เธอต้องการ บางครั้งใช้เวลาอยู่กับสิ่งเหล่านั้นนานพอสมควรในพิพิธภัณฑ์ต่าง ๆ ก็เป็นแหล่งให้เธอได้ข้อมูลข่าวสารที่เธอต้องการ เช่นผลงานนี้เป็นของใครหรือมาจากสถาบันใด

(2) การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นการพิจารณาคุณค่าทางการออกแบบ (design qualities) เป็นขั้นตอนการอธิบายหลักในการสร้างสรรค์งานศิลปะ ด้วยการใช้แผนภูมิการออกแบบ (design chart) ตารางที่ 1 โดยรายการในแนวตั้งของตาราง คือมูลฐานศิลปะทัศนธาตุ (element of art) และรายการในแนวนอน คือหลักการศิลปะ (principles of art) ในขั้นตอนผู้ดำเนินการวิเคราะห์จะต้องพิจารณาว่าศิลปินได้นำเอามูลฐานศิลปะอย่างไร (ผู้วิจารณ์กล่าวไว้ขั้นตอนพรรณนา) มาผสมผสานเป็นโครงสร้างภายใต้หลักการศิลปะ โดยการบันทึกเครื่องหมายลงในแผนภูมิการออกแบบ หรือกล่าวสรุปอีกนัยหนึ่งคือ เป็นการวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างมูลฐานศิลปะกับหลักการศิลปะที่ศิลปินได้นำมาจัดวางกันขึ้นให้มีความเป็นเอกภาพ เพื่อที่จะอธิบายว่าผลงานศิลปกรรมนั้นๆ ถูกสร้างขึ้นมาอย่างไร

ขั้นวิเคราะห์ มิทเลอร์ (Gene A. Mittler, 1994 : หน้า 100 – 101) มิทเลอร์กล่าวว่า เป็นการค้นพบลักษณะเฉพาะตัวของศิลปินคือ แนวคิดหลักการและเทคนิควิธีการของศิลปินในการสร้างสรรค์ผลงานของตน เทคนิควิธีการเหล่านี้ศิลปินได้มีการศึกษาและพัฒนาฝึกฝนผลงานของตนอยู่เสมอ จนกระทั่งค้นพบลักษณะพิเศษในการสร้างสรรค์ผลงานที่ตนเองชื่นชอบ ประทับใจต่อหลักการเทคนิควิธีการที่ค้นพบและนำหลักการและเทคนิคที่ค้นพบมาสร้างสรรค์ผลงาน เทคนิควิธีการเหล่านั้นจึงเป็นลักษณะเฉพาะตนของศิลปิน

(3) การตีความ (Interpretation) เป็นการพิจารณาคุณค่าทางการแสดงออก (expressive qualities) โดยเป็นขั้นตอนการค้นหาคำหมายจากสิ่งต่างๆ ภายใต้ผลงานโดยพิจารณาว่าผลงานศิลปกรรมนั้นๆ ได้มุ่งสะท้อนให้เกิดผลต่ออารมณ์ความรู้สึก หรือความคิดต่างๆ ในการสื่อสารต่อผู้ชมงานศิลปกรรมนั้นๆ อย่างไร

การตีความ มิทเลอร์ (Gene A. Mittler, 1994 หน้า 101 – 102) กล่าวว่าเป็นการค้นพบว่าศิลปินนั้นได้รับอิทธิพลแรงบันดาลใจจากสิ่งแวดล้อมในการตีความผลงานศิลปะ นักวิจารณ์จะพิจารณาถึงอิทธิพลของเวลาและสถานที่ที่ศิลปินสร้างสรรค์ผลงาน ผลงานเรื่องเดียวกันผลิตในช่วงเวลาเดียวกัน แต่ต่างสถานที่ผลงานนั้น ๆ ย่อมมีความแตกต่างกันอย่างยิ่ง เพราะได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมกับสภาพความเป็นจริงขณะนั้น ๆ และขนบธรรมเนียม เครื่องมืออุปกรณ์ สิ่งเหล่านี้เป็นตัวขับเคลื่อนให้แนวความคิดของศิลปินได้สร้างสรรค์คุณค่าของผลงานที่แตกต่างกัน

(4) การตัดสิน (Judgment) เป็นขั้นตอนสุดท้ายในกระบวนการวิจารณ์อันเป็นความพยายามเพื่อตอบข้อคำถามว่า ผลงานศิลปกรรมนั้นๆ ประสบความสำเร็จหรือไม่ ดีหรือไม่คืออย่างไร

ทั้งนี้จะต้องวินิจฉัยเพื่อตัดสินไปอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามแนวทฤษฎีศิลปะ (Theories of art) ซึ่งใช้เป็นเกณฑ์ (criteria) ในการบ่งชี้ความสำเร็จในคุณค่าเชิงสุนทรียภาพของผลงานศิลปกรรม

การตัดสินวินิจฉัยภาพผลงานศิลปะ มิทเลอร์ (Gene A. Mittler, 1994 : หน้า 102) มีความสำคัญต่อนักวิจารณ์ผลการตรวจสอบผลงาน จะพบว่าผลงานบางชิ้นของศิลปินมีคุณค่ามาก มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ศิลป์ ทั้งนี้เพราะเป็นภาพแรก ๆ ของแนวความคิดเทคนิคใหม่ ๆ อันเป็นการส่งผลทำให้ศิลปินรุ่นหลัง ๆ ได้เจริญรอยตามและยังพบว่าผลงานเหล่านั้นมีคุณค่า เพราะภาพเหล่านั้นได้แสดงเทคนิควิธีการของศิลปินในการพัฒนาการ ในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบสร้างสรรค์ผลงานอย่างเชื่อมโยงอยู่ในผลงานนั่นเอง เช่นในปี 1876 เฮเลน (Helen) เห็นว่า เรอนัวร์ (Renoir) นั้นได้แสดงออกอย่างแรงกล้าในด้านของการเป็นอิมพริชันนิสซึม แต่ต่อมา เรอนัวร์ (Renoir) ได้ปลีกตัวออกห่างไปจากกลุ่มอิมพริชันนิสซึม (Impressionism) ไปสู่การวาดภาพที่มีลักษณะที่เป็นมิติและให้สีสรรคแรง มีความแจ่มใสมากขึ้น แต่ภาพเหล่านั้นยังมีลักษณะของอิมพริชันนิสซึมแต่ได้ถูกพัฒนาให้ยอดเยี่ยมยิ่งขึ้นนั่นเอง

นอกจากนี้ มิทเลอร์ Mittler เสนอเกณฑ์ในการพิจารณาคุณค่าทางสุนทรียภาพตามแนวทฤษฎีศิลปะ 3 แนวทาง (Gene A. Mittler, 1994 : หน้า 109 - 111) คือ

1. แนวนิยมความจริงและคุณค่าทางเรื่องราว (Imitationalism and Literal Qualities) มีจำนวนผู้คนไม่ใช่น้อยที่มีแนว คิดการสร้างสรรคงานศิลปะ โดยยึดเหตุผลและกฎเกณฑ์ตามความเป็นจริง แนวทฤษฎีนี้จะมุ่งพิจารณา คุณค่าทางเรื่องราว (literal qualities) ที่แสดงเนื้อหาสาระในความเหมือนจริง (realistic) ให้มากที่สุดและความเป็นจริงดังที่สายตามองเห็น การพิจารณาความสำเร็จของผลงานศิลปะตามแนวทฤษฎีนี้ ให้ความสำคัญในการเลียนแบบ

2. แนวนิยมรูปทรงและคุณค่าทางการออกแบบ (Formalism and Design Qualities) เป็นแนวคิดที่เห็นคุณค่าและความสำคัญในเรื่องการออกแบบจัดองค์ประกอบภาพและทัศนธาตุ ได้แก่ สี (colors) น้ำหนัก (values) เส้น (lines) พื้นผิว (texture) รูปร่าง (shapes) รูปทรง (forms) และการจัดระวางการใช้พื้นที่บริเวณว่าง (space) จะต้องจัดวางกันอยู่ภายใต้หลักการทางศิลปะ แนวนิยมรูปทรงจึงมุ่งเน้นการพิจารณาผลงานศิลปะที่ให้คุณค่าทางการออกแบบ (design qualities) การจัดองค์ประกอบภาพที่เกิดจาก การประสานสัมพันธ์ระหว่างทัศนธาตุ (elements of art) ซึ่งเป็นหลักการศิลปะ (principle of art)

3. แนวนิยมอารมณ์ความรู้สึกและคุณค่าทางการแสดงออก (Emotionalism and Expressive Qualities) เป็นแนวคิดการสร้างสรรคงานศิลปะที่ปฏิเสธแนวคิดนิยมความเป็นจริงและแนวคิดนิยมรูปทรง โดยแนวคิดนี้สื่อให้เห็นว่ามีวัตถุหรือรูปใดที่สามารถสื่อสารแสดงออกกับผู้เสพ (ผู้ชม) ได้ถึง

อารมณ์ความรู้สึกที่สะท้อนใจถึงความคิดความเห็นในขณะที่ชมผลงานศิลปะนั้น ๆ มากกว่าที่จะสนใจทักษะฝีมือในความเหมือนจริงหรือการออกแบบจัดองค์ประกอบภาพ

มะลิฉัตร เอื้ออานันท์, 2542 : 39 อ้างอิงมิตเลอร์ Mitter ได้แนะนำขั้นตอนโดยละเอียดที่ครูจะนำผู้เรียนให้ตัดสินผลงานศิลปะอย่างเฉียบไวและอย่างมีสติปัญญานั้นสามารถแบ่งได้ 6 ขั้นตอน คือ

1. ทำให้นักเรียนตระหนักถึงหมวดหรือแบบอย่างของผลงานศิลปะที่หลากหลาย เปรียบเทียบส่วนประกอบหรือคุณสมบัติระหว่างกันและกันให้กับผู้เรียนได้รับรู้อย่างหลากหลาย (ให้ผู้เรียนได้รับรู้หรือเห็น cue อย่างกว้างๆ เพื่อรับรู้อย่างกว้างขวาง)

2. ขณะที่ผ่านประสบการณ์ในขั้นแรกให้ผู้เรียนได้เห็นลักษณะเฉพาะของแบบอย่างศิลปะหรือทฤษฎีศิลปะนั้นๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้คุณสมบัติใหม่ๆ ที่ปรากฏให้เห็นในผลงานเหล่านั้น (เทียบเคียงกับผลงานมาในแบบอย่างเดียวกันและที่แตกต่างกัน)

3. ผู้เรียนรู้กลยุทธ์ในการค้นหาข้อมูล (เช่น ค้นหาไปตามขั้นตอนในการวิจารณ์) พิจารณาถึงคุณสมบัติที่ละเอียดอย่างเฉพาะเจาะจง (ส่วนประกอบและองค์ประกอบศิลป์)

4. ผู้เรียน “จับคู่” หรือเทียบว่าคุณสมบัติที่ชี้แนะการเห็นนั้นอยู่ในหมวดหมู่ใหญ่ๆ เช่นไร เช่น ศิลปะแบบอย่าง (style) มากมายที่อยู่ในหมวดรูปเรขาคณิต และหลายแบบอย่างเน้นเรื่องของการแสดงออกทางอารมณ์

5. ผู้เรียนสามารถเกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งขึ้น ก็สามารถหาทางพิจารณางานศิลปะที่ตนเจาะจงจะศึกษา สามารถรวบรวม “สูตร” ที่ตนจะใช้ในการตัดสินผลงานชิ้นนั้นๆ ได้ด้วยตนเอง ซึ่งในขั้นตอนนี้ผู้เรียนย่อมจำเป็นที่จะต้องพยายามหาหลักฐานมาอ้างอิงสนับสนุนการตัดสินของตน ซึ่งจะนำไปสู่ขั้นสุดท้าย

6. เกิดความสนใจใส่ใจจะแสวงหาความรู้เพื่อช่วยยืนยันความคิดเห็นของตน สิ่งนี้จะนำไปสู่การแสวงหานอกห้องเรียน เช่น การหาหนังสือหรือบทความอ่านเพิ่มเติม เราให้สนใจกับการไปเยี่ยมชมวัดวาอาราม และโบราณสถานต่างๆ โดยสมัครใจ

3.2 ทฤษฎีศิลปวิจารณ์ของเอ็ดมันด์ เบิร์ก เฟลด์แมน (Edmund Burke Feldman)

มะลิฉัตร เอื้ออานันท์, 2543 : 35 – 36 อ้างอิงเอ็ดมันด์ เบิร์ก เฟลด์แมน, 1972 ขอมรับนับถือการวิเคราะห์ผลงานในลักษณะที่เรียกว่า ไร้มายา (Naïve) คือวิเคราะห์งานศิลปะจากความคิดความรู้สึกที่ผู้วิเคราะห์มีต่อผลงานนั้นตรง ๆ อย่างจริงใจ โดยไม่ต้องคำนึงถึงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ หรือความเก่าแก่ของผลงาน รวมทั้งผู้สร้างงานคือใคร ซึ่งเป็นทฤษฎีประเภทศิลปวิจารณ์ที่โยงเข้ากับด้านสุนทรียคือถ้าเกิดความเข้าใจความรู้แล้ว ความชื่นชมหรือสุนทรียภาพของผู้ที่ได้รับประสบการณ์นี้จะตามมาเอง

อโณทัย อกิตติกุล, 2548 : 28 อ้างอิงเฟลด์แมน (Feldman. 1970, 1972) ได้เสนอแนะว่า ศิลปวิจารณ์เน้นการเรียนรู้ในคุณค่าที่เกี่ยวกับงานศิลปะ ยุคสมัยต่างๆ และศิลปินทำให้เกิดการสร้างลักษณะที่สำคัญในการใช้การวิจารณ์ในการศึกษา เช่น การเรียนรู้เพื่อเป็นแนวทางในการให้เหตุผลของการ

ตีความและพิจารณาตัดสินงานศิลปะ การกล่าวอ้างและการใช้เหตุผลกับหลักฐานที่มี และการเรียนรู้ที่จะจัดการกับความคิดเห็นที่แตกต่างและขัดแย้งกัน เฟลด์แมน ได้กล่าวว่า งานศิลปะนั้นสามารถสื่อสารถึงความเป็นมนุษย์ ประวัติศาสตร์ ลักษณะทางภูมิศาสตร์ สภาพเศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ทางสังคมได้ และได้กล่าวว่าเป้าหมายของการวิจารณ์งานศิลปะ คือ การสร้างความเข้าใจในคุณค่าของศิลปะด้วยวิธีการมองควบคู่กับการคิด คนดูงานศิลปะ ที่ได้รับการฝึกฝนมาก่อนจะพบข้อมูลและรายละเอียดอันเป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์คุณค่าที่มีอยู่ในผลงานนั้นๆ และที่น่าสนใจไม่ได้อยู่ในรายละเอียดเพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ที่ทำให้กระจ่างว่า รายละเอียดนั้นมีคุณค่าต่องานนั้นเพียงใด และเมื่อมีความเข้าใจแล้ว เป้าหมายอีกประการหนึ่งคือความสุขและความพึงพอใจ ซึ่งการที่ได้ทราบว่ามียะไรอยู่ในผลงานศิลปะนั้น ย่อมมีส่วนทำให้เกิดการยอมรับงานชิ้นนั้นอยู่แล้ว เมื่อได้วิเคราะห์อย่างมีขั้นตอน มีระบบ ทำให้ทราบถึงความหมายและเกิดความพึงพอใจ การวิจารณ์งานศิลปะเป็นผลทางปริมาณที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจต่องานศิลปะแก่ผู้ที่ได้รับชม

ทฤษฎีศิลปวิจารณ์ ของเอ็ดมันด์ เบิร์ก เฟลด์แมน แบ่งขั้นตอนการวิเคราะห์ผลงานศิลปะเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนพรรณนา (Description) ขั้นตอนวิเคราะห์รูปแบบ (Formal analysis) การตีความ (Interpretation) การประเมินหรือตัดสิน (Evaluation or Judgment) ดังนี้

1. ขั้นตอนพรรณนา (Description) การพรรณนา คือ กระบวนการบันทึกสิ่งต่างๆ ที่ค้นพบในงานอย่างทันทีทันใด โดยยังไม่มีมีการสรุป เป็นเพียงการเข้าใจสิ่งที่มีลักษณะง่ายๆ และธรรมดาๆ เพื่อให้รู้ว่ามัน “คืออะไร” มะลิฉัตร เอื้ออนันท์, 2543 : 35 กล่าวว่า การบรรยาย (Description) ผู้วิเคราะห์งานศิลปะจะสำรวจดูสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏแก่สายตาผู้ดูในทันทีทันใด ได้แก่ เส้น สี รูปร่าง รูปทรง พื้นผิวแรงเงาและวิเคราะห์ถึงเทคนิควิธีการที่ผู้ดูคิดว่าเป็นวิธีการหรือเทคนิคใช้ในการสร้างงานศิลปะชิ้นนั้น โครเมอร์ (Cromer. 1990) กล่าวว่า ในขั้นตอนของ เฟลด์แมนมีจุดประสงค์เพื่อชี้ถึงการแสดงออกของรูปร่างรูปทรง สี พื้นผิว และเทคนิคต่างๆ ที่ศิลปินใช้ โดยที่มิได้อ้างอิงถึงความหมายหรือคุณค่าของการทำงานศิลปะ เป็นเพียงขั้นหนึ่งที่ต้องการให้ทราบถึงการออกแบบ เทคนิค และการผลิตผลงานในขั้นต้น

2. ขั้นตอนวิเคราะห์รูปแบบ (Formal analysis) การวิเคราะห์รูปแบบเป็นเจาะลึกเข้าไปมากกว่าการวิเคราะห์เชิงบรรยาย เพื่อบอกให้รู้ว่าสิ่งที่เราให้ชื่อไว้นั้น ประกอบกันอยู่อย่างไร มุ่งไปที่การพรรณนาคุณค่าของเส้น รูปร่าง สี และองค์ประกอบต่างๆ ที่ทำให้เกิดผลงานนั้นขึ้นมา เป็นการเชื่อมโยงสัมพันธ์สิ่งที่ผู้วิเคราะห์ได้สำรวจไว้ในขั้นแรก เพื่อให้เกิดการรับรู้ถึงองค์ประกอบทางศิลปะของผลงานนั้น มะลิฉัตร เอื้ออนันท์, 2543 : 35 กล่าวว่า การวิเคราะห์โครงสร้างนั้น ผู้วิเคราะห์จะเชื่อมโยงสัมพันธ์สิ่งที่ผู้วิเคราะห์ได้สำรวจไว้ในขั้นแรก คุณภาพของเส้น สี รูปร่าง รูปทรง เพื่อให้เกิดการรับรู้ถึงองค์ประกอบทางศิลปะของผลงานนั้น ซึ่งจะเป็น “ข้อมูล” ให้กับการตีความและตัดสินผลงานต่อไป โครเมอร์ (Cromer. 1990) กล่าวว่า ขั้นตอนวิเคราะห์ของเฟลด์แมนนั้น เป็นความสามารถในการวิเคราะห์

ของผู้ดูเกี่ยวกับอารมณ์ และแนวคิดต่างๆ แต่เป็นการอภิปรายทั่วไปในขั้นต้นที่เกี่ยวกับส่วนประกอบ และการจัดองค์ประกอบ

3. ขั้นตีความ (Interpretation) หมายถึง กระบวนการที่นักวิจารณ์แสดงออกถึงการสื่อความหมายต่างๆ จากผลงานอย่างละเอียดถี่ถ้วน ด้วยวิธีชมเชยจุดเด่นๆ การตีความจะเกี่ยวข้องกับการค้นหาความหมายต่างๆ และชี้ให้เห็นว่าความหมายเหล่านั้นมีความสัมพันธ์กับชีวิต ต่อความเป็นมนุษย์อย่างกว้างๆ จุดนี้เองที่ทำให้การศึกษาศิลปะไม่ใช่เพื่อให้รู้ข้อเท็จจริงของตัวศิลปะเท่านั้น แต่เพื่อให้รู้ว่ามีผลกระทบต่อผู้ชมผลงานอย่างไรด้วย มะลิฉัตร เอื้ออานันท์, 2543 : 35 กล่าวว่า การตีความนั้น ผู้วิเคราะห์จะกล่าวหรือแถลงถึงความหมายของผลงานศิลปะที่มีต่อตน ความหมายของศิลปะในที่นี้หมายถึงความหมายของศิลปะที่มีต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ โดยทั่ว ๆ ไป ในขั้นตอนนี้ผู้วิเคราะห์อาจหาข้อสันนิษฐานที่เกี่ยวกับความคิด หรือหลักการที่สามารถช่วยยืนยันว่า ทำไมผลงานศิลปะนั้นมีผลต่อความคิดเห็นของตนเช่นนั้น โครเมอร์ (Cromer. 1990) กล่าวว่า การตีความเป็นกระบวนการหาเอกลักษณ์และแนวความคิดการสื่อความหมายของภาพที่สะท้อนต่ออารมณ์ความรู้สึก นำมาสู่ความหมายในผลงานศิลปะนั้น ๆ แต่ยังต้องใช้การผสมผสานกันระหว่างการบรรยายและวิเคราะห์ในการวินิจฉัย

4. การประเมินหรือตัดสิน (Evaluation or Judgment) มะลิฉัตร เอื้ออานันท์, 2543 : 35 กล่าวว่า การประเมินหรือตัดสินงานศิลปะนั้นเป็นขั้นตอนที่จำเป็นต้องมีการสืบสวน ตรวจสอบถึงเจตนาและผลที่เกิดขึ้นของงานศิลปะชิ้นนั้น โดยการเปรียบเทียบกับงานศิลปะชิ้นอื่นที่คล้ายคลึงกัน พิจารณาวามันเหมือนหรือต่างกับงานศิลปะชิ้นอื่นในยุคสมัยเดียวกันเช่นไร เฟลด์แมนเน้นว่าการที่จะตัดสินงานศิลปะอย่างมีสุนทรียภาพนั้นจะต้องมีเหตุมีผลและใช้หลักเกณฑ์อย่างมีคุณธรรม เพราะการตัดสินนั้นเป็นปฏิบัติการที่สูงส่ง วิตน์ พิชญไพบูลย์ (2536) กล่าวว่า การตัดสินใจเกี่ยวกับงานศิลปะ อาจจะพิจารณาว่ามีคุณค่าตามแนวการสร้างสรรค์แบบใดและอย่างไร ความรู้สึกที่ได้รับจากการดูงานศิลปะนั้น

4. จิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์

จิตรกรรมฝาผนังไทย เป็นจิตรกรรมที่มีความงดงามมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว (จิรวัดน์ พระสันต์, 2540 : อ่างอิง อภัย นาคคง, 2523) ลักษณะพิเศษที่เป็นเอกลักษณ์ของไทยที่ปรากฏให้เห็นอยู่ทั่วไปคือเป็นภาพที่แสดงเฉพาะเส้นและสีแบน ๆ แบบ 2 มิติ โดยใช้เส้นและท่าทางแบบนาฏศิลป์แสดงความรู้สึกต่าง ๆ ใช้สีเครื่องแต่งกาย เครื่องประดับเป็นตัวกำหนดความแตกต่างระหว่างบุคคล การแสดงจุดสนใจจะไม่คำนึงถึงสัดส่วนจริง ภาพที่จะให้เด่นก็เขียนให้ใหญ่โตผิดธรรมชาติ ลักษณะของภาพที่ปรากฏเป็นแบบเล่าเรื่องจากชาดก วรรณคดี ดัดต่อกันเป็นลำดับ ซึ่งบางตอนจะมีเฉพาะตัวเอกและส่วนประกอบที่สำคัญเท่านั้น การดำเนินเรื่องเชื่อมภาพต่าง ๆ ด้วยฉากธรรมชาติภูเขาและต้นไม้ ใช้ทัศนียภาพแบบตานกมอง (จิรวัดน์ พระสันต์, 2540 อ่างอิง จุลทัศน์ พยาธรานนท์, 2524, 2529) การ

จัดลำดับภาพเหมือนกับการเขียนหนังสือ เป็นการแก้ปัญหาการมองภาพด้านหลังให้ชัดเจนขึ้น จึงเขียนภาพแบบยกพื้นตั้งขึ้น (จุลทัศน์ พยาฆรานนท์, 2529) จักระเบียบใหม่ให้คงงามง่ายแก่การดูเป็นประโยชน์แก่การเล่าเรื่อง หรือพรรณาด้วยกระบวนการทางจิตกรรมสื่อความหมายด้วยรูปแบบอันเกิดจากเส้น (น.ณ. ปากน้ำ, 2525 : 8) การใช้เส้นแสดงความรู้สึก ความละเอียด ความปราณีตและความอ่อนหวานอันเกิดขึ้นในตัวละคร (จุลทัศน์ พยาฆรานนท์, 2524) รูปภาพจิตรกรรมของไทยมีลักษณะรูปแบบสมมุติ รูปแบบมนุษย์จะแบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ ภาพ หมายถึงภาพที่ประดิษฐ์ให้มีความสวยงาม เป็นตัวเอกของเรื่อง ภาพกนก หมายถึงคนชั้นต่ำ รูปร่างหน้าตาน่าเกลียด ภาพอมมนุษย์ หมายถึงภาพพวกที่ไม่ใช่มนุษย์ ซึ่งภาพที่ประดิษฐ์ขึ้นเหล่านี้จะไม่คำนึงถึงความเป็นจริง ไม่แสดงบุคลิกส่วนตัว มีลักษณะเหมือนกันหมด แสดงอารมณ์ด้วยท่าทางแทนใบหน้า เช่น ภาพคนจะแสดงอารมณ์ยินดี ยักยโกธร ลิงรำเริง ตลอดจนการเคลื่อนไหวจะเป็นไปตามปกติธรรมชาติทั้งคนและสัตว์ แต่ได้รับการปรุงแต่งให้คงงามด้วยกระบวนการทางจิตกรรม เกิดความรู้สึกเคลื่อนไหวด้วยความรู้สึก มิใช่เป็นไปตามแบบความจริง (ราชบัณฑิตสถาน, 2530 : 145) สิ่งที่แสดงออกในงานจิตรกรรมฝาผนังไทยจะเป็นไปในทางคุณธรรมความดีงาม โดยนำพฤติกรรมของมนุษย์ในทางที่ดีมาพรรณาไว้ เพื่อเป็นแบบอย่างของสังคม ด้วยรูปภาพที่เกี่ยวกับการทำดีได้ชั่ว ทำชั่วได้ชั่ว ด้วยการนำเรื่องราวเกี่ยวกับ บาป บุญ คุณ โศภ มาปรากฏให้เห็นถึงแม้ว่ารูปภาพเหล่านี้จะเป็นรูปแบบที่เกิดจากความคิดและจินตนาการ

เทคนิคในการเขียนภาพจิตรกรรมฝาผนังไทย

มารุต อมรานนท์ (2530 – 2531 : 35 – 37) ได้กล่าวถึงเทคนิคที่ใช้ในการเขียนภาพจิตรกรรมฝาผนังไทยโดยทั่วไปแบ่งออกได้เป็น 3 วิธีการคือ

1. วิธีการแบบสีฝุ่น (TEMPERA)
2. วิธีการแบบปูนเปียก (FRESCO)
3. วิธีการแบบสีฉีพัสมน้ำมัน (ENCAUSTIC)

การเขียนแบบสีฝุ่น (TEMPERA) วิธีการแบบสีฝุ่นนี้นิยมที่จะใช้เขียนลงบนพื้นที่ของฝาผนังส่วนที่ฉาบผิวด้วยปูน แต่ก็มีบ้างในบางแหล่งที่ได้มีวิธีการเขียนลงบนผนังส่วนที่เป็นไม้หรือแผ่นผ้า รวมทั้งสมุดข่อยอีกด้วย วิธีการเขียนภาพจิตรกรรมฝาผนังแบบสีฝุ่นนี้ เป็นวิธีการที่ใช้อยู่ในประเทศไทยเกือบทั้งหมด ซึ่งวิธีการแบบนี้เป็นวิธีการที่จะต้องอาศัยขั้นตอนที่ละเอียดอ่อนและประณีต

กรรมวิธีในการเขียนจะต้องเริ่มตั้งแต่การปรับและการขัดพื้นผิวของผนังให้เรียบ การทำผนังให้คลายความเค็มโดยวิธีการใช้น้ำดืมใบจี้เหล็กสาดชะโลมพื้นผนังส่วนที่จะเขียนให้ทั่ว และจะต้องทำเช่นนี้ติดต่อกันไปหลาย ๆ วันจนกว่าผนังจะคลายความเค็ม ซึ่งจะต้องมีวิธีการทดสอบคือ เอาหัวขมิ้นฝนชิดลงบนผนัง ถ้าหากผนังยังคงเป็นเช่นนี้อยู่ก็ต้องทำการวาดชะโลมฝาผนังด้วยน้ำดืมใบจี้เหล็ก

ต่อไปจนกว่ารอยฝนของหัวขม้นจะกลายเป็นสีซีดจาง ๆ พื้นผนังนั้นจึงจะสามารถที่ใช้เขียนภาพจิตรกรรมฝาผนังได้ดี

หลังจากนั้นก็จะเป็ขั้นตอนการลงพื้นผนังที่จะใช้ในการเขียนภาพด้วยสมุด ซึ่งเป็นส่วนผสมของดินสอพองที่บดละเอียด กรองเอาแต่ผงที่เป็นฝุ่นผสมกับน้ำคั้นเม็ดมะขามคั่วซึ่งเรียกว่าน้ำเทือก คนผสมให้เข้ากันแล้วผสมกับน้ำเล็กน้อยทาลงบนพื้นผนังส่วนที่จะเขียนภาพให้ทั่วแล้วขัดผิวผนังให้เรียบ โดยทำอยู่อย่างนี้ซ้ำ ๆ กันหลาย ๆ ครั้ง โดยแต่ละครั้งจะต้องทิ้งผนังให้แห้งสนิทเสียก่อนแล้วจึงขัด ทำเช่นนี้ประมาณ 3 ครั้ง แล้วจึงใช้เปลือกหอยเบี้ยขนาดใหญ่อูขัดปลายผิวผนังให้เรียบ เพื่อที่จะใช้ในการเขียนภาพ วิธีการเช่นนี้ในสมัยโบราณเรียกว่า การกวาดพื้น ซึ่งมีผลทำให้ผนังเรียบเสมอกัน สะดวกต่อการที่จะระบายสี ตัดเส้น และปิดทองลงในภาพ

ต่อจากการเตรียมพื้นผนังเสร็จเรียบร้อยแล้วก็จะเป็นการร่างภาพ โดยการกำหนดโครงสร้างขององค์ประกอบต่าง ๆ อย่างหยาบ ๆ ด้วยถ่านที่ใช้สำหรับการร่างภาพในส่วนซึ่งเป็นรายละเอียดต่าง ๆ จะใช้วิธีตีฝุ่นหรือโรยแบบด้วยการตบฝุ่นลงบนกระดาษร่างที่มีรอยปรูด้วยเข็มตามเส้นต่าง ๆ โดยใช้ลูกประคบที่ทำด้วยผ้าขาวบางห่อผงถ่านตบลงบนแบบร่างให้ทั่ว จึงทำการเขียนสีทับลงบนแบบร่างให้ทั่ว จากนั้นจึงจะทำการเขียนสีทับลงบนเส้นเหล่านั้นให้ชัดเจนอีกทีหนึ่ง แล้วจึงจะเป็นขั้นตอนของการระบายสี ปิดทองลงบนส่วนต่าง ๆ ที่ต้องการ และการตัดเส้นรอบนอกและรายละเอียดภายในที่ต้องการแสดงออกให้ชัดเจน

การเขียนแบบปูนเปียก (FRESCO) การเขียนภาพจิตรกรรมฝาผนังด้วยวิธีการแบบปูนเปียกนี้จะมีวิธีการการที่พิเศษแตกต่างไปจากการเขียนจิตรกรรมฝาผนังแบบธรรมดา เพราะช่างเขียนจะต้องเขียนภาพหรือลวดลายต่าง ๆ ขณะที่พื้นผิวของปูนฉาบผนังยังเปียกหรือมีความชื้นสูงอยู่ โดยความชื้นของปูนจะดูดซึมสีเข้าไปติดแน่นเป็นเนื้อเดียวกับผนัง ครั้นเมื่อปูนแห้งสนิทดีแล้วสีและภาพที่เขียนนั้นจะติดแน่นไม่หลุดล่อนออกมาก แต่ทั้งนี้ช่างที่เขียนด้วยวิธีการนี้จะต้องมีความชำนาญอย่างสูง สามารถเขียนระบายสีได้อย่างรวดเร็ว ตัดเส้นด้วยความแม่นยำแน่นอน ดังนั้นภาพที่เขียนด้วยวิธีการแบบปูนเปียกนี้ จึงไม่นิยมที่จะนำมาใช้กับภาพที่ต้องการจะแสดงออกถึงรายละเอียด ความประณีตที่มีมาก ๆ ได้ ทั้งนี้เนื่องจากว่าภาพที่เขียนในลักษณะดังกล่าวนี้จะต้องใช้เวลานานทั้งในด้านการร่างภาพและการลงสี การตัดเส้น ตลอดจนการตกแต่งด้วยวิธีการปิดทอง เพราะหากใช้วิธีการแบบสีฝุ่น (TEMPERA) ธรรมดาแล้วจะเขียนลงบนพื้นที่แห้งสามารถที่จะใช้เวลาบรรจงเขียนด้วยความประณีตวิจิตร โดยใช้เวลานานเท่าใดก็ได้ตามที่ต้องการ

การเขียนแบบสีจี้ผึ้งผสมน้ำมัน (ENCAUSTIC) วิธีการเขียนภาพจิตรกรรมฝาผนังแบบสีจี้ผึ้งผสมน้ำมันนี้ แตกต่างไปจากวิธีการที่ใช้เขียนด้วยสีฝุ่นแบบธรรมดา ซึ่งมีน้ำและน้ำกาวเป็นส่วนผสม วิธีการแบบนี้ใช้จี้ผึ้งและน้ำมันประเภทน้ำมันสนเป็นส่วนผสม โดยนำมาผสมกับสีฝุ่น ส่วนวิธีการเตรียมพื้นในการเขียนด้วยวิธีการแบบนี้ก็จะแตกต่างไปจากวิธีอื่น คือจะต้องมีการลงพื้นหลาย ๆ ครั้ง

ด้วยสีฝุ่นขาวผสมกับน้ำมันลินสีดและน้ำมันสน หลังจากนั้นจึงจะดำเนินการเขียนภาพและระบายสี แต่วิธีการแบบนี้ไม่ปรากฏหลักฐานจากการเขียนภาพจิตรกรรมฝาผนังในประเทศไทย

สีในงานจิตรกรรมฝาผนังไทย

สีให้อารมณ์และความรู้สึก สีที่ใช้เขียนภาพจิตรกรรมแบบโบราณจะเป็นสีที่ได้จากธรรมชาติ สีที่ใช้ส่วนใหญ่เรียกว่าสีฝุ่นมีหลากหลายสี (วรรณภา ฌ สงขลา, 2530) ได้กล่าวถึงสีของครูช่างไทยโบราณ ได้จำแนกหมวดสีประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. หมวดแม่สี มี 3 สีคือ สีคราม สีแดง และสีเหลือง
2. หมวดสีเบญจรงค์ มี 5 สีคือ สีคราม สีแดง สีเหลือง สีขาว และสีดำ เรียกว่าเบญจรงค์
3. หมวดสีฉนวนรังสี มี 6 สีคือ สีแดงชาด สีส้ม สีเหลือง สีเขียว สีคราม และสีม่วง หรือเรียกว่าสีแสงอาทิตย์
4. หมวดสีนพรัตน์ หมายถึงแก้วมณี 9 สี คือ สีขาว สีแดงสด สีเขียวสด สีเหลืองสด สีแดงแก่ สีคราม สีหมอก สีหงสบาท และสีเลื่อมประภัสสร

ระยะหลังมีการคิดค้นสีขึ้นมาอีกมากมาย เช่นสีที่เกิดจากการทดลองผสมสีและสีที่ได้จากสารเคมีมาสังเคราะห์ ในที่นี้จะขอเน้นการใช้สีจิตรกรรมฝาผนังช่วงรัตนโกสินทร์ เพราะผู้วิจัยได้นำภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ในการให้นักเรียนวิจารณ์ภาพ โดยใช้ภาพที่ถ่ายมาจากพระระเบียงล้อมรอบอุโบสถวัดพระแก้ว (วัดพระศรีรัตนศาสดาราม)

สีและการใช้สีในจิตรกรรมสกุลช่างรัตนโกสินทร์ (สน สีมารัง, 2522 : 7 – 8)

จิตรกรรมสกุลช่างนี้นิยมใช้สีคล้ำ (สีเท้ + สีดำ) เป็นพื้นหลังของภาพ สีคล้ำที่ใช้มีสีเขียวคล้ำ (สีเขียว + สีดำ) สีน้ำเงินคล้ำ (สีน้ำเงิน + สีดำ) และสีน้ำตาลคล้ำ (สีแดง + สีดำ) ในขณะเดียวกันนิยมระบายสีตัวภาพ จะเป็นภาพคน สัตว์ ต้นไม้ ด้วยสีนวล (สีเท้ + สีขาว) และสีหม่น (สีเท้ + สีเทา) สิ่งที่สำคัญและทำให้เด่นที่สุดก็คือ การนิยมปิดทองคำเปลวลงบนภาพอย่างมาก ซึ่งผิดกับจิตรกรรมสกุลช่างครู (ธนบุรี – อยุธยา) ที่ใช้ทองคำเปลวปิดน้อย จะปิดเฉพาะเครื่องศราภรณ์และเครื่องประดับเท่านั้น แต่ในจิตรกรรมสกุลนี้นิยมปิดมากเป็นพิเศษ จะปิดเครื่องฉลองพระองค์ ปิดสถาปัตยกรรมทั้งหลาย สีพื้นภาพที่เป็นสีคล้ำหนักทึบ จะมีผลช่วยขับให้ทองคำเปลวสุกสว่างลอยเด่นออกจากผนังที่เขียว ภาพตัวบุคคล สัตว์ และต้นไม้ที่ระบายด้วยสีนวลและสีหม่นจะลอยเด่นออกจากผนังเช่นกัน กรณีที่นิยมระบายพื้นภาพด้วยสีคล้ำเข้มหนักทึบนี้เป็นแบบฉบับเฉพาะ จิตรกรรมสกุลช่าง (ธนบุรี – อยุธยา) จะนิยมใช้สีอ่อนได้แก่สีนวลและสีหม่นเป็นส่วนมาก บริเวณใดต้องการจะเน้นตัวภาพให้ปรากฏเด่น จะใช้สีแดงชาดเป็นพื้นหลังทันที จะไม่นิยมใช้สีคล้ำเป็นพื้นหลังภาพเลย

วรรณะของสีโดยทั่วไป ออกค่อนข้างเป็นวรรณะเย็น เพราะมีปริมาณสีเขียวและสีน้ำเงินมากที่สุด ในภาพ สีที่ครอบงำสีทั้งหมด (Tonality) นิยมออกเป็นสีเขียว เช่น จิตรกรรมฝาผนังในพระที่นั่งพุท

ไรสวรย์ ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สีทองคำเปลว เช่น จิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถวัดเชตุพนวิมลมังคลาราม (วัดโพธิ์) กรุงเทพฯ สีน้ำเงิน เช่น จิตรกรรมฝาผนังในวัดบวรนิเวศน์ กรุงเทพฯ

สีคู่ที่นิยมใช้มี 3 คู่ สีคู่ที่ 1 คือ สีเขียวใบไม้กับสีแดงชาด (Sap Green & Scarlete) มักจะใช้สีเขียวใบไม้ประมาณ 80% สีแดงชาดประมาณ 20% จะเห็นได้จากจิตรกรรมฝาผนังในพระที่นั่งพุทไธสวรรย์ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรุงเทพฯ

สีคู่ที่ 2 คือ สีเขียวใบไม้กับสีทองคำเปลว (Sap Green & Gold Leaf) สีคู่นี้มีสัดส่วน 80% ต่อ 20% เช่นเดียวกับสีคู่แรก ในกรณีที่ใช้สีทองคำเปลวมาก เพราะจิตรกรรมสกุลนี้ไม่นิยมใช้สีแดงชาดเป็นพื้นหลังภาพ ขณะเดียวกันก็ไม่นิยมใช้กรอบสีนเทา (เส้นคดกริช) ถมพื้นภาพด้วยสีแดงชาดด้วย แต่นิยมการเน้นความสนใจทางสายตาคนดู และความสำคัญของภาพด้วยการปิดทองคำเปลวให้สุกสว่างมากนั่นเอง จิตรกรรมฝาผนังที่มีสีคู่นี้ ได้แก่ จิตรกรรมฝาผนังวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม จิตรกรรมฝาผนังวัดสุทัศน์เทพวราราม และมีข้อสังเกตว่า จิตรกรรมฝาผนังที่มีสีคู่นี้ล้วนเป็นจิตรกรรมเขียนขึ้นในแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวแทบทั้งสิ้น

สีคู่ที่ 3 คือ สีน้ำเงินหรือสีครามกับสีทองคำเปลว (Prussian Blue or Ultramarine Blue & Gold Leaf) สัดส่วน 80% ต่อ 20% เช่นเดียวกัน สีคู่นี้พบมากในจิตรกรรมฝาผนังที่เขียนขึ้นในแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 และพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 เช่น จิตรกรรมฝาผนังวัดบวรนิเวศน์ กรุงเทพฯ จิตรกรรมฝาผนังวัดบรมนิวาส กรุงเทพฯ จิตรกรรมฝาผนังในพระที่นั่งทรงผนวช วัดเบญจมบพิตร กรุงเทพฯ จิตรกรรมฝาผนังวัดวัง จ.พัทลุง และจิตรกรรมฝาผนังวัดมณีมาวาส จ.สงขลา

ลักษณะทั่วไปของจิตรกรรมสกุลช่างรัตนโกสินทร์ (สน สีมাত্রัง, 2522 : 4 – 7)

จิตรกรรมสกุลช่างรัตนโกสินทร์จัดเป็นจิตรกรรมที่มีแบบอย่างศิลปคลาสสิก ทั้งนี้เป็นเพราะจิตรกรรมสกุลช่างนี้พัฒนามาจากสกุลช่างธนบุรีและสกุลช่างอยุธยาที่เจริญงอกงามมาที่สุดจนจะสุกงอมแล้ว ในจิตรกรรมสองสายสกุลที่เป็นแบบฉบับครูช่างมีลักษณะทั่วไปที่เหมือนกันคือการใช้เส้นวาดที่มีพลังหนักแน่นแข็งแกร่ง เส้นที่วาดมีอารมณ์อ่อนไหวของช่างเขียนสอดแทรกลงไปได้อย่างเห็นได้ชัด เส้นจึงอาจวาดอย่างไม่ต้องร่างภาพไว้ก่อนเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้ด้วยความมั่นใจ กล้าหาญ และอิสระของช่าง เส้นที่วาดจึงไม่ใช่เกิดจากการบรรจงค่อย ๆ จดพู่กันวาด คนทั่วไปจะดูเหมือนขาดความประณีต การระบายสี การจัดองค์ประกอบในภาพ ตลอดจนลวดลายที่สอดใส่ประดับประดาภาพบุคคลและบริเวณว่างของภาพ ล้วนมีลักษณะที่หนักแน่น กล้าหาญ และอิสระเช่นเดียวกับการใช้เส้นและไม่เคร่งครัดในกฎเกณฑ์มากนัก ตามแบบศิลป์ที่กำหนดไว้ เส้น สี และองค์ประกอบในภาพย่อมเกิดขึ้นจากการไตร่ตรอง แล้วจัดวางอย่างสุขุมมากที่สุด คุณลักษณะที่ดีของจิตรกรรมสกุลช่างครู (ธนบุรีและอยุธยา) คืออารมณ์อ่อนไหวของช่างที่อิสระแสดงออกก็ขาดหายไปจากจิตรกรรมสกุลช่างรัตนโกสินทร์

คุณค่าส่วนนี้จะขาดหายไปเป็นลำดับจนกลายเป็นศิลปะแบบกำหนดนิยมแบบเคร่งครัด (Conventional Art) ซึ่งเป็นการแสดงถึงความเสื่อมแห่งจิตรกรรมไทย เพราะขาดคุณลักษณะบางประการอันเป็นแก่นของศิลปรส

แบบศิลปะที่ใช้ในจิตรกรรมสกุลช่างรัตนโกสินทร์

ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรีได้เขียนแสดงความเห็นไว้ในหนังสือ “วิวัฒนาการแห่งจิตรกรรมฝาผนังของไทย” โดยมีความดังนี้

“เราจะเห็นว่าอาจแบ่งจิตรกรรมฝาผนังของสมัยนี้ออกได้เป็น 5 แบบ ตามเรื่องที่เขียนก็ 22 คือ

1. แบบคลาสสิกเกี่ยวกับเรื่องราวเทวดาและนิยามต่าง ๆ จะมีรูปบรรดาเจ้านายซึ่งเขียนกันขึ้นไว้อย่างสวยงาม ณ ที่นี้ ใบหน้าของบุคคลต่าง ๆ จะไม่แสดงออกเป็นความรู้สึกใด ๆ ความรู้สึกจะแสดงออกด้วยกิริยาท่าทางโดยเฉพาะ (ลักษณะเช่นนี้คงจะได้แบบมาจากท่านาฏศิลป์)
2. แบบคลาสสิกเกี่ยวกับตัวละครในเรื่องราวเกียรติ ใบหน้าของบุคคลแต่ละคนจะแสดงถึงความคิดจิตใจของบุคคลนั้น ๆ
3. นักดนตรี นางรำ ข้าราชการ และบรรดาชนชั้นสูง จะมีลักษณะเฉพาะตามชั้นของตน และจะวาดขึ้นตามแบบคลาสสิกหรือตามแบบชีวิตจริง
4. ประชาชนธรรมดา จะแสดงภาพตามความเป็นอยู่จริง ๆ ซึ่งลักษณะโดยเฉพาะของศิลปไทย ในการวาดภาพแบบนี้ เราจะเห็นความมีอารมณ์สนุกสนาน ซึ่งตรงกับนิสัยชอบสนุกสนานเรีงของชาวไทยด้วย
5. ภาพนรก ก็เขียนตามชีวิตที่เป็นจริงเช่นเดียวกัน ณ ที่นี้ ช่างได้วาดภาพการลงโทษอย่างพิลึกกึกกือที่สุด และแสดงส่วนเกินความจริงของร่างกายมนุษย์เท่าที่จะสามารถคิดขึ้นได้

การจัดองค์ประกอบในจิตรกรรมสกุลช่างรัตนโกสินทร์

ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี จัดไว้ 3 แบบ สนิมครั่ง (2522) เพิ่มเติมอีก 2 แบบ จึงรวมเป็น 5 แบบ ดังต่อไปนี้

แบบที่ 1 เป็นแบบเช่นจิตรกรรมฝาผนัง ณ พระที่นั่งพุทไธสวรรย์ ในบริเวณพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ จากส่วนล่างของผนังขึ้นไปจนถึงขอบบนของหน้าต่าง จะมีภาพเขียนเกี่ยวแก่เรื่องพุทธประวัติ หรือเรื่องชาดกต่าง ๆ แต่ส่วนบนของผนังจะแบ่งออกเป็นภาพเทพชุมนุมซ้อนกันอยู่ระหว่าง 3 – 5 แถว

แบบที่ 2 เป็นแบบเช่นภาพเขียนในพระอุโบสถวัดคูสิดาราม จังหวัดธนบุรี คือส่วนล่างของผนังด้านข้างจะประดับด้วยภาพเขียนเช่นเดียวกับแบบที่ 1 และส่วนบนก็จะมีภาพเทพชุมนุม แต่ผนังด้านหน้าพระพุทธรูปซึ่งเป็นพระประธานนั้นประดับด้วยภาพเขียนเรื่องมารผจญ ขนาดแตกต่างกับรูป

อื่นทั้งหมดซึ่งมีขนาดสูงระหว่าง 20 – 30 เซนติเมตร ภาพมารผจญเหล่านี้จะมีขนาดเท่าตัวบุคคลจริง ๆ หรือบางครั้งก็ใหญ่กว่าคนจริงด้วยซ้ำ ผนังด้านหลังพระประธานก็วาดเป็นเรื่องไตรภูมิ

แบบที่ 3 แบบนี้เป็นเช่นเดียวกับในพระวิหารหลวงวัดสุทัศนเทพวราราม คือพื้นผนังทั้งหมดจะประดับไปด้วยภาพเขียนเรื่องต่าง ๆ กัน จะเขียนภาพเหล่านี้ติดต่อกันไป โดยไม่แบ่งแยกออกเป็นส่วนเป็นตอนเลย

แบบที่ 4 เป็นแบบเช่นภาพเขียนในวัดคงคาราม อ.โพธาราม จังหวัดราชบุรี จากขอบล่างของหน้าต่างซึ่งสูงจากพื้นประมาณ 60 – 70 เซนติเมตร สูงขึ้นไปจนจดขอบหน้าต่างบนจะเขียนภาพขนาดเล็กเล่าเรื่องชาดกต่าง ๆ และเหนือขอบหน้าต่างบนขึ้นไป จะเริ่มที่ลายแถบก้ามปูสูงจนจดเพดาน เขียนเป็นภาพเล่าเรื่องพุทธประวัติติดต่อกันทั้งผนัง ไม่มีการแบ่งแยกออกเป็นส่วนเป็นตอน เป็นแบบนี้ทั้งสองผนังข้าง ผนังด้านล่างพระพุทธรูปซึ่งเป็นพระประธานเขียนเป็นภาพไตรภูมิ ส่วนผนังด้านหน้าพระประธานเขียนเป็นภาพมารผจญ

แบบที่ 5 เป็นแบบเช่นภาพเขียนในวัดวัง อำเภอมือง จังหวัดพัทลุง ผนังด้านข้างทั้งสองด้าน ตั้งแต่ระดับใต้ขอบหน้าต่างบนลงมาจนจดพื้น จะปล่อยว่างไว้ไม่มีภาพเขียน ผนังสูงจากขอบหน้าต่างบนขึ้นไปจนเพดาน จะเขียนภาพพุทธประวัติต่อเนื่องกันตลอดทั้งผนัง ไม่มีการแบ่งแยกเป็นส่วนเป็นตอน ผนังด้านตรงหน้าพระพุทธรูปซึ่งเป็นพระประธาน ตั้งแต่ระดับใต้ขอบประตูลงมาจนจดพื้น ปล่อยว่างไว้ไม่มีภาพเขียน ส่วนระดับเหนือขอบประตูบนขึ้นไปจนเพดานจะเขียนภาพมารผจญขนาดใหญ่เต็มผนัง ผนังด้านหลังพระประธานจะเขียนเป็นรูปเรือนแก้วขนาดใหญ่ตกแต่งเป็นพื้นหลังให้พระพุทธรูปซึ่งเป็นพระประธานคู่เด่น

ฉากพื้นหลังภาพ (สน สิมাত্রัง, 2522 : 8 – 10)

ฉากพื้นหลังภาพในจิตรกรรมสกุลช่างนี้นิยมเขียนเป็นฉากธรรมชาติ แลเห็นเป็นทิวทัศน์ลึกเข้าไปในภาพโดยมีเส้นขอบฟ้า (Horizontal Line) ขึ้นบริเวณขอบบนเกือบสุดภาพ ถ้าไม่สังเกตจะไม่เห็นเนื้อที่หนึ่งในสี่หรือห้าของพื้นที่ภาพส่วนบนบริเวณนี้ ภาพคน สัตว์ สถาปัตยกรรม และธรรมชาติ จะถูกลำดับขนาดให้เล็กลง เพื่อต้องการผลลวดตาแลดูภาพมีความลึกเข้าไป ส่วนบริเวณพื้นที่ภาพนอกนั้นจะใช้ระบบภาพขนาดเท่ากัน สร้างความลึกของภาพแบบซ้อนภาพทางตั้งขึ้นไปเรื่อย ๆ สิ่งใดอยู่ใกล้จะเขียนไว้ส่วนล่างสุดของภาพ สิ่งใดอยู่ลึกถัดเข้าไปก็ใช้วิธีซ้อนภาพ เขียนถัดสูงขึ้นมาเรื่อย ๆ ลักษณะทั่วไปก็ยังเป็นภาพมองจากที่สูง (Bird Eye View) อยู่ สถาปัตยกรรมทั้งหมดยังนิยมใช้ระบบการเขียนแบบทัศนียวิสัยแบบเส้นขนาน (Parallel Perspective) ข้อที่น่าสังเกตคือ เมื่อนิยมใช้ฉากธรรมชาติจะมีภูเขา ดันไม้มาก จึงเป็นเหตุให้ไม่นิยมใช้กรอบสินเทา (เส้นคดกริช) ในภาพ จิตรกรรมในยุคหลังยังไม่ใช้กรอบสินเทาเลย และเส้นขอบฟ้ายังเลื่อนระดับต่ำลงมาในภาพอย่างเห็นได้ชัด ทำให้เนื้อที่ภาพส่วนที่เป็นท้องฟ้าปรากฏเด่นมากขึ้น นอกจากนี้การลำดับความลึกของภาพสถาปัตยกรรมที่เคยใช้ระบบทัศนีย

วิสัยแบบเส้นขนาน จะเริ่มมีระบบทัศนียวิทยาามาปะปน (Perspective) และจะปะปนแบบไม่กลมกลืนกันมากยิ่งขึ้นในสมัย ร.4 – ร.5 เส้นขอบฟ้าเป็นผลจากอิทธิพลของศิลปะตะวันตกที่แพร่หลายเข้ามาสู่หมู่ศิลปินไทย ฉากธรรมชาติที่เริ่มมีเส้นขอบฟ้าอยู่ส่วนบนภาพให้ดูได้จากจิตรกรรมฝาผนังพระที่นั่งนพทไธสวรรย์ ณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ จิตรกรรมฝาผนังวัดสุทัศน์ฯ จิตรกรรมฝาผนังวัดเชตุพนวิมลมังคลาราม จิตรกรรมฝาผนังวัดสุวรรณาราม (บางกอกน้อย) ฯลฯ ส่วนฉากธรรมชาติที่มีเส้นขอบฟ้าอยู่ต่ำเปิดเนื้อที่ท้องฟ้ามาก ดูได้จากจิตรกรรมฝาผนังวัดบวรนิเวศน์ จิตรกรรมฝาผนังวัดบรมนิวาส จิตรกรรมฝาผนังวัดมหาสมณาราม ฯลฯ

สัดส่วนภาพคนกับสถาปัตยกรรม

จิตรกรรมสกุลช่างรัตนโกสินทร์คำนึงถึงความเป็นจริง จึงเริ่มให้ความสำคัญเรื่องขนาดสัมพันธ์ที่เป็นจริงมากขึ้นด้วย โดยวิธีการขยายภาพสถาปัตยกรรมให้มีขนาดใหญ่มากขึ้น ขณะเดียวกันก็มีการลดขนาดภาพคนที่ต้องบรรจุลงในภาพสถาปัตยกรรมนั้นมีขนาดเล็กลงบ้าง การขยายขนาดสถาปัตยกรรมให้ใหญ่ขึ้น และการลดขนาดตัวคนเล็กลง ทำให้เกิดพื้นที่ว่างระหว่างตัวสถาปัตยกรรมกับตัวคนมากเกินไป ขนาดสัมพันธ์ของภาพขาดความต่อเนื่องแบบเป็นลำดับ ช่างเขียนแก้ปัญหาโดยวิธีเพิ่มฉากหลังเป็นพื้นหลังภาพตัวบุคคล ฉากหลังจะคั่นอยู่ระหว่างตัวภาพบุคคลและตัวสถาปัตยกรรม จะทำหน้าที่เชื่อมขนาดสัมพันธ์ที่แตกต่างกันของตัวภาพคนและสถาปัตยกรรมให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ไม่รู้สึกแบ่งแยกออกเป็นส่วน สาเหตุการนิยมขนาดสัมพันธ์แบบคำนึงถึงความเป็นจริง ย่อมบ่งบอกถึงความสนใจ เรื่องคำนึงถึงความเป็นจริงได้เริ่มขึ้นในความคิดของศิลปินไทยแล้ว

จิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์

จิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์เป็นภาพจิตรกรรมที่เขียนโดยสกุลช่างรัตนโกสินทร์ ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์เป็นวรรณกรรม (มลฤดี สายสิงห์, 2550 : 10 – 11) รามเกียรติ์เป็นวรรณกรรมศักดิ์สิทธิ์ที่มีความสำคัญในลัทธิศาสนาฮินดู ที่ได้รับความนิยมและมีการนำมาสวดอย่างแพร่หลายทั่วไปในประเทศอินเดียและประเทศต่าง ๆ ที่มีการติดต่อรับอารยธรรมอินเดีย โดยเฉพาะประเทศทางแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จึงไม่แปลกที่จะพบเรื่องรามเกียรติ์ในฉบับภาษาท้องถิ่นต่าง ๆ ซึ่งมีรายละเอียดการดำเนินเรื่อง การกำหนดเรียกชื่อตัวละคร ตลอดจนลักษณะนิสัยและบทบาทที่แตกต่างกันไป กระนั้น เรื่องรามเกียรติ์แต่ละสำนวนต่างก็สามารถรักษาโครงเรื่องหลักว่าด้วยการอวตารขององค์พระนารายณ์ลงมาเป็นกษัตริย์ปกครองมนุษยบนโลก โดยมีภาระสำคัญที่จะต้องปราบปรามเหล่ายักษ์มารที่นำความเดือดร้อนมาสู่มวลมนุษย์ เป็นเรื่องของพระรามที่ต้องต่อสู้กับทศกัณฐ์ ยักษ์ผู้ซึ่งลักพานางสีดาไปและเป็นตัวแทนของฝ่ายอธรรม ในที่สุดพระรามสามารถรบชนะทศกัณฐ์และชิงตัวนางสีดากลับคืนมาได้ เกร็ดรายละเอียดอาจจะมีแตกต่างกันไปในแต่ละสำนวน แต่โดยรวมแล้วเนื้อเรื่องเป็นสื่อสำคัญในการเสริมบุญบารมีของกษัตริย์ในการปกครองบ้านเมือง และเหตุผลดังกล่าวนี้

เองที่อาจจะอธิบายความนิยมนิทานเรื่องนี้ในบริเวณที่ราบสูงโคราช ครอบคลุมไปจนถึงบริเวณดินแดน แถบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง

ภายหลังการก่อตั้งกรุงสุโขทัยเป็นราชธานีไทย มีการนับถือศาสนาพุทธนิกายเถรวาทเป็นสำคัญ เรายังคงพบร่องรอยหลักฐานการนับถือเทพเจ้าฮินดูอยู่บ้าง จากหลักฐานที่ปรากฏที่ได้กล่าวมาแล้ว ข้างต้น แต่ความนิยมในเรื่องรามเกียรติ์กลับปรากฏเด่นชัดและมีความสำคัญอย่างไม่เคยพบมาก่อน ตั้งแต่ครั้งการก่อตั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีในปีพุทธศักราช 1893 โดยพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) หลักฐานในรูปแบบศิลปกรรมที่ยังมีหลงเหลือช่วยให้เราสันนิษฐานได้ว่า ในสมัยอยุธยาตอนต้น เรื่องรามเกียรติ์ยังคงเป็นนิทานศักดิ์สิทธิ์อยู่ ดังมีปรากฏเป็นภาพประดับตามส่วนต่าง ๆ ของอาคาร ศาสนสถานแห่งพุทธศาสนา ลักษณะเดียวกันกับที่เคยปรากฏมาแล้วในวัฒนธรรมเขมร ส่วนจะมีการเรียบเรียงเรื่องรามเกียรติ์บันทึกลงในสมุดนั้นน่าจะมิแน่ เสียแต่ว่าหลักฐานเหล่านั้นสูญหายไปหมดแล้ว ที่เป็นฉบับสำนวนเก่าที่สุดก็คงจะไม่เก่าไปกว่าครึ่งหลังของอาณาจักรกรุงศรีอยุธยา และมีผู้ได้ทำการรวบรวมและศึกษาเปรียบเทียบสำนวนมาแล้ว พบว่าหลักฐานต้นฉบับเรื่องรามเกียรติ์ที่มีอายุเก่าแก่มาก่อนการก่อตั้งกรุงรัตนโกสินทร์นั้นมีอยู่ทั้งในรูปของบทละคร คำพากย์ โคลง และคำฉันท์ เป็นต้น

จิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ในพระอารามหลวงสมัยรัตนโกสินทร์

ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะวัดพระศรีรัตนศาสดารามสมัยรัตนโกสินทร์(มฤคิ สายสิงห์, 2550 : 32 – 35)

จิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ที่วัดพระแก้ว (วัดพระศรีรัตนศาสดาราม) กรุงเทพฯ

ตลอดแนวกำแพงพระระเบียงล้อมรอบพระอุโบสถวัดพระแก้ว ซึ่งมีชื่อเรียกเป็นทางการว่าวัดพระศรีรัตนศาสดารามแห่งนี้ มีภาพจิตรกรรมเล่าเรื่องรามเกียรติ์ตั้งแต่ต้นจนจบบริบูรณ์ ซึ่งนับเป็นพุทธสถานแห่งเดียวในประเทศไทยที่มีการวาดเรื่องรามเกียรติ์ตลอดทั้งเรื่อง โดยเริ่มเรื่อง ณ ห้องที่ 1 ทางประตูด้านทิศเหนือ เดินเรื่องต่อไปทางขวามือโดยเดินวนรอบตามเข็มนาฬิกา มาจบครบหนึ่งรอบอันเป็นตอนจบเรื่องบริบูรณ์ในห้องที่ 178 ของประตูดังกล่าว นอกจากเรื่องรามเกียรติ์แล้ว ยังมีเรื่องราวของการกำหนดเทพเจ้าฮินดู และเรื่องนารายณ์สิบปาง โดยเรื่องราวเหล่านี้ได้ถูกวาดไว้ตามมุมพระระเบียงบ้าง หรือบริเวณกำแพงทางประตูเข้าของแต่ละด้าน

วัดนี้ถือเป็นวัดประจำราชวงศ์จักรี จึงเป็นวัดที่มีความสำคัญมากที่สุดที่พระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ทรงดูแลทำนุบำรุงตลอดมานับตั้งแต่การก่อตั้ง เพราะฉะนั้น ด้วยเหตุนี้เองจึงมีการบูรณะซ่อมแซมหรือสร้างเพิ่มเติมมาเกือบทุกยุคทุกสมัย ในส่วนของจิตรกรรมฝาผนังที่พระระเบียงเองก็มีการลบและเขียนใหม่ทั้งหมดในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งในสมัยดังกล่าวมีงานบูรณะวัดพระแก้วครั้งใหญ่ ระหว่างปีพุทธศักราช 2374 – 2391 งานบูรณะครั้งสำคัญนี้มีการกล่าวถึงในพงศาวดารทุก ๆ ฉบับ แต่ฉบับที่สำคัญที่สุดเห็นจะเป็นจดหมายเหตุการปฏิบัติสังฆกรรมวัดพระศรีรัตน

ศาสคารามของพระศรีอุริปริชา ผู้เป็นเจ้ากรมอาลักษณ์ในพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งมีการบันทึกการบูรณะซ่อมแซมไว้ละเอียดที่สุด โดยกล่าวถึงการบูรณะอาคารหลายหลังที่สำคัญในครั้งนี้อาทิเช่น ในการบูรณะพระอุโบสถ ส่วนที่เป็นภาพจิตรกรรมภายในพระอุโบสถบนผนังแปดด้านข้างทั้งสองด้านถูกลบและเขียนใหม่ ส่วนภาพจิตรกรรมที่เป็นฉากไตรภูมิและฉากमारผจญไม่ได้ถูกซ่อมในครั้งนี้อย่างนี้ยังมีรายละเอียดเพิ่มเติมว่า ภาพจิตรกรรมทั้งสองฉากสำคัญดังกล่าวนี้เป็นผลงานฝีมือของพระอาจารย์แดงแห่งวัดระฆัง

ส่วนพระระเบียงมีการรื้อเครื่องบนใหม่ และทรงโปรดให้ลบจิตรกรรมและเขียนใหม่ทั้งหมด ซึ่งสมุดภาพร่างลายเส้นแสดงภาพจับสำคัญที่เขียนขึ้นในครั้งนี่ยังเก็บรักษาอยู่ในหอสมุดแห่งชาติ พระนครและสันนิษฐานว่าสมุดดังกล่าวเป็นฝีมือของพระอาจารย์แดงด้วยเช่นกัน ด้วยเหตุที่มีการระบุชื่อพระอาจารย์แดงว่าเป็นผู้ร่างต้นแบบไว้ในพระราชพงสาวดาร พร้อมกันนี้ยังได้เล่าถึงพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวว่า ทรงเสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรการเขียนภาพอย่างสม่ำเสมอ ครั้งหนึ่งได้ทอดพระเนตรภาพทศกัณฐ์โศก ทรงพิจารณาเห็นว่าไม่โศกจริง ช่างก็ได้แก้ไขจนเป็นที่พอพระราชหฤทัยแล้วทรงประทานรางวัลให้ช่างผู้นั้น

ต่อมาในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการปรับปรุงพระระเบียงครั้งสำคัญ กล่าวคือ การก่อสร้างสุวรรณเจดีย์และการสร้างพลับพลาซุ้มประตูเพิ่มเติมภายในระเบียงคด ทำให้เนื้อที่ภายในบริเวณดังกล่าวคับแคบเกินไป จึงจำเป็นต้องมีการขยายระเบียงทางด้านทิศตะวันออกและทิศตะวันตก โดยทางด้านตะวันออกถูกขยายออกไปเพื่อโอบล้อมพระอัฐมมหาเจดีย์ ในขณะที่ทางด้านตะวันตกขยายออกไปเนื่องจากมีการสร้างพลับพลาประตูซุ้ม ด้วยเหตุนี้จึงต้องมีการดัดแปลงจิตรกรรมฝาผนังบริเวณดังกล่าวด้วย หลักฐานพระราชพงสาวดารระบุว่า พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดฯ ให้มีการเขียนภาพจิตรกรรมใหม่อีกครั้ง แต่การบูรณะยังไม่แล้วเสร็จก็มาสิ้นรัชกาลเสียก่อน

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงโปรดให้มีการบูรณะต่อจนเสร็จ วัดพระแก้วได้รับการบูรณะอีกเป็นครั้งที่สองในรัชกาลที่ 5 เพื่อเป็นการเฉลิมฉลองกรุงรัตนโกสินทร์ครบ 100 ปี ในปีพุทธศักราช 2425 งานบูรณะปฏิสังขรณ์ทรงโปรดฯ ให้มีการซ่อมแซมจิตรกรรมที่พระระเบียงอีกครั้ง โดยให้มีการวาดซ่อมสีที่หลุดลอกใหม่โดยให้รักษาเค้าโครงร่างเดิมไว้ และซ่อมเปลี่ยนเครื่องไม้กระเบื้องมุงหลังคา ด้วยเห็นความสำคัญว่าเป็นสมบัติของประเทศชาติ มิได้มีการลบเพื่อเขียนใหม่เช่นการบูรณะครั้งที่แล้ว ๆ มาและในครั้งนี้อย่างนี้ไม่มีการสร้างอาคารใด ๆ เพิ่มเติมอีก ในการนี้ ทรงโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระจักรพรรดิวงศ์และสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานุพันธ์นันทวงศ์วรเดช ทรงเป็นแม่กองควบคุมการเขียนภาพจิตรกรรม รวมทั้งมีการระบุชื่อผู้เป็นช่างร่างแบบได้แก่ พระอาจารย์ลอย แห่งวัดสุวรรณาราม และพระอาจารย์แดง แห่งวัดหงส์รัตนาราม

อย่างไรก็ตาม จิตรกรรมรามเกียรติ์ที่พระระเบียงจะได้รับการซ่อมแซมครั้งใหญ่อีกหลายครั้งในรัชกาลต่อ ๆ มา เช่น ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงโปรดฯ ให้ดำเนินการบูรณปฏิสังขรณ์อีกครั้ง เพื่อฉลองกรุงเทพมหานครครบ 150 ปี ตั้งใจจะทำการลบภาพและเขียนใหม่ทั้งหมด และวางโครงเหล็กภายในเพื่อป้องกันความชื้นจากใต้ดิน แต่ภายหลังจากการประชุมคณะกรรมการแล้ว เห็นชอบให้รักษาจิตรกรรมให้อยู่ในสภาพดั้งเดิมให้มากที่สุด โดยการซ่อมจึงเป็นเพียงการซ่อมแต่งสีที่หลุดลอกในส่วนที่ชำรุดเสียหายเท่านั้น อย่างไรก็ตามมี จิตรกรรมในบางส่วนของเสียหายจนไม่สามารถกู้คืนได้ ก็ได้มีการวาดใหม่ขึ้นแทนของเก่าด้วยเช่นกันดังปรากฏรายชื่อผู้ทำการซ่อมแซมภาพวาดทั้งหมด หลังจากนั้น ไม่ปรากฏว่ามีการเขียนเพิ่มเติมอีกเลย ด้วยถือกันว่าเรื่องราวรามเกียรติ์ที่วาดไว้นั้นสมบูรณ์ลงตัวดีแล้ว และในครั้งนี้พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงโปรดฯ ให้พระบรมวงศานุวงศ์ ข้าราชการ ร่วมกันแต่งโคลงจารึกบนแผ่นหินอ่อนประดับไว้ที่เสาพระระเบียงทุกห้องจนเสร็จสมบูรณ์

ด้วยสภาพอากาศร้อนชื้นเป็นสาเหตุประการสำคัญที่ทำให้ภาพจิตรกรรมฝาผนังที่พระระเบียงสูญหาย ประกอบกับการที่จิตรกรรมต้องแดดต้องพายุฝนโดยตรง เนื่องจากเป็นฝาเปิดโล่งอีกด้านหนึ่ง ทำให้จิตรกรรมหลุดลอกรวดเร็วยิ่งขึ้น แม้ว่าจะได้มีการดูแลซ่อมแซมอย่างสม่ำเสมอได้ขาด ในรัชกาลปัจจุบันก็เช่นกัน มีการซ่อมแซมพระระเบียงครั้งใหญ่ล่าสุดคราวฉลองกรุงรัตนโกสินทร์ครบ 200 ปี ในปีพุทธศักราช 2525 การซ่อมแซมใหญ่ในครั้งนี้ได้มีการประชุมเพื่อมอบหมายงานซ่อมแซมให้ครูช่างผู้ชำนาญการรับผิดชอบภาพชิ้นพิเศษจำนวนทั้งหมด 32 ภาพ ภาพชิ้นหนึ่ง จัดอยู่ในประเภทดีเยี่ยมจำนวน 93 ภาพ ให้ซ่อมเสริมความมั่นคงแข็งแรง ภาพคุณภาพชั้นสอง ประเภทดีจำนวน 99 ภาพ ให้ดำเนินการต่อเติมส่วนที่ขาดหายไป และภาพชั้นสอง ประเภทพอใช้จำนวนทั้งหมด 35 ภาพที่สมควรดำเนินการเขียนใหม่ทั้งหมด โดยรวมแล้วจะพบว่า การซ่อมแซมส่วนใหญ่เป็นเพียงการซ่อมสีที่หลุดลอกให้แข็งแรง โดยไม่มีการต่อเติมภาพที่ขาดหายไป

การวาดเรื่องราวรามเกียรติ์ตั้งแต่ต้นจนจบบริบูรณ์ตลอดแนวกำแพงพระระเบียงวัดพระแก้ว ตั้งแต่เมื่อครั้งก่อสร้างวัดพระแก้วในรัชกาลที่ 1 แสดงให้เห็นถึงการที่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ทรงให้ความสำคัญกับวรรณกรรมเรื่องนี้ ซึ่งเป็นวรรณกรรมที่พระองค์ทรงพระราชนิพนธ์ในปีพุทธศักราช 2340 และเป็นวรรณกรรมที่มีความหมายสำคัญต่อพระมหากษัตริย์ราชวงศ์จักรี

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร จำนวน 220 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) จำนวนระดับชั้นละ 15 คน รวม 30 คน เลือกมาโดยสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. แผนการสอนการจัดกิจกรรมการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์
2. ตัวบ่งชี้เกณฑ์การตรวจให้คะแนนการพัฒนาความสามารถในการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์

1. แผนการสอนการจัดกิจกรรมการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์

ขั้นตอนในการสร้างแผนการสอนการจัดกิจกรรมการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์

การจัดกิจกรรมการสอนการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ เพื่อจะบูรณาการกับสาระนาฏศิลป์และโขน ซึ่งสาระนาฏศิลป์และโขนจะเริ่มสอนนักเรียนให้เล่นโขนตั้งแต่ระดับชั้นประถมปีที่ 4 ถึงระดับชั้นประถมปีที่ 6 ซึ่งในชั่วโมงของสาระทัศนศิลป์ นักเรียนระดับชั้นประถมปีที่ 6 ได้ผ่านการวาดภาพในกิจกรรมเรื่องการ์ตูนในรามเกียรติ์ และได้เรียนรู้เรื่องการวิจารณ์ภาพซึ่งเป็นพื้นฐานขั้นต้นมาแล้ว มิได้ทำเป็นกฎเกณฑ์หรือตอบแบบเป็นขั้นเป็นตอน เพียงแต่ครูถามนักเรียนตอบ

กิจกรรมการวิจารณ์ภาพ ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ในครั้งนี้ต้องการทดสอบหาความสามารถในการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ที่สะท้อนมุมมองความคิด อารมณ์ความรู้สึกจากภาพผลงานที่ปรากฏเห็นว่านักเรียนมีความสามารถในการวิจารณ์ภาพได้มากน้อยเพียงใด การที่ให้ให้นักเรียนเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ เพราะต้องการรู้ว่าแต่ละคนมีความคิดมุมมองอย่างไร ถ้าจะใช้วิธีซักถามนักเรียนให้นักเรียนอธิบายตอบภายในห้องเรียน ความคิดความเห็นจะไม่อิสระ ไม่เป็นตัวของตัวเอง อาจถูกตัดทอนหรือลอกเลียนแบบกันได้ ผู้วิจัยจึงต้องให้นักเรียนเขียนวิจารณ์จากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ การดำเนินการสร้างแผนการสอนการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ผู้วิจัยได้

ศึกษาเอกสาร ตำรา ทฤษฎี การวิจารณ์ภาพของฮัน เอ มิทเลอร์ และเอ็ดมันด์ เบิร์กเฟลด์แมน รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจารณ์ภาพผลงานศิลปะและมีขั้นตอนดังนี้

1.1 กำหนดรูปแบบของแผนการสอนการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย เนื้อหา การดำเนินกิจกรรม สื่อการเรียนรู้ การประเมินผลและตัวบ่งชี้การให้คะแนน

1.2 การปรับขั้นตอนการเขียนวิจารณ์ภาพในการทดสอบครั้งนี้ผู้วิจัยได้ปรับขั้นตอนการเขียนวิจารณ์ภาพ เพื่อให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียนจะทำให้นักเรียนได้มีความรู้ ความเข้าใจเรื่องของภาษา การสื่อสารและคำศัพท์ สามารถเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ได้ และได้แบ่งขั้นตอนการเขียนวิจารณ์ภาพ 4 ขั้นตอน

1.3 การกำหนดขั้นตอนของกิจกรรมการเขียนวิจารณ์ภาพ ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ของแผนการสอน มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการจะทดสอบว่านักเรียนสามารถวิจารณ์ภาพจากการสะท้อนความคิด อารมณ์ความรู้สึกจากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ที่ปรากฏเห็นได้มากน้อยเพียงใด จึงให้นักเรียนเขียนวิจารณ์จากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ที่กำหนดให้ ในการทดสอบกิจกรรมการวิจารณ์ภาพครั้งนี้มี 4 กิจกรรม แต่ละกิจกรรมจะกำหนดเวลาทำกิจกรรม กิจกรรมละ 2 ครั้งคือ ครั้งที่ 1 และ ครั้งที่ 2 รวมทั้งหมดจะทำกิจกรรมดังกล่าว 8 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง เพื่อดูการพัฒนาการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ของนักเรียน กิจกรรมการเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ผู้วิจัยได้ปรับให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียนซึ่งปรับมาจากทฤษฎีการวิจารณ์ผลงานศิลปะของฮัน เอ มิทเลอร์ และเอ็ดมันด์ เบิร์กเฟลด์แมน มีขั้นตอนในการทำกิจกรรมการเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ 4 ขั้นตอน คือ

1. การเขียนบรรยายจากภาพ
2. การเขียนวิเคราะห์จากภาพ
3. การเขียนตีความจากภาพ
4. การเขียนตัดสินประเมินจากภาพ

1.4 การกำหนดกิจกรรมการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ซึ่งจัดเป็น 4 กิจกรรมดังต่อไปนี้ คือ

กิจกรรมที่ 1 การวิจารณ์จากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ โดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบการเขียนบรรยายจากภาพ 2 ครั้ง ใช้เวลาทำกิจกรรมครั้งละ 1 ชั่วโมง

ครั้งที่ 1 ให้นักเรียนทำแบบทดสอบใบงานที่ 1 โดยเขียนบรรยายจากภาพ จากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ที่กำหนดให้ คือ

ภาพห้องที่ 45 ตอนพระรามลงสรงน้ำพบเบญจกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดาพระรามโศก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพไปเผา เบญจกายหนีหนุมานจับตัวมาถวาย

ครั้งที่ 2 ให้นักเรียนทำแบบทดสอบใบงานที่ 2 โดยเขียนบรรยายจากภาพจากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ที่กำหนดให้ คือ

ภาพห้องที่ 109 ตอนทศกัณฐ์แปลงกายตนเป็นพระอินทร์ ออกรับกับพระราม

กิจกรรมที่ 2 การวิจารณ์จากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ โดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบการเขียนวิเคราะห์จากภาพ 2 ครั้ง ใช้เวลาทำกิจกรรมครั้งละ 1 ชั่วโมง

ครั้งที่ 1 ให้นักเรียนทำแบบทดสอบใบงานที่ 3 เขียนวิเคราะห์จากภาพผลงานจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ที่กำหนดให้ คือ

ภาพห้องที่ 31 ตอนหนุมานส่งนางบุษมาลีขึ้นสวรรค์ แล้วร้ายเวทแปลงตัวให้ใหญ่พาฝูงลิงข้ามน้ำ

ครั้งที่ 2 ให้นักเรียนทำแบบทดสอบใบงานที่ 4 เขียนวิเคราะห์จากภาพผลงานจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ที่กำหนดให้ คือ

ภาพห้องที่ 45 ตอนพระรามลงสรงน้ำพบเบญจกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโศก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพเผาไฟ เบญจกายหนีหนุมานจับตัวมาถวาย

กิจกรรมที่ 3 การวิจารณ์จากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ โดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบการเขียนตีความจากภาพ 2 ครั้ง ใช้เวลาทำกิจกรรมครั้งละ 1 ชั่วโมง

ครั้งที่ 1 ให้นักเรียนทำแบบทดสอบใบงานที่ 5 เขียนตีความจากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ที่กำหนดให้ คือ

ภาพห้องที่ 154 ตอนพระพรต พระสัตรุดยกพลกลับกรุงศรีอยุธยา หนุมานทอดกายให้กองทัพเข้ามาจากกรุงลงกาไปผืนแผ่นดินใหญ่

ครั้งที่ 2 ให้นักเรียนทำแบบทดสอบใบงานที่ 6 เขียนตีความจากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ที่กำหนดให้ คือ

ภาพห้องที่ 151 ตอนพระพรตรบกับท้าวจักรวรรดิ ท้าวจักรวรรดิต้องสร

กิจกรรมที่ 4 การวิจารณ์จากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ โดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบการเขียนตัดสินประเมินจากภาพ 2 ครั้ง ใช้เวลาทำกิจกรรมครั้งละ 1 ชั่วโมง

ครั้งที่ 1 ให้นักเรียนทำแบบทดสอบใบงานที่ 7 เขียนวิจารณ์ภาพ ตัดสินประเมินจากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ โดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบจากการเลือกภาพจากภาพหมายเลข 1, 2, 3 เพียงภาพหมายเลขเดียวพร้อมทั้งเขียนวิจารณ์ตัดสินประเมินภาพนั้น ภาพที่กำหนดให้มีดังนี้

ภาพหมายเลข 1 ภาพห้องที่ 154 ภาพหมายเลข 1 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ตอน พระพรต พระสัตรุดยกพลกลับกรุงศรีอยุธยา หนุมานทอดกายให้กองทัพข้ามจากกรุงลงกาไปยังแผ่นดินใหญ่

ภาพหมายเลข 2 ภาพห้องที่ 31 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ตอนหนุมานส่งนางนุชมาลีขึ้นสวรรค์ แล้วร่ายเวทแปลงตัวให้ใหญ่พาฝูงลิงข้ามน้ำ

ภาพหมายเลข 3 ภาพห้องที่ 132 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ตอนนิลพัท นิรมิตกายทอดตัวเป็นสะพานให้กองทัพข้ามไปประชิดกรุงลงกา

ครั้งที่ 2 ให้นักเรียนทำแบบทดสอบใบงานที่ 8 เขียนวิจารณ์ตัดสินประเมินจากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ โดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบจากการเปรียบเทียบเลือกภาพจากหมายเลข 1, 2, 3 ที่เป็นภาพที่นักเรียนประทับใจเพียงภาพหมายเลขเดียว พร้อมทั้งเขียนวิจารณ์ตัดสินประเมินจากภาพนั้น ภาพที่กำหนดให้มีดังนี้

ภาพหมายเลข 1 ภาพห้องที่ 49 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ตอนพระรามยกพลข้ามสมุทรให้ประคนธรรมและหนุมานล่องหน้าไปตรงชัยภูมิ

ภาพหมายเลข 2 ภาพห้องที่ 109 ทศกัณฐ์แปลงกายตนเป็นพระอินทร์ออกรับกับพระราม

ภาพหมายเลข 3 ภาพห้องที่ 34 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ทศกัณฐ์เกี่ยวนางสีดาในสวน นางสีดาผูกคอต หนุมานช่วยแก้ทัน แล้วถวายเป็นของพระราม

1.5 การจัดตารางทดสอบการเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ได้กำหนดการจัดกิจกรรมการทดสอบไว้ 4 กิจกรรม ในแต่ละกิจกรรมจะทำ 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 เวลาการดำเนินการทั้งหมดในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 วัน วันละครึ่ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง ได้แก่ วันพุธ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 วันศุกร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/4 ตามตารางสอนปกติที่โรงเรียนกำหนดไว้ ในแต่ละครั้งที่ทำกิจกรรมจะมีการตรวจคะแนนการทดสอบจากเกณฑ์การตรวจจากตัวบ่งชี้ และสร้างเกณฑ์ตัวบ่งชี้

2. ตัวบ่งชี้เกณฑ์การตรวจให้คะแนนการพัฒนาความสามารถในการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์

ขั้นตอนในการสร้างตัวบ่งชี้เกณฑ์การตรวจให้คะแนนความสามารถในการพัฒนาการเขียน วิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเกณฑ์ มีขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจารณ์ภาพผลงานศิลปะ

2.2 กำหนดรูปแบบและเกณฑ์ในการตรวจให้คะแนนแบบทดสอบจากใบงานคะแนนสูงสุดจะได้คะแนน 4 คะแนนและลดลงตามลำดับความสามารถและตามเกณฑ์การตรวจจะเป็นคะแนน 3 คะแนน 2 คะแนน และต่ำสุดคือ 1 คะแนน และกำหนดตัวบ่งชี้ในการให้คะแนนการเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ไว้ 4 ขั้นตอน คือ

1. ตัวบ่งชี้การเขียนบรรยายจากภาพ
2. ตัวบ่งชี้การเขียนวิเคราะห์จากภาพ
3. ตัวบ่งชี้การเขียนตีความจากภาพ
4. ตัวบ่งชี้การเขียนตัดสินประเมินจากภาพ

2.3 ตัวบ่งชี้มีเกณฑ์ให้คะแนนความสามารถในการพัฒนาการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ในขั้นการเขียนบรรยายจากภาพ ให้คะแนนไว้ 4 ระดับ คือ

1. สามารถวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ด้วยการเขียนบรรยายจากภาพพระนุถึงรายละเอียดของเนื้อหาเรื่องราวสิ่งต่าง ๆ จากการออกแบบจัดองค์ประกอบภาพและทัศนธาตุที่ปรากฏเห็นในภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ตอนพระรามลงสรงพบเบญจกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโศก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพมาเผาไฟ เบญจกายหนีหนุมานจับตัวมาถวาย และตอนทศกัณฐ์แปลงกายตนเป็นพระอินทร์ออกรบกับพระรามเขียนได้อย่างชัดเจนละเอียด ครบถ้วนสมบูรณ์ ได้ 4 คะแนน

2. สามารถวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ด้วยการเขียนบรรยายจากภาพพระนุถึงรายละเอียดของเนื้อหาเรื่องราวสิ่งต่าง ๆ จากการออกแบบจัดองค์ประกอบภาพและทัศนธาตุที่ปรากฏเห็นในภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ตอนพระรามลงสรงพบเบญจกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโศก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพมาเผาไฟ เบญจกายหนีหนุมานจับตัวมาถวาย และตอนทศกัณฐ์แปลงกายตนเป็นพระอินทร์ออกรบกับพระรามเขียนได้อย่างชัดเจน ครบถ้วนสมบูรณ์ ได้ 3 คะแนน

3. สามารถวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ด้วยการเขียนบรรยายจากภาพพระนุถึงรายละเอียดของเนื้อหาเรื่องราวสิ่งต่าง ๆ จากการออกแบบจัดองค์ประกอบภาพและทัศนธาตุที่ปรากฏเห็นในภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ตอนพระรามลงสรงพบเบญจกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโศก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพมาเผาไฟ เบญจกายหนีหนุมานจับตัวมาถวาย และตอนทศกัณฐ์แปลงกายตนเป็นพระอินทร์ออกรบกับพระรามเขียนได้ ครบถ้วน ได้ 2 คะแนน

4. สามารถวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ด้วยการเขียนบรรยายจากภาพพระนุถึงรายละเอียดของเนื้อหาเรื่องราวสิ่งต่าง ๆ จากการออกแบบจัดองค์ประกอบภาพและทัศนธาตุที่ปรากฏเห็นในภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ตอนพระรามลงสรงพบเบญกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโศก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพเผาไฟ เบญกายหนีหนุมานจับตัวมาถวาย และตอนทศกัณฐ์แปลงกายตนเป็นพระอินทร์ออกรบกับพระรามเขียนได้แต่ยังไม่ครบถ้วน ได้ 1 คะแนน

2.4 ตัวบ่งชี้มีเกณฑ์ให้คะแนนความสามารถในการพัฒนาการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ในขั้นการเขียนวิเคราะห์จากภาพ ให้คะแนนไว้ 4 ระดับ คือ

1. สามารถวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ด้วยการวิเคราะห์ สำนวน เขียนจำแนกแยกแยะการจัดลำดับลักษณะของเนื้อหาเรื่องราวจากภาพและวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของทัศนธาตุกับการออกแบบจัดองค์ประกอบภาพจากภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ตอนหนุมานส่งนางบุษมาลีขึ้นสวรรค์ แล้วร้ายเวทแปลงตัวให้ใหญ่พาฝูงลิงข้ามน้ำและตอนพระรามลงสรงน้ำ พบเบญกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโศก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพเผาไฟ เบญกายหนีหนุมานจับตัวมาถวาย เขียนได้อย่างชัดเจนละเอียด ครบถ้วนสมบูรณ์ ได้ 4 คะแนน

2. สามารถวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ด้วยการวิเคราะห์ สำนวน เขียนจำแนกแยกแยะการจัดลำดับลักษณะของเนื้อหาเรื่องราวจากภาพและวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของทัศนธาตุกับการออกแบบจัดองค์ประกอบภาพจากภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ตอนหนุมานส่งนางบุษมาลีขึ้นสวรรค์ แล้วร้ายเวทแปลงตัวให้ใหญ่พาฝูงลิงข้ามน้ำและตอนพระรามลงสรงน้ำ พบเบญกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโศก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพเผาไฟ เบญกายหนีหนุมานจับตัวมาถวาย เขียนได้อย่างชัดเจน ครบถ้วนสมบูรณ์ ได้ 3 คะแนน

3. สามารถวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ด้วยการวิเคราะห์ สำนวน เขียนจำแนกแยกแยะการจัดลำดับลักษณะของเนื้อหาเรื่องราวจากภาพและวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของทัศนธาตุกับการออกแบบจัดองค์ประกอบภาพจากภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ตอนหนุมานส่งนางบุษมาลีขึ้นสวรรค์ แล้วร้ายเวทแปลงตัวให้ใหญ่พาฝูงลิงข้ามน้ำและตอนพระรามลงสรงน้ำ พบเบญกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโศก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพเผาไฟ เบญกายหนีหนุมานจับตัวมาถวาย เขียนได้อย่างครบถ้วน ได้ 2 คะแนน

4. สามารถวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ด้วยการวิเคราะห์ สำนวน เขียนจำแนกแยกแยะการจัดลำดับลักษณะของเนื้อหาเรื่องราวจากภาพและวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของทัศนธาตุกับการออกแบบจัดองค์ประกอบภาพจากภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ตอนหนุมานส่งนางบุษมาลีขึ้นสวรรค์ แล้วร้ายเวทแปลงตัวให้ใหญ่พาฝูงลิงข้ามน้ำและตอนพระรามลงสรงน้ำ พบเบญกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโศก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพเผาไฟ เบญกายหนีหนุมานจับตัวมาถวาย เขียนได้แต่ยังไม่ครบถ้วน ได้ 1 คะแนน

2.5 ตัวบ่งชี้มีเกณฑ์ให้คะแนนความสามารถในการพัฒนาการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ในขั้นการเขียนตีความจากภาพ ให้คะแนนไว้ 4 ระดับ คือ

1. สามารถวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์โดยการเขียนตีความจากภาพด้วยการค้นหาจุดเด่น ๆ รายละเอียดข้อเท็จจริงที่ส่งผลกระทบต่อสังคม ต่อตนเองแล้วเขียนวิจารณ์ถ่ายทอดแสดงความคิดเห็นสะท้อนอารมณ์ความรู้สึก ด้วยการสื่อสารสื่อความหมายเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ อย่างเป็นเหตุเป็นผล จากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ตอนพระพรต พระสัตรุดยกพลกลับกรุงศรีอยุธยา หนุมานทอดกายให้กองทัพข้ามจากกรุงลงกาไปผืนแผ่นดินใหญ่ และตอนพระพรตรบกับท้าวจักรวรรดิ ท้าวจักรวรรดิต้องสร เขียนได้อย่างชัดเจนละเอียด ครบถ้วนสมบูรณ์ ได้ 4 คะแนน

2. สามารถวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์โดยการเขียนตีความจากภาพด้วยการค้นหาจุดเด่น ๆ รายละเอียดข้อเท็จจริงที่ส่งผลกระทบต่อสังคม ต่อตนเองแล้วเขียนวิจารณ์ถ่ายทอดแสดงความคิดเห็นสะท้อนอารมณ์ความรู้สึก ด้วยการสื่อสารสื่อความหมายเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ อย่างเป็นเหตุเป็นผล จากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ตอนพระพรต พระสัตรุดยกพลกลับกรุงศรีอยุธยา หนุมานทอดกายให้กองทัพข้ามจากกรุงลงกาไปผืนแผ่นดินใหญ่ และตอนพระพรตรบกับท้าวจักรวรรดิ ท้าวจักรวรรดิต้องสร เขียนได้อย่างชัดเจน ครบถ้วนสมบูรณ์ ได้ 3 คะแนน

3. สามารถวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์โดยการเขียนตีความจากภาพด้วยการค้นหาจุดเด่น ๆ รายละเอียดข้อเท็จจริงที่ส่งผลกระทบต่อสังคม ต่อตนเองแล้วเขียนวิจารณ์ถ่ายทอดแสดงความคิดเห็นสะท้อนอารมณ์ความรู้สึก ด้วยการสื่อสารสื่อความหมายเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ อย่างเป็นเหตุเป็นผล จากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ตอนพระพรต พระสัตรุดยกพลกลับกรุงศรีอยุธยา หนุมานทอดกายให้กองทัพข้ามจากกรุงลงกาไปผืนแผ่นดินใหญ่ และตอนพระพรตรบกับท้าวจักรวรรดิ ท้าวจักรวรรดิต้องสร เขียนได้ครบถ้วน ได้ 2 คะแนน

4. สามารถวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์โดยการเขียนตีความจากภาพด้วยการค้นหาจุดเด่น ๆ รายละเอียดข้อเท็จจริงที่ส่งผลกระทบต่อสังคม ต่อตนเองแล้วเขียนวิจารณ์ถ่ายทอดแสดงความคิดเห็นสะท้อนอารมณ์ความรู้สึก ด้วยการสื่อสารสื่อความหมายเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ อย่างเป็นเหตุเป็นผล จากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ตอนพระพรต พระสัตรุดยกพลกลับกรุงศรีอยุธยา หนุมานทอดกายให้กองทัพข้ามจากกรุงลงกาไปผืนแผ่นดินใหญ่ และตอนพระพรตรบกับท้าวจักรวรรดิ ท้าวจักรวรรดิต้องสร เขียนได้แต่ยังไม่ครบถ้วน ได้ 1 คะแนน

2.6 ตัวบ่งชี้มีเกณฑ์ให้คะแนนความสามารถในการพัฒนาการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ในขั้นการเขียนตัดสินประเมินจากภาพ ให้คะแนนไว้ 4 ระดับ คือ

1. สามารถเปรียบเทียบเลือกภาพจิตรกรรมฝาผนังตอนใดตอนหนึ่งจากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ที่กำหนดให้แล้ว วิจารณ์ตัดสินประเมินคุณค่าจากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์นั้น ๆ ที่นักเรียนเลือกเขียนระบุจากความคิด ความรู้สึกเห็นถึงความสำคัญของคุณค่าจิตรกรรมฝาผนัง

เรื่องรามเกียรติ์ จากมุมมองเหตุผลที่หลากหลายจากการสังเกต การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการสื่อความหมายเนื้อหาเรื่องราวได้อย่างสมเหตุสมผล เขียนได้อย่างชัดเจนละเอียด ครบถ้วนสมบูรณ์ ได้ 4 คะแนน

2. สามารถเปรียบเทียบเลือกภาพจิตรกรรมฝาผนังตอนใดตอนหนึ่งจากภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ที่กำหนดให้แล้ว วิเคราะห์ตัดสินประเมินคุณค่าจากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์นั้น ๆ ที่นักเรียนเลือกเขียนระบุจากความคิด ความรู้สึกเห็นถึงความสำคัญของคุณค่าจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ จากมุมมองเหตุผลที่หลากหลายจากการสังเกต การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการสื่อความหมายเนื้อหาเรื่องราวได้อย่างสมเหตุสมผล เขียนได้อย่างชัดเจน ครบถ้วนสมบูรณ์ ได้ 3 คะแนน

3. สามารถเปรียบเทียบเลือกภาพจิตรกรรมฝาผนังตอนใดตอนหนึ่งจากภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ที่กำหนดให้แล้ว วิเคราะห์ตัดสินประเมินคุณค่าจากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์นั้น ๆ ที่นักเรียนเลือกเขียนระบุจากความคิด ความรู้สึกเห็นถึงความสำคัญของคุณค่าจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ จากมุมมองเหตุผลที่หลากหลายจากการสังเกต การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการสื่อความหมายเนื้อหาเรื่องราวได้อย่างสมเหตุสมผล เขียนได้ ครบถ้วน ได้ 2 คะแนน

4. สามารถเปรียบเทียบเลือกภาพจิตรกรรมฝาผนังตอนใดตอนหนึ่งจากภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ที่กำหนดให้แล้ว วิเคราะห์ตัดสินประเมินคุณค่าจากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์นั้น ๆ ที่นักเรียนเลือกเขียนระบุจากความคิด ความรู้สึกเห็นถึงความสำคัญของคุณค่าจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ จากมุมมองเหตุผลที่หลากหลายจากการสังเกต การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการสื่อความหมายเนื้อหาเรื่องราวได้อย่างสมเหตุสมผล เขียนได้แต่ยังไม่ครบถ้วน ได้ 1 คะแนน

การหาคุณภาพเครื่องมือการตรวจสอบคุณภาพของแผนการสอนและตัวบ่งชี้เกณฑ์การตรวจให้คะแนนการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ โดยนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาหาความสอดคล้องของจุดมุ่งหมาย เนื้อหา การดำเนินกิจกรรม สื่อการเรียนรู้ การวัดประเมินผลและตัวบ่งชี้การให้คะแนนผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน คือ

1. รองศาสตราจารย์ พลฤทธิ์ ศุภเศรษฐศิริ
2. รองศาสตราจารย์ สุขุมล เกษมสุขฯ
3. อาจารย์ มิ่ง เทพครเมือง

รองศาสตราจารย์ท่านแรกเป็นผู้อำนวยการวิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ท่านที่ 2 และท่านที่ 3 ท่านเป็นอาจารย์ผู้สอนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ฝ่ายประถม) กรุงเทพมหานคร

การทดลอง (Try out) นำแผนการสอนการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ที่ผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างกลุ่ม เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของ

แผนจำนวน 10 คน พบว่านักเรียนเข้าใจและสามารถเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ที่กำหนดให้ได้

นำแบบทดสอบจากใบงานมาทดลองกับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เป็นกลุ่มทดลอง โดยผู้วิจัยเป็นผู้ตรวจให้คะแนนการเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การทดลองครั้งนี้ ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 เริ่มตั้งแต่เดือนธันวาคม ถึงเดือนกุมภาพันธ์ปีการศึกษา 2550 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 วัน วันละ 1 ชั่วโมง ในวันพุธสำหรับนักเรียนชั้นประถมปีที่ 6/2 และวันศุกร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมปีที่ 6/4 โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. จัดเตรียมสภาพแวดล้อมในสถานการณ์ที่ทำการทดลองให้พร้อมได้แก่เครื่องฉายจอ ภาพสื่ออุปกรณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์และอำนวยความสะดวกแก่นักเรียน

2. ดำเนินการทดลองโดยนำแบบทดสอบใบงานที่ 1 ถึงใบงานที่ 8 ของแต่ละกิจกรรมมาให้นักเรียนเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ตามแผนการสอนที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งได้แบ่งเป็น 4 ขั้นตอนตามตารางด้านล่าง ได้จัดกิจกรรมการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เป็นเวลา 8 สัปดาห์ ๆ ละ 1 วัน วันละ 1 ชั่วโมง ในวันพุธและวันศุกร์พร้อมเก็บการทดสอบจากใบงานการเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ของนักเรียนทุกวันที่ทดลองมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนน เพื่อดูการพัฒนาการเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์

ตาราง 1 วันและกิจกรรมที่ทำการทดลอง

สัปดาห์ที่	เดือน	วันที่ทำการทดลอง	เวลาที่ดำเนินการทดลอง	
			วันพุธ เวลา 1 ชั่วโมง	วันศุกร์ เวลา 1 ชั่วโมง
			กิจกรรมฝึกทักษะการเขียนวิจารณ์ ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์	
1, 2, 3, 4	ธันวาคม	พุธ ศุกร์	ขั้นการเขียนบรรยายจากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์	
5, 6, 7, 8	มกราคม	พุธ ศุกร์	ขั้นการเขียนวิเคราะห์จากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์	
9	กุมภาพันธ์	พุธ ศุกร์	ขั้นการเขียนตีความจากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์	
			ขั้นการเขียนการตัดสินใจประเมินจากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์	

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยตนเอง โดยให้กลุ่มตัวอย่างทำกิจกรรมการเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ให้นักเรียนทำการทดสอบทุกขั้นตอน ผู้วิจัยอธิบายและตั้งคำถามในแต่ละขั้นตอนให้อิสระในการเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์

ในการทำกิจกรรมการเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ ได้แก่ เตรียมสาระเนื้อหาเรื่องที่จะนำมาทดสอบ จัดสภาพแวดล้อม การจัดเตรียมอุปกรณ์คือ เครื่องฉายจอ พร้อมในการดำเนินการ ให้เอื้อต่อการพัฒนาการวิจารณ์ภาพของนักเรียนและส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ช่วยให้นักเรียนกล้าเขียน กล้าวิจารณ์ ให้อิสระในการคิดและสังเกตการณ์ทำงานของนักเรียน กระตุ้นและให้กำลังใจในการทำงาน ตรวจงานแล้วบันทึกผลทุกครั้งในการทดสอบ

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการให้คะแนนจากแบบทดสอบ ใบบางการเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ของนักเรียน ซึ่งดำเนินการ ดังนี้

1. การตรวจให้คะแนนจากแบบทดสอบใบบางการเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ของแต่ละกิจกรรม ให้คะแนนตามเกณฑ์จากตัวบ่งชี้ เพื่อดูการพัฒนาการวิจารณ์ภาพซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน

1. การเขียนบรรยายจากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ครั้งที่ 1 และ ครั้งที่ 2
2. การเขียนวิเคราะห์จากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ครั้งที่ 1 และ ครั้งที่ 2
3. การเขียนตีความจากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ครั้งที่ 1 และ ครั้งที่ 2
4. การเขียนตัดสินใจประเมินจากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ครั้งที่ 1 และ ครั้งที่ 2

2. ทุกขั้นตอนของการทดสอบการเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ สิ้นสุดลงแต่ละขั้นตอนผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบใบบางการเขียนวิจารณ์ภาพมาตรวจให้คะแนน ตามเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 4 ระดับ คะแนนสูงสุดได้ 4 คะแนนและลดลงตามลำดับความสามารถเป็น 3, 2 จนถึงคะแนนต่ำสุด 1 คะแนน ดังรายละเอียดของตัวบ่งชี้เกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ที่อยู่ในเรื่องการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3. เมื่อสิ้นสุดการทดสอบ นำคะแนนข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อศึกษาความสามารถในการพัฒนาการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ของแต่ละกิจกรรม ดูความสามารถในการพัฒนาการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ของนักเรียนในช่วงระยะที่ทำการทดลอง

4. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน

- ค่าเฉลี่ย
- ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยโดยใช้ t – test แบบ Dependent group

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{[N\sum D^2 - (\sum D)^2] / (N-1)}}$$

$$SD = \sqrt{\frac{1}{N-1} \sum_{i=1}^N (x_i - \bar{x})^2}$$

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นที่เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

N	แทน	จำนวนคน
Mean	แทน	ค่าเฉลี่ย
SD	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
SE	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัด
Mean Diff	แทน	ค่าเฉลี่ยคะแนนความแตกต่าง
SD Diff	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลต่าง
df	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาในการแจกแจงแบบ t
Sig	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เพื่อศึกษาผลการวิจารณ์ภาพ 4 ขั้นตอนปรับจากทฤษฎีของฮิน เอ มิทเลอร์ และเฮ็ดมันด์ เบิร์กเฟลด์แมน ที่มีต่อความสามารถในการเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการพัฒนาการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ตาราง 2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการพัฒนาการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ขึ้นการเขียนบรรยายจากภาพครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ครั้งที่	จำนวนนักเรียนทั้งหมดที่ได้คะแนนความสามารถการเขียนบรรยายจากภาพ			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
1	4	21	5	-
2	9	14	7	-

จากตาราง 2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ นักเรียนที่ทำการทดสอบกิจกรรมที่ 1 ครั้งที่ 1 วิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ขึ้นการเขียนบรรยายจากภาพ ภาพห้องที่ 45 ตอนพระรามลงสรงน้ำพบเบญจกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโศก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพมาเผาไฟ เบญจกายหนีหนุมานจับตัวมาถวาย

นักเรียนทั้งหมดจำนวน 30 คน มีนักเรียนจำนวน 4 คนที่ทำคะแนนได้สูงสุดเต็มอยู่ในระดับที่ 4 คะแนน มีนักเรียนจำนวน 21 คนที่ทำคะแนนได้อยู่ในระดับที่ 3 คะแนน มีนักเรียนจำนวน 5 คนที่ทำคะแนนได้อยู่ในระดับที่ 2 คะแนนและ ไม่มีนักเรียนคนใดที่ทำคะแนนอยู่ในระดับ 1 คะแนน

นักเรียนกลุ่มดังกล่าวที่ทำการทดสอบกิจกรรมที่ 1 ครั้งที่ 2 วิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ขึ้นการเขียนบรรยายจากภาพ ภาพห้องที่ 109 ตอนทศกัณฐ์แปลงกายตนเป็นพระอินทร์ออกรับกับพระราม

นักเรียนทั้งหมดจำนวน 30 คน มีนักเรียนจำนวน 9 คนที่ทำคะแนนได้สูงสุดเต็มอยู่ในระดับที่ 4 คะแนน มีนักเรียนจำนวน 14 คนที่ทำคะแนนได้อยู่ในระดับที่ 3 คะแนน มีนักเรียนจำนวน 7 คนที่ทำคะแนนได้อยู่ในระดับที่ 2 คะแนนและ ไม่มีนักเรียนคนใดที่ทำคะแนนอยู่ในระดับ 1 คะแนน

ตาราง 3 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการพัฒนาการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ขั้นการเขียนวิเคราะห์จากภาพครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ครั้งที่	จำนวนนักเรียนทั้งหมดที่ได้คะแนนความสามารถการเขียนวิเคราะห์จากภาพ			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
1	-	11	17	1
2	2	11	17	-

จากตาราง 3 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการพัฒนาการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ นักเรียนที่ทำการทดสอบกิจกรรมที่ 2 ครั้งที่ 1 ที่วิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ขั้นการเขียนวิเคราะห์จากภาพ ภาพห้องที่ 31 ตอนหนุมานส่งนางบุษมาลีขึ้นสวรรค์ แล้วรวบเวทแปลงตัวให้ใหญ่ฟาดงูลงน้ำ

นักเรียนทั้งหมดจำนวน 30 คน ไม่มีนักเรียนคนใดที่ทำคะแนนสูงสุดเต็มอยู่ในระดับที่ 4 คะแนน มีนักเรียนจำนวน 11 คนที่ทำคะแนนได้อยู่ในระดับที่ 3 คะแนน มีนักเรียนจำนวน 17 คนที่ทำคะแนนได้อยู่ในระดับที่ 2 คะแนน และมีนักเรียนจำนวน 1 คนที่ทำคะแนนได้อยู่ในระดับที่ 1 คะแนน

นักเรียนกลุ่มดังกล่าวที่ทำการทดสอบกิจกรรมที่ 2 ครั้งที่ 2 ที่วิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ขั้นการเขียนวิเคราะห์จากภาพ ภาพห้องที่ 45 ตอนพระรามลงสรงน้ำพบเบญกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโศก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพมาเผาไฟ เบญกายหนีหนุมานจับตัวมาถวาย

นักเรียนทั้งหมดจำนวน 30 คน มีนักเรียนจำนวน 2 คนที่ทำคะแนนได้สูงสุดเต็มอยู่ในระดับที่ 4 คะแนน มีนักเรียนจำนวน 11 คนที่ทำคะแนนได้อยู่ในระดับที่ 3 คะแนน มีนักเรียนจำนวน 17 คนที่ทำคะแนนได้อยู่ในระดับที่ 2 คะแนนและ ไม่มีนักเรียนคนใดที่ทำคะแนนอยู่ในระดับ 1 คะแนน

ตาราง 4 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการพัฒนาการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ขั้นการเขียนตีความจากภาพครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ครั้งที่	จำนวนนักเรียนทั้งหมดที่ได้คะแนนความสามารถการเขียนตีความจากภาพ			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
1	8	12	11	-
2	10	11	8	-

จากตาราง 4 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการพัฒนาการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ นักเรียนที่ทำการทดสอบกิจกรรมที่ 3 ครั้งที่ 1 ที่วิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ขั้นการเขียนตีความจากภาพ ภาพห้องที่ 154 ตอนพระพรต พระสัตรีดยกพลกลับกรุงศรีอยุธยา หนุมานทอดกายให้กองทัพข้ามจากกรุงลงกาไปผืนแผ่นดินใหญ่

นักเรียนทั้งหมดจำนวน 30 คน มีนักเรียนจำนวน 8 คนที่ทำคะแนนได้สูงสุดเต็มอยู่ในระดับที่ 4 คะแนน มีนักเรียนจำนวน 12 คนที่ทำคะแนนได้อยู่ในระดับที่ 3 คะแนน มีนักเรียนจำนวน 11 คนที่ทำคะแนนได้อยู่ในระดับที่ 2 คะแนนและไม่มีนักเรียนคนใดที่ทำคะแนนอยู่ในระดับ 1 คะแนน

นักเรียนกลุ่มดังกล่าวที่ทำการทดสอบกิจกรรมที่ 3 ครั้งที่ 2 ที่วิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ขั้นการเขียนตีความจากภาพ ภาพห้องที่ 151 ตอนพระพรตรบกับท้าวจักรวรรดิ ท้าวจักรวรรดิต้องสร

นักเรียนทั้งหมดจำนวน 30 คน มีนักเรียนจำนวน 10 คนที่ทำคะแนนได้สูงสุดเต็มอยู่ในระดับที่ 4 คะแนน มีนักเรียนจำนวน 11 คนที่ทำคะแนนได้อยู่ในระดับที่ 3 คะแนน มีนักเรียนจำนวน 8 คนที่ทำคะแนนได้อยู่ในระดับที่ 2 คะแนนและไม่มีนักเรียนคนใดที่ทำคะแนนอยู่ในระดับ 1 คะแนน

ตาราง 5 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการพัฒนาการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่อง รามเกียรติ์ ขั้นการเขียนตัดสินประเมินจากภาพครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ของนักเรียนระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6

ครั้งที่	จำนวนนักเรียนทั้งหมดที่ได้คะแนนความสามารถการเขียนตัดสินประเมินจากภาพ			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
1	5	14	11	-
2	11	18	1	-

จากตาราง 5 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการพัฒนาการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ นักเรียนที่ทำการทดสอบกิจกรรมที่ 4 ครั้งที่ 1 ที่วิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่อง รามเกียรติ์ขั้นการเขียนตัดสินประเมินจากภาพ จากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ที่นักเรียนได้เลือก 1 ภาพ

นักเรียนทั้งหมดจำนวน 30 คน มีนักเรียนจำนวน 5 คนที่ทำคะแนนได้สูงสุดเต็มอยู่ในระดับที่ 4 คะแนน มีนักเรียนจำนวน 14 คนที่ทำคะแนนได้อยู่ในระดับที่ 3 คะแนน มีนักเรียนจำนวน 11 คนที่ทำคะแนนได้อยู่ในระดับที่ 2 คะแนนและไม่มีนักเรียนคนใดที่ทำคะแนนอยู่ในระดับ 1 คะแนน

นักเรียนกลุ่มดังกล่าวที่ทำการทดสอบกิจกรรมที่ 4 ครั้งที่ 2 ที่วิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่อง รามเกียรติ์ขั้นการเขียนตัดสินประเมินจากภาพ จากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ที่นักเรียนได้เลือก 1 ภาพ

นักเรียนทั้งหมดจำนวน 30 คน มีนักเรียนจำนวน 11 คนที่ทำคะแนนได้สูงสุดเต็มอยู่ในระดับที่ 4 คะแนน มีนักเรียนจำนวน 18 คนที่ทำคะแนนได้อยู่ในระดับที่ 3 คะแนน มีนักเรียนจำนวน 1 คนที่ทำคะแนนได้อยู่ในระดับที่ 2 คะแนนและไม่มีนักเรียนคนใดที่ทำคะแนนอยู่ในระดับ 1 คะแนน

ตาราง 6 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการพัฒนาการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 หลังจากได้รับการจัดกิจกรรมฝึกทักษะการเขียนวิจารณ์ภาพในแต่ละครั้ง

ความสามารถ ในการวิจารณ์ภาพ	ครั้งที่ สอน	Mean	N	SD	SE	ผลต่าง			t	df	Sig.
						Mean	SD	SE			
ขั้นการบรรยาย จากภาพ	ครั้งที่ 1	14.43	30	2.94	0.54	0.77	4.19	0.77	1.00	29	0.325
	ครั้งที่ 2	15.20	30	3.08	0.56						
ขั้นการวิเคราะห์ จากภาพ	ครั้งที่ 1	11.23	30	2.42	0.44	1.73	2.16	0.40	4.39	29	0.000
	ครั้งที่ 2	12.97	30	2.76	0.50						
ขั้นการตีความ จากภาพ	ครั้งที่ 1	14.13	30	3.43	0.63	1.37	3.01	0.55	2.49	29	0.019
	ครั้งที่ 2	15.50	30	3.63	0.66						
ขั้นการตัดสิน ประเมินจากภาพ	ครั้งที่ 1	14.30	30	3.32	0.61	2.47	2.32	0.42	5.84	29	0.000
	ครั้งที่ 2	16.77	30	2.43	0.44						

จากตาราง 6 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการพัฒนาการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ พบว่า การวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ของนักเรียนในขั้นการเขียนบรรยายจากภาพครั้งที่ 1 ภาพห้องที่ 45 ตอนพระรามลงสรงน้ำพบเบญจกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโศกหนุมานขอพิสูจน์เอาศพไปเผาเบญจกายหนี หนุมานจับตัวถวาย นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากความสามารถในการเขียนบรรยายจากภาพจิตรกรรมฝาผนังคือ 14.43 และครั้งที่ 2 ในการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ของนักเรียนในขั้นการเขียนบรรยายจากภาพห้องที่ 109 ตอนทศกัณฐ์แปลงตนเป็นพระอินทร์ออกรบกับพระราม นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากความสามารถในการเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังคือ 15.20 ซึ่งพบว่าไม่แตกต่างกัน

ส่วนขั้นการเขียนวิเคราะห์จากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ของนักเรียนครั้งที่ 1 ภาพห้องที่ 31 ตอนหนุมานส่งนางบุษมาลีขึ้นสวรรค์ แล้วร้ายเวทแปลงกายตัวให้ใหญ่นำฝูงลิงข้ามน้ำ นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากความสามารถในการเขียนการวิเคราะห์จากภาพคือ 11.23 และครั้งที่ 2 ในการเขียนวิเคราะห์จากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ภาพห้องที่ 45 ตอนพระรามลงสรงน้ำพบเบญจกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโศก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพเผาไฟเบญจกายหนี หนุมานจับตัวมาถวาย นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากความสามารถในการเขียนวิเคราะห์จากภาพคือ 12.97 ซึ่งคะแนนเฉลี่ยความสามารถในขั้นการเขียนวิเคราะห์จากภาพครั้งที่ 2 ของนักเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

ส่วนการเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ของนักเรียนในชั้นการเขียนตีความจากภาพครั้งที่ 1 ภาพห้องที่ 154 ตอนพระพรตและพระสัตรุดยกพลกลับกรุงศรีอยุธยา หนุมานทอดกายให้กองทัพข้ามมาจากกรุงลงกาไปผืนแผ่นดินใหญ่ นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากความสามารถในการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังได้ 14.30 และครั้งที่ 2 ในการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ของนักเรียนในชั้นการเขียนตีความจากภาพห้องที่ 151 ตอนพระพรตรบกับท้าวจักรวรรดิ ท้าวจักรวรรดิต้องสร นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากความสามารถในการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์คือ 15.50 ซึ่งคะแนนเฉลี่ยความสามารถในชั้นการเขียนตีความจากภาพครั้งที่ 2 ของนักเรียน เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

ส่วนชั้นการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ในชั้นการเขียนตัดสินประเมินจากภาพครั้งที่ 1 ซึ่งมีภาพให้นักเรียนเปรียบเทียบเลือกภาพที่ประทับใจ 1 ภาพ โดยกำหนดภาพให้เลือกมี 3 ภาพคือ

ภาพหมายเลข 1 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ภาพห้องที่ 154 ตอนพระพรตและพระสัตรุดยกพลกลับกรุงศรีอยุธยา หนุมานทอดกายให้กองทัพข้ามจากกรุงลงกาไปยังพื้นแผ่นดินใหญ่

ภาพหมายเลข 2 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ภาพห้องที่ 31 ตอนหนุมานส่งนางบุษมาลีขึ้นสวรรค์ แล้วร้ายเวทแปลงตัวให้ใหญ่พาฝูงลิงข้ามน้ำ

ภาพหมายเลข 3 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ภาพห้องที่ 132 ตอนนิลพัทนิรมิตกายทอดตัวเป็นสะพานให้กองทัพข้ามไปประชิดกรุงลงกา

นักเรียนเลือกภาพที่ประทับใจ 1 ภาพ และเขียนวิจารณ์ภาพขั้นตัดสินประเมินภาพได้คะแนนเฉลี่ยจากความสามารถในการเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์คือ 14.30 และครั้งที่ 2 ซึ่งมีภาพให้นักเรียนเปรียบเทียบเลือกภาพที่ประทับใจ 1 ภาพ โดยได้กำหนดภาพให้เลือก 3 ภาพคือ

ภาพหมายเลข 1 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ภาพห้องที่ 49 ตอนพระรามยกพลข้ามสมุทรได้ ประคนธรรมและหนุมานล่องหน้าไปตรงชัยภูมิ

ภาพหมายเลข 2 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ภาพห้องที่ 109 ตอนทศกัณฐ์แปลงกายตนเป็นพระอินทร์อกรับกับพระราม

ภาพหมายเลข 3 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ภาพห้องที่ 34 ตอนทศกัณฐ์เกี่ยวนางสีดาในสวน นางสีดาผูกคอตหนุมานมาช่วยแก้ทัน แล้วถวายแหวนของพระราม

นักเรียนเปรียบเทียบเลือกภาพที่ประทับใจ 1 ภาพ และเขียนวิจารณ์ภาพขั้นการตัดสินประเมินจากภาพได้คะแนนเฉลี่ยจากความสามารถในการเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ คือ 16.77 ซึ่งคะแนนเฉลี่ยจากความสามารถในการเขียนวิจารณ์ภาพขั้นการเขียนตัดสินประเมินจากภาพของนักเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองซึ่งมีลำดับขั้นของการวิจัยและผลโดยสรุปดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการวิจารณ์ภาพ 4 ขั้นตอนที่ปรับประยุกต์จากทฤษฎีของยีน เอ มิทเลอร์ และ เอ็ดมันด์ เบิร์กเฟลด์แมน ที่มีต่อความสามารถในการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ของ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการพัฒนาการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ของ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สมมุติฐานในการวิจัย

นักเรียนที่ผ่านการเรียนรู้การวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ครั้งที่ 2 จะมีความรู้ความสามารถพัฒนาการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์มากขึ้นกว่าครั้งที่ 1

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็น นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) จำนวนระดับชั้นละ 15 คน รวม 30 คน เลือกมาโดยสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่
 - 2.1 แผนการสอนการจัดกิจกรรมการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์
 - 2.2 เกณฑ์การตรวจโดยใช้ตัวบ่งชี้ให้คะแนนการพัฒนาการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
การทดลองครั้งนี้ ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 เริ่มตั้งแต่เดือนธันวาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 วัน วันละ 1 ชั่วโมง ในวันพุธสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 จำนวน 15 คน และวันศุกร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/4 จำนวน 15 คน โดยมีขั้นตอน ดังนี้
 1. จัดเตรียมสภาพแวดล้อมในสถานการณ์ที่ทำการทดลองให้พร้อม ได้แก่ เครื่องฉายจอภาพสื่ออุปกรณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ และอำนวยความสะดวกแก่นักเรียน

2. ดำเนินการทดลองตามแผนการสอนในแต่ละกิจกรรม โดยนำแบบทดสอบใบงานที่ 1 ถึง ใบงานที่ 8 ของแต่ละกิจกรรมมาให้นักเรียนเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ตาม แผนการสอนที่กำหนดไว้ ซึ่งการเขียนวิจารณ์ภาพได้แบ่งเป็น 4 ขั้นตอนตามตารางด้านล่าง ได้จัด กิจกรรมการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เป็นเวลา 8 สัปดาห์ๆ ละ 1 วัน วันละ 1 ชั่วโมง ในวันพุธนักเรียนระดับชั้นปีที่ 6/2 และวันศุกร์นักเรียนระดับชั้นปีที่ 6/1 พร้อมเก็บแบบทดสอบจากใบ งานการเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ของนักเรียนทุกวันที่ทดลองมาตรวจให้ คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนน เพื่อดูความสามารถในการพัฒนาการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่อง รามเกียรติ์

3. การตรวจให้คะแนนจากแบบทดสอบใบงานการเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่อง รามเกียรติ์ของแต่ละกิจกรรม ให้คะแนนตามตัวบ่งชี้ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน เพื่อดูความสามารถใน การพัฒนาการวิจารณ์ภาพซึ่งกิจกรรมการเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์มี 4 ขั้นตอน

1. การเขียนบรรยายจากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2
2. การเขียนวิเคราะห์จากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2
3. การเขียนตีความจากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2
4. การเขียนตัดสินประเมินจากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2

3.1 ในแต่ละขั้นของการทดสอบการเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ที่ผู้วิจัยได้นำมาให้คะแนนจากการทดสอบใบงานของแต่ละกิจกรรม การเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝา ผนังเรื่องรามเกียรติ์ ตามตัวบ่งชี้ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 4 ระดับ คือ 1 คะแนน ถึง 4 คะแนน มากที่สุด 4 คะแนนและลดลงมาตามลำดับจนถึงคะแนนต่ำสุดคือ 1 คะแนน ตามเกณฑ์การให้คะแนน จากตัวบ่งชี้ ดังรายละเอียดของตัวบ่งชี้เกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝา ผนังเรื่องรามเกียรติ์อยู่ในเรื่องการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2 เก็บข้อมูลจากการทดสอบใบงานการเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ที่ทำการทดลองของนักเรียนไปตรวจให้คะแนน

3.3 เมื่อสิ้นสุดแต่ละขั้นตอนในการทำการทดลอง นำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ เปรียบเทียบ เพื่อศึกษาความแตกต่างการทดสอบการเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ของแต่ละกิจกรรม ดูความสามารถในการพัฒนาการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนัง เรื่องรามเกียรติ์ของนักเรียนในช่วงระยะที่ทำการทดลอง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน

- ค่าเฉลี่ย
- ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย โดยใช้ t – test แบบ Dependent group

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้าทำวิจัยเพื่อดูความสามารถในการพัฒนาการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนัง เรื่องรามเกียรติ์ พบว่าการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ของนักเรียนในชั้นการเขียนบรรยายจากภาพครั้งที่ 1 ภาพห้องที่ 45 ตอนพระรามลงสรงน้ำพบเบญจกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโศกหนุมานขอพิสูจน์เอาศพไปเผาเบญจกายหนี หนุมานจับตัวถวาย นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากความสามารถในการเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังคือ 14.43 และครั้งที่ 2 ในการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ของนักเรียนในชั้นการเขียนบรรยายจากภาพห้องที่ 109 ตอนทศกัณฐ์แปลงตนเป็นพระอินทร์ออกรับกับพระราม นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากความสามารถในการเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังคือ 15.20 ซึ่งพบว่าไม่แตกต่างกัน

ส่วนชั้นการเขียนวิเคราะห์จากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ของนักเรียนครั้งที่ 1 ภาพห้องที่ 31 ตอนหนุมานส่งนางบุษมาลีขึ้นสวรรค์ แล้วร้ายเวทแปลงกายตัวให้ใหญ่ นำฝูงลิงข้ามน้ำ นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากความสามารถในการเขียนการวิเคราะห์จากภาพคือ 11.23 และครั้งที่ 2 ในการเขียนวิเคราะห์จากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ภาพห้องที่ 45 ตอนพระรามลงสรงน้ำพบเบญจกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโศก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพเผาไฟเบญจกายหนี หนุมานจับตัวถวาย นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากความสามารถในการเขียนวิเคราะห์จากภาพคือ 12.97 ซึ่งคะแนนเฉลี่ยความสามารถในชั้นการเขียนวิเคราะห์จากภาพครั้งที่ 2 ของนักเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

ส่วนการเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ของนักเรียนในชั้นการเขียนตีความจากภาพครั้งที่ 1 ภาพห้องที่ 154 ตอนพระพรตและพระสัตรุดยกพลกลับกรุงศรีอยุธยา หนุมานทอดกายให้กองทัพข้ามมาจากกรุงลงกาไปผืนแผ่นดินใหญ่ นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากความสามารถในการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังได้ 14.30 และครั้งที่ 2 ในการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ของนักเรียนในชั้นการเขียนตีความจากภาพห้องที่ 151 ตอนพระพรตรบกับท้าวจักรวรรดิ ท้าวจักรวรรดิต้องสร นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากความสามารถในการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์คือ 15.50 ซึ่งคะแนนเฉลี่ยความสามารถในชั้นการเขียนตีความจากภาพครั้งที่ 2 ของนักเรียน เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

ส่วนขั้นการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ในขั้นการเขียนตัดสินประเมินจากภาพครั้งที่ 1 ให้นักเรียนเลือกภาพที่ประทับใจ 1 ภาพ โดยกำหนดภาพให้เลือก 3 ภาพ คือ

ภาพหมายเลข 1 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ภาพห้องที่ 154 ตอนพระพรตและพระสัตรุดยกพลกลับกรุงศรีอยุธยา หนุมานทอดกายให้กองทัพข้ามจากกรุงลงกากลับไปยังพื้นแผ่นดินใหญ่

ภาพหมายเลข 2 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ภาพห้องที่ 31 ตอนหนุมานส่งนางบุษมาลีขึ้นสวรรค์ แล้วร่ายเวทแปลงตัวให้ใหญ่พาฝูงลิงข้ามน้ำ

ภาพหมายเลข 3 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ภาพห้องที่ 132 ตอนนิลพัทนิรมิตกายทอดตัวเป็นสะพานให้กองทัพข้ามไปประชิดกรุงลงกา

เมื่อนักเรียนได้เปรียบเทียบเลือกภาพที่ประทับใจ 1 ภาพ และเขียนวิจารณ์ขั้นตัดสินประเมินภาพได้คะแนนเฉลี่ยจากความสามารถในการเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์คือ 14.30 และครั้งที่ 2 ให้นักเรียนได้เปรียบเทียบเลือกภาพที่ประทับใจ 1 ภาพ โดยได้กำหนดภาพให้เลือก 3 ภาพ คือ

ภาพหมายเลข 1 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ภาพห้องที่ 49 ตอนพระรามยกพลข้ามสมุทรได้ ประคนธรรมและหนุมานล่องหน้าไปตรงชัยภูมิ

ภาพหมายเลข 2 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ภาพห้องที่ 109 ตอนทศกัณฐ์แปลงกายตนเป็นพระอินทร์ออกรบกับพระราม

ภาพหมายเลข 3 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ภาพห้องที่ 34 ตอนทศกัณฐ์เกี่ยวนางสีดาในสวน นางสีดาผูกคอตหนุมานมาช่วยแก้ทัน แล้วถวายแหวนของพระราม

เมื่อนักเรียนได้เปรียบเทียบเลือกภาพที่ประทับใจ 1 ภาพ และเขียนวิจารณ์ขั้นการตัดสินประเมินภาพได้คะแนนเฉลี่ยจากความสามารถในการเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์คือ 16.77 ซึ่งคะแนนเฉลี่ยจากความสามารถในการเขียนวิจารณ์ภาพขั้นการเขียนตัดสินประเมินภาพของนักเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

1. การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลการวิจารณ์ภาพที่ปรับประยุกต์ขั้นตอนการวิจารณ์ภาพจากทฤษฎีของฮิน เอ มิทเลอร์ และเอ็ดมันด์ เบิร์กเฟลด์แมนที่มีต่อความสามารถในการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังจากนักเรียนได้ทำการทดสอบการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ซึ่งมี 4 ขั้นตอนคือ

1.1 การเขียนบรรยายจากภาพ

1.2 การเขียนวิเคราะห์จากภาพ

1.3 การเขียนตีความจากภาพ

1.4 การเขียนตัดสินประเมินจากภาพ

จากการวิจัยเพื่อความสามารถในการพัฒนาการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ครั้งนี้พบว่า การวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ของนักเรียนในชั้นการเขียนบรรยายจากภาพ ครั้งที่ 1 ภาพห้องที่ 45 ตอนพระรามลงสรงน้ำพบเบญจกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโศกหนุมาน ขอพิสูจน์เอาศพไปเผาเบญจกายหนี หนุมานจับตัวถวาย นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากความสามารถในการเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังคือ 14.43 และครั้งที่ 2 ในการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่อง รามเกียรติ์ของนักเรียนในชั้นการเขียนบรรยายภาพห้องที่ 109 ตอนทศกัณฐ์แปลงตนเป็นพระอินทร์ออกรับกับพระราม นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากความสามารถในการเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังคือ 15.20 พบว่าไม่แตกต่างกันเป็นเพราะชั้นการเขียนบรรยายจากภาพ นักเรียนส่วนใหญ่ได้รับการฝึกฝน ในการเขียนลักษณะคล้ายขั้นตอนการบรรยายนี้มาก เช่น บอกเล่าสิ่งต่าง ๆ จากวิชาภาษาไทย วิชา สังคมและวิชาวิทยาศาสตร์ ดังนั้นชั้นการบรรยายจากภาพนักเรียนได้รับการฝึกบ่อย ๆ จึงมีพัฒนาการสูง อยู่แล้ว จึงไม่เห็นความแตกต่างในขั้นตอนพัฒนามากนัก ในการวิจัยครั้งนี้เมื่อนักเรียนได้ทดสอบให้ เขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ครั้งที่ 1 ได้คะแนนเฉลี่ยจากความสามารถในการเขียน วิจารณ์คือ 14.43 และครั้งที่ 2 จากการสังเกตจะเห็นคะแนนเฉลี่ยจากความสามารถในการเขียนวิจารณ์ สูงขึ้นเล็กน้อยคือ 15.20 แต่พบว่าไม่แตกต่างกัน ในเรื่องของการเขียนวิจารณ์ขั้นของการบรรยายจาก ภาพ

หลังจากการทดลองจากกิจกรรมที่ 2 ครั้งที่ 2 กิจกรรมขั้นของการเขียนวิเคราะห์จากภาพ กิจกรรมที่ 3 ครั้งที่ 2 ขั้นของการเขียนตีความจากภาพ กิจกรรมที่ 4 ครั้งที่ 2 ขั้นของการเขียนตัดสิน ประเมินจากภาพคะแนนของนักเรียนสูงขึ้นกว่าครั้งที่ 1 เช่น

1. ขั้นการเขียนวิเคราะห์จากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ของนักเรียนครั้งที่ 1 ภาพห้อง ที่ 109 ตอนหนุมานส่งนางบุษมาลีขึ้นสวรรค์ แล้วร้ายเวทแปลงกายตัวให้ใหญ่ นำฝูงลิงข้ามน้ำ นักเรียน ได้คะแนนเฉลี่ยจากความสามารถในการเขียนการวิเคราะห์จากภาพคือ 11.23 และครั้งที่ 2 ในการเขียน วิเคราะห์จากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ภาพห้องที่ 45 ตอนพระรามลงสรงน้ำพบเบญจกาย แปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโศก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพเผาไฟเบญจกายหนี หนุมานจับตัวถวาย นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากความสามารถในการเขียนวิเคราะห์จากภาพคือ 12.97 ซึ่งคะแนนเฉลี่ย ความสามารถในการเขียนวิเคราะห์จากภาพครั้งที่ 2 ของนักเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระดับ .01

2. ขั้นการเขียนตัดสินประเมินจากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ครั้งที่ 1 ซึ่งมีภาพให้ นักเรียนเปรียบเทียบเลือกภาพที่ประทับใจ 1 ภาพ โดยกำหนดภาพให้เลือก 3 ภาพคือ

ภาพหมายเลข 1 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ภาพห้องที่ 154 ตอนพระพรตและพระสัต รุกยกพลกลับกรุงศรีอยุธยา หนุมานทอดกายให้กองทัพข้ามจากกรุงลงกากลับไปยังพื้นแผ่นดินใหญ่

ภาพหมายเลข 2 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ภาพห้องที่ 31 ตอนหนุมานส่งนางบุษมาลีขึ้นสวรรค์ แล้วร้ายเวทแปลงตัวให้ใหญ่พาฝูงลิงข้ามน้ำ

ภาพหมายเลข 3 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ภาพห้องที่ 132 ตอนนิลพัทนิรมิตกายทอดตัวเป็นสะพานให้กองทัพข้ามไปประชิดกรุงลงกา

เมื่อนักเรียนเลือกภาพที่ประทับใจ 1 ภาพ และเขียนวิจารณ์ขั้นตัดสินประเมินจากภาพได้คะแนนเฉลี่ยจากความสามารถในการเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์คือ 14.30 และครั้งที่ 2 ให้นักเรียนเปรียบเทียบเลือกภาพที่ประทับใจ 1 ภาพ โดยได้กำหนดภาพให้เลือก 3 ภาพคือ

ภาพหมายเลข 1 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ภาพห้องที่ 49 ตอนพระรามยกพลข้ามสมุทรได้ ประคนธรรมและหนุมานล่องหน้าไปตรงชัยภูมิ

ภาพหมายเลข 2 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ภาพห้องที่ 109 ตอนทศกัณฐ์แปลงกายตนเป็นพระอินทร์ออกรบกับพระราม

ภาพหมายเลข 3 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ภาพห้องที่ 34 ตอนทศกัณฐ์เกี่ยวนางสีดาในสวน นางสีดาผูกคอตวนหนุมานมาช่วยแก้ทัน แล้วถวายแหวนของพระราม

เมื่อนักเรียนเลือกภาพที่ประทับใจ 1 ภาพ และเขียนวิจารณ์ขั้นการตัดสินประเมินภาพได้คะแนนเฉลี่ยจากความสามารถในการเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ คือ 16.77 ซึ่งคะแนนเฉลี่ยจากความสามารถในการเขียนวิจารณ์ภาพขั้นการเขียนตัดสินประเมินภาพของนักเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ขั้นการเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ของนักเรียนในขั้นการเขียนตีความจากภาพครั้งที่ 1 ภาพห้องที่ 154 ตอนพระพรตและพระสัตรุดยกพลกลับกรุงศรีอยุธยา หนุมานทอดกายให้กองทัพข้ามมาจากกรุงลงกาไปผืนแผ่นดินใหญ่ นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากความสามารถในการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังได้ 14.30 และครั้งที่ 2 ในการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ของนักเรียนในขั้นการเขียนตีความจากภาพห้องที่ 151 ตอนพระพรตรบกับท้าวจักรวรรดิ ท้าวจักรวรรดิต้องสร นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากความสามารถในการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์คือ 15.50 ซึ่งคะแนนเฉลี่ยความสามารถในขั้นการเขียนตีความจากภาพครั้งที่ 2 ของนักเรียน เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

ไม่ว่าจะเป็นการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ขั้นการเขียนวิเคราะห์จากภาพ ขั้นการเขียนตัดสินประเมินจากภาพ ซึ่งนักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากความสามารถในขั้นการเขียนวิจารณ์ภาพใน 2 ขั้นนี้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และนักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากความสามารถในขั้นการเขียนตีความจากภาพได้คะแนนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญของสถิติที่ระดับ.05 แต่ขั้นการเขียนบรรยายภาพซึ่งพบว่าไม่แตกต่างจากการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยเห็นมุมมองแนวความคิดของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ทำการทดลองส่วนใหญ่ทำแบบทดสอบการวิจารณ์ภาพใน 4

ขั้นตอนได้อ่านน่าประทับใจ สังเกตเห็นนักเรียนมีความรู้และเข้าใจขั้นตอนการวิจารณ์ภาพในแต่ละขั้น และเขียนแสดงความคิดได้อย่างหลากหลาย กว้างขวาง อิสระ สามารถวิเคราะห์แยกแยะตีประเด็นจากการวิจารณ์ภาพได้อย่างชัดเจน กิจกรรมเหล่านี้สามารถฝึกการใช้สมองซีกทั้งซ้ายและขวาและฝึกการคิดขั้นสูง และให้เห็นความสามารถในการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการทดสอบทำการเขียนวิจารณ์ภาพครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 จะเห็นว่าครั้งที่ 2 มีพัฒนาการเพิ่มขึ้น ตัวอย่างเช่น กิจกรรมที่ 1 การวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ขั้นการเขียนบรรยายจากภาพ เมื่อนักเรียนเห็นภาพที่กำหนดให้นักเรียนสามารถเขียนบรรยายระบุถึงรายละเอียดของเนื้อหา เรื่องราวสิ่งต่าง ๆ ของการออกแบบจัดองค์ประกอบภาพและทัศนศิลป์ที่ปรากฏเห็นในภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ได้อย่างชัดเจนละเอียดครบถ้วนสมบูรณ์ คะแนนเต็มในขั้นนี้คือ 4 คะแนน

นักเรียนที่ทำกิจกรรมที่ 1 การเขียนบรรยายจากภาพ ครั้งที่ 1 วิจารณ์ภาพ ภาพห้องที่ 45 ตอนพระรามลงสรงน้ำพบเบญจกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโศก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพเผาไฟ เบญจกายหนีหนุมานจับตัวมาถวาย นักเรียนที่สามารถทำคะแนนอยู่ในระดับที่ 4 คะแนนมีนักเรียนที่ได้จำนวน 4 คน และที่ได้คะแนนลดตามลำดับคือคะแนนที่อยู่ในระดับ 3 คะแนน มีนักเรียนที่ได้จำนวน 21 คน คะแนนที่อยู่ในระดับ 2 คะแนน มีนักเรียนที่ได้จำนวน 5 คน คะแนนที่อยู่ในระดับ 1 คะแนนมีนักเรียนที่ได้จำนวน 1 คน

นักเรียนกลุ่มดังกล่าวทำกิจกรรมที่ 1 ครั้งที่ 2 วิจารณ์ภาพ ภาพห้องที่ 109 ตอนทศกัณฐ์แปลงกายตนเป็นพระอินทร์ ออกรบกับพระราม มีนักเรียนที่ได้คะแนนมากกว่าครั้งที่ 1 คือนักเรียนที่สามารถทำคะแนนอยู่ในระดับที่ 4 คะแนน มีนักเรียนที่ได้จำนวน 9 คน และที่ได้คะแนนลดตามลำดับคือที่ได้คะแนนอยู่ในระดับ 3 คะแนน มีนักเรียนที่ได้จำนวน 14 คน คะแนนที่อยู่ในระดับ 2 มีนักเรียนที่ได้จำนวน 7 คน และไม่มีนักเรียนคนใดที่ได้คะแนนระดับ 1 คะแนน

กิจกรรมที่ 2 การวิจารณ์จากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ขั้นการเขียนวิเคราะห์จากภาพ นักเรียนสามารถวิเคราะห์สำรวจเขียนจำแนกแยกแยะจัดลำดับลักษณะของเนื้อหา เรื่องราวจากภาพและวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของทัศนธาตุกับการออกแบบจัดองค์ประกอบภาพของภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ได้อย่างชัดเจน ละเอียดครบถ้วนสมบูรณ์ คะแนนเต็มคือ 4 คะแนน

นักเรียนที่ทำกิจกรรมที่ 2 การเขียนวิเคราะห์จากภาพ ครั้งที่ 1 วิจารณ์ภาพ ภาพห้องที่ 31 ตอนหนุมานส่งนางบุษมาลีขึ้นสวรรค์ แล้วร้ายเวทแปลงตัวให้ใหญ่พาฝูงลิงข้ามน้ำ นักเรียนที่สามารถทำคะแนนอยู่ในระดับ 4 คะแนนไม่มีนักเรียนคนใดที่ได้และที่ได้คะแนนลดต่ำลงตามลำดับคือคะแนนที่อยู่ในระดับ 3 คะแนน มีนักเรียนที่ได้จำนวน 11 คน คะแนนที่อยู่ในระดับ 2 คะแนนมีนักเรียนที่ได้จำนวน 17 คน คะแนนที่อยู่ในระดับ 1 คะแนนมีนักเรียนที่ได้จำนวน 1 คน

นักเรียนกลุ่มดังกล่าวทำกิจกรรมที่ 2 ครั้งที่ 2 วิเคราะห์ภาพ ภาพห้องที่ 45 ตอนพระรามลงสรง น้ำพบบเบญกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโศก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพเผาไฟ เบญกายหนีหนุมาน จับตัวมาถวาย มีนักเรียนได้คะแนนมากกว่าครั้งที่ 1 คือนักเรียนที่สามารถทำคะแนนอยู่ในระดับที่ 4 คะแนน มีนักเรียนที่ได้จำนวน 2 คน และที่ได้คะแนนลดต่ำลงตามลำดับคือคะแนนที่อยู่ในระดับ 3 คะแนน มีนักเรียนที่ได้จำนวน 11 คน คะแนนที่อยู่ในระดับ 2 คะแนน มีนักเรียนที่ได้จำนวน 17 คน และไม่มีนักเรียนคนใดที่ได้คะแนนระดับ 1 คะแนน

กิจกรรมที่ 3 การวิเคราะห์จากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ขึ้นเขียนตีความจากภาพ นักเรียนสามารถเขียนตีความจากภาพด้วยการค้นหาจุดเด่น ๆ รายละเอียด ดูข้อเท็จจริงที่ส่งผลกระทบต่อสังคม ต่อตนเอง แล้วเขียนวิจารณ์ถ่ายทอดสะท้อนอารมณ์ความรู้สึกจากการสื่อสารสื่อความหมาย เชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ อย่างเป็นเหตุเป็นผล เขียนได้อย่างชัดเจน ละเอียด ครบถ้วนสมบูรณ์ คะแนนเต็มในขั้นนี้ได้ 4 คะแนน

นักเรียนที่ทำกิจกรรมที่ 3 เขียนตีความจากภาพ ครั้งที่ 1 วิเคราะห์ภาพ ภาพห้องที่ 154 ตอนพระพรต พระสัตรุดยกพลกลับกรุงศรีอยุธยา หนุมานทอดกายให้กองทัพข้ามมาจากกรุงลงกาไปผืนแผ่นดินใหญ่ นักเรียนที่สามารถทำคะแนนอยู่ในระดับ 4 คะแนน มีนักเรียนที่ได้จำนวน 8 คน และที่ได้คะแนนลดตามลำดับคือคะแนนที่อยู่ในระดับ 3 คะแนน นักเรียนที่ได้จำนวน 12 คน คะแนนที่อยู่ในระดับ 2 คะแนน มีนักเรียนที่ได้จำนวน 11 คน และไม่มีนักเรียนคนใดที่ได้คะแนนที่ระดับ 1 คะแนน

นักเรียนกลุ่มดังกล่าวทำกิจกรรมที่ 3 ครั้งที่ 2 วิเคราะห์ภาพ ภาพห้องที่ 151 ตอนพระพรตรบกับท้าวจักรวรรดิ ท้าวจักรวรรดิต้องสร มีนักเรียนได้คะแนนมากกว่าครั้งที่ 1 คือนักเรียนที่ได้คะแนนอยู่ในระดับที่ 4 คะแนน มีนักเรียนที่ได้จำนวน 10 คน และที่ได้คะแนนลดตามลำดับคือได้คะแนนอยู่ในระดับ 3 คะแนน มีนักเรียนที่ได้จำนวน 11 คน คะแนนที่อยู่ในระดับ 2 มีนักเรียนที่ได้จำนวน 8 คน และไม่มีนักเรียนคนใดที่ได้คะแนนระดับ 1 คะแนน

กิจกรรมที่ 4 การวิเคราะห์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ขึ้นการเขียนตัดสินประเมินจากภาพ นักเรียนสามารถเปรียบเทียบเลือกภาพภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ที่กำหนดให้ได้ และสามารถคิดวิเคราะห์ตีความแล้วเขียนระบุจากความคิดความรู้สึกเห็นถึงคุณค่าจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ โดยใช้หลักเกณฑ์และเหตุผลได้อย่างสมเหตุสมผล เขียนได้อย่างชัดเจน ละเอียดครบถ้วนสมบูรณ์ คะแนนเต็มขั้นนี้ได้ 4 คะแนน

นักเรียนที่ทำกิจกรรมที่ 4 เขียนตัดสินประเมินจากภาพครั้งที่ 1 นักเรียนที่สามารถทำคะแนนอยู่ในระดับ 4 คะแนน มีนักเรียนที่ได้จำนวน 5 คน และที่ได้คะแนนลดต่ำลงมาตามลำดับคือคะแนนที่อยู่ในระดับ 3 คะแนน มีนักเรียนที่ได้จำนวน 14 คน คะแนนที่อยู่ในระดับ 2 คะแนน มีนักเรียนที่ได้จำนวน 11 คน และไม่มีนักเรียนคนใดที่ได้คะแนนระดับ 1 คะแนน

นักเรียนกลุ่มดังกล่าวทำกิจกรรมที่ 4 ครั้งที่ 2 มีนักเรียนได้คะแนนมากกว่าครั้งที่ 1 คือนักเรียนที่สามารถทำคะแนนอยู่ในระดับที่ 4 คะแนน มีนักเรียนที่ได้จำนวน 11 คน และที่ได้คะแนนลดต่ำลงตามลำดับคือคะแนนที่อยู่ในระดับ 3 คะแนน มีนักเรียนที่ได้จำนวน 18 คน คะแนนที่อยู่ในระดับ 2 คะแนน มีนักเรียนที่ได้จำนวน 1 คน และไม่มีนักเรียนคนใดที่ได้คะแนนระดับ 1 คะแนน

ซึ่งครั้งแรกก่อนผู้วิจัยจะทำการวิจัยเรื่องนี้ได้ไปปรึกษานักวิชาการบางท่านว่าจะให้นักเรียนระดับประถมศึกษา ช่วงชั้นที่ 2 ทำการเขียนวิจารณ์ภาพ ท่านให้ความคิดเห็นว่าไม่มีใครทำกัน การให้นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาเขียนวิจารณ์ภาพ โดยเฉพาะวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ค่อนข้างยากสำหรับเด็กประถม ส่วนใหญ่ที่เขาทำจะใช้วิธีการถามตอบกับนักเรียนในห้องเรียน

ผู้วิจัยเชื่อและรู้ว่าคุณคิดของมนุษย์ยิ่งใหญ่มหาศาล ถ้าให้โอกาส ถ้าได้ฝึกฝนได้เรียนรู้ ให้อิสระทางความคิดกระตุ้นและเสริมแรงด้วยพลังบวก ซึ่งในแต่ละครั้งก่อนทำการทดลองทดสอบนักเรียน ผู้วิจัยจะบอกกับนักเรียนว่าครูเชื่อในความสามารถและพลังอันล้นเหลือของพวกหนู ที่พวกหนูได้สะสมมาถึง แม้นพวกหนูจะบอกว่าไม่เคยทำและทำไม่ได้ แต่เท่าที่ผ่านมาครูได้เห็นความสามารถของพวกหนูอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นการแสดงออกทางด้านการแสดง โขน ทางด้านศิลปะ ทางด้านกีฬา ทางด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทางด้านภาษาและอื่น ๆ ไปแข่งขันที่ไหนก็เป็นที่ยอมรับ

การทำกิจกรรมการทดสอบการเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ซึ่งไม่มีโรงเรียนไหนกล้าให้ลูกศิษย์ของตนทำ เพราะไม่เชื่อในความสามารถของลูกศิษย์ของตน แต่ครูมีความเชื่อว่าพวกหนูทำได้เมื่อพวกหนูเข้าใจวิธีการและพร้อมที่จะทำ กลุ่มของพวกหนูเป็นกลุ่มแรกในประเทศไทยที่มีความกล้าหาญ ชาญชัยทำกิจกรรมดังกล่าว ซึ่งยังไม่มีใครทำกิจกรรมเหล่านี้มาก่อนเลย

การที่พวกหนูมาทำกิจกรรมในครั้งนี้ไม่ต้องกังวลว่าจะเสียคะแนน กลัวคะแนนจะไม่ดี การทำกิจกรรมในครั้งนี้ทำเพราะต้องการจะรู้ว่าเด็กนักเรียนสาธิตของเราคิดจะทำอะไร แล้วทำได้ดีและทำได้สำเร็จ เท่าที่ครูเดินดูนักเรียนทำงานและได้อ่านข้อความของนักเรียนที่ทำอยู่ ครูประทับใจมาก คิดไม่ถึงจริงๆ ว่านักเรียนจะเขียนได้คืออย่างนี้ นี่คือความจริงใจจากครู เมื่องานวิจัยครั้งนี้เสร็จจะเป็นการประกาศว่านักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทำการเขียนวิจารณ์ได้คืออย่างไม่น่าเชื่อ กลุ่มหนูเป็นกลุ่มแรกที่น่ารองเดินหน้าไปก่อน ให้เขารู้ว่าหนูทำได้ ทำได้ดี

ในการทำกิจกรรมจากแบบทดสอบไปงานผู้วิจัยจะบอกคะแนน ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่จะทำคะแนนได้มากกว่าครั้งแรก บางคนก็ทำคะแนนเท่ากับครั้งที่ 1 บางคนทำได้น้อยกว่าครั้งที่ 1 มีส่วนน้อยได้ซักถามนักเรียนกลุ่มนี้จะบอกว่าเบื่อ ต้องมาเขียนบ่อยไม่อยากจะเขียน (ซึ่งความเป็นจริงแล้วเวลาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนก็จะต้องไม่ให้นักเรียนทำกิจกรรมซ้ำ ๆ กันบ่อยอย่างนี้ แต่นี่เป็นการวิจัยต้องการผลการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ตัวเวลาทำกิจกรรมเป็นตัวจำกัด)

ในการทดลองวิจัยครั้งนี้พบว่าการศึกษาให้นักเรียนได้เขียนวิจารณ์ภาพ นักเรียนจะมีทักษะการเขียนการวิจารณ์ภาพได้มากและดีขึ้นตามลำดับ มากกว่าขั้นการเขียนบรรยายจากภาพ เพราะขั้นตอนการเขียนบรรยายจากภาพเป็นขั้นตอนที่เริ่มทดสอบตอนต้น ๆ นักเรียนยังไม่มีประสบการณ์ในการเขียนวิจารณ์ภาพ เมื่อได้ทำกิจกรรมที่ 2 กิจกรรมที่ 3 จนถึงกิจกรรมที่ 4 จะสังเกตเห็นการเขียนวิจารณ์ภาพเขียนได้ดี ละเอียดชัดเจนครบถ้วนสมบูรณ์ ตรงประเด็นมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้ซักถามนักเรียนว่านักเรียนได้ประโยชน์อะไรบ้างจากการทำกิจกรรมนี้ของครู นักเรียนตอบมาหลากหลายคำตอบเช่น การมองอะไรต้องมองอย่างวิเคราะห์ มีสมาธิ มีการสังเกตใคร่ครวญพิจารณาให้รอบคอบ มองให้เห็นหลายมุมมอง ต้องมองเห็นคุณค่าของสิ่งเหล่านั้น ประทับใจที่เห็นผลงานของศิลปิน เห็นคุณค่าของภูมิปัญญาของคนไทย มีความยิ่งใหญ่มาก ภาคภูมิใจในแผ่นดินไทย มีสมบัติที่ยิ่งใหญ่ไม่แพ้ต่างชาติ

ในการทำวิจัยครั้งนี้จึงสรุปได้ว่าการให้โอกาสนักเรียนได้เรียนรู้และได้กระทำซ้ำ ๆ แต่ต้องดูความเหมาะสมช่วงจังหวะเวลาการศึกษาฝึกฝนเกิดการเรียนรู้มีประสบการณ์ในการทำกิจกรรมมากขึ้น สร้างความมั่นใจในการทำงานให้แก่ นักเรียน ดังเช่นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผ่านการเรียนรู้การวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ครั้งที่ 2 จะมีความรู้ความสามารถพัฒนาการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์มากขึ้นกว่าครั้งที่ 1

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ท่านจะทำวิจัยครั้งต่อไปเรื่องของวิจารณ์ศิลปะศึกษาทฤษฎีของนักการศึกษา ท่านอื่นมาทำการทดลองดู หรืออาจจะใช้ทฤษฎีที่ผู้วิจัยทำการทดลองครั้งนี้กับระดับชั้นอื่น หรือท่านสามารถนำวิธีการทดลองครั้งนี้ไปทดลองใช้ อาจปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับผู้เรียนของท่านได้ เพื่อความสามารถในการพัฒนาการวิจารณ์ภาพผลงานศิลปะ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- จิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์. สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลจัดพิมพ์โดยเสด็จพระราชกุศล. แยกสี
ทำแม่พิมพ์ : บริษัท สุนทฟิล์ม จำกัด. พิมพ์ที่ : บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์ 1977 จำกัด
- จิรวัดน์ พระสันต์. (2540). คุณค่าของจิตรกรรมไทยตามการเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
สังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 7. รายงานการวิจัยเสนอต่อมหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัด
พิษณุโลก. (อัคราณา)
- เจตนา นาควัชร. (2538). ทางไปสู่วัฒนธรรมแห่งการวิจารณ์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ผู้จัดการ.
- พิษณุ สุภณมิตร. (2525). การวิจารณ์ทัศนศิลป์ในรายงานการสัมมนาการวิจารณ์ศิลปะมหาวิทยาลัย
ศิลปากร. กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานครการพิมพ์.
- พระพงษ์ กุลพิศาล. (2531). มโนภาพและการรับรู้ทางศิลปะ. ตำรา – เอกสารวิชาการฉบับที่ 19 หน่วย
ศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู.
- พระพงษ์ กุลพิศาล. วิธีสอนในโรงเรียนในมโนภาพและการรับรู้ทางศิลปะ. กรุงเทพมหานคร : จัดพิมพ์
กรมศาสนา
- ไพฑูรย์ พลสุข. (2539). ผลการสอนศิลปวิจารณ์ตามแนวทฤษฎีของยีน เอ มิทเลอร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนวิชาศิลปวิจารณ์ของนิสิตสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา. สังกัดทบวง
วิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (อัคราณา)
- มฤดี สายสินธุ์. (2550). บทบาทของรามเกียรติ์ในงานจิตรกรรมฝาผนังสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น.
รายงานวิจัยเสนอต่อสถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยศิลปากร. (อัคราณา)
- มะลิฉัตร เอื้ออนันท์. (2542). ศิลปศึกษาความเป็นมาปรัชญาหลักการวิวัฒนาการด้านหลักสูตรทฤษฎี
การเรียนการสอนและการค้นคว้าวิจัย. กรุงเทพมหานคร : หน่วยผลิตตำราคณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มะลิฉัตร เอื้ออนันท์. (2543). การเรียนการสอนและประสบการณ์ด้านสุนทรียภาพและศิลปวิจารณ์.
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มารุต อัมรานนท์. (2530 – 2531). การศึกษาจิตรกรรมฝาผนังในจังหวัดชลบุรี. รายงานการวิจัยเสนอต่อ
มูลนิธิเจมส์ เอช ดับเบิลยู ทอมป์สัน.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2530). พจนานุกรมศิลปะอังกฤษไทย. กรุงเทพมหานคร.

- ราชบัณฑิตยสถาน. (2530). *พจนานุกรมศัพท์ศิลปกรรมอักษร ข – ฉ*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร.
ราชบัณฑิตยสถานจัดพิมพ์.
- วรรณภา ณ สงขลา. (27 ตุลาคม – 31 ธันวาคม 2524). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการอนุรักษ์การอบรมทาง
เทคนิคและวิชาการว่าด้วยการอนุรักษ์จิตรกรรมฝาผนัง ณ อาคารดำรงราชานุภาพ กรม
ศิลปากร. (อัคราเสนา)*
- วิชาการ, กรม. (2545). *คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ*. กรุงเทพมหานคร (ม.ป.ท.).
- วิรัตน์ พิษณุไพบูลย์. (2536). *ศิลปะเป็นมูลฐานสำคัญ*. วารสารครุศาสตร์. กรกฎาคม – กันยายน.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2535). *ศิลปะและความงาม*. กรุงเทพมหานคร : โอ. เอส. พรินติ้งเฮาส์.
- สน สีมাত্রัง. (2522). *จิตรกรรมฝาผนังสกุลช่างรัตนโกสินทร์*. กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์.
- สน สีมাত্রัง. (2527). *เกณฑ์การวิเคราะห์และวิจารณ์ศิลปะมัณฑนศิลป์ 27*. กรุงเทพมหานคร : สิริ
วัฒนาการพิมพ์.
- สมโภชน์ ทองแดง. (2536). *การวิจารณ์ศิลปะวารสารครุศาสตร์*. กรกฎาคม – กันยายน.
- อโณทัย องกิตติกุล. (2548). *ผลการสอนศิลปะโดยใช้วิธีศิลปวิจารณ์ตามทฤษฎีของเอ็ดมันด์ เบิร์กเฟลด์
แมนที่มีต่อความสามารถในการวิจารณ์งานศิลปะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
สาขาวิชาศิลปศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (อัคราเสนา)*
- อารี สุทธิพันธ์. (2528). *ศิลปนิยม*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์กระดาศา.
- อิทธิ คงคากุล. (มกราคม – มีนาคม 2524). *ศิลปวิจารณ์ โลกศิลปะ*.
- Cromer, J. (1990). *History, theory and practice of art criticism in art education*. Virginia : National
Art Education Association.
- Dobbs, S.M. (1998). *Learning in and through art : a guide to discipline – based art education*.
California : The S. Paul Getty Trust.
- Geahigan, G. (1997). *Art criticism : form theory to practice introduction*. In R.A. Smith (ed.) *Art
criticism and education*, 125 – 278. Urbana : University of Illinois Press.
- McSorley, J. (1996). *Primary Schoolteacher conceptions of Teaching art criticism*. *Studies in art
Education*. 37 (3) : 160 – 169.
- Mittler. G.A. (1994). *Art in Focus* : Ohio : Macmillian / McGraw – Hill.

ภาคผนวก ก.

ตารางเปรียบเทียบจากการวิจัย 2 ครั้ง

ตารางเปรียบเทียบจากการวิจัย 2 ครั้ง

Paired Samples Statistics

	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1 การเขียนบรรยายจากภาพ ครั้งที่ 1	14.43	30	2.944	0.538
การเขียนบรรยายจากภาพ ครั้งที่ 2	15.20	30	3.078	0.562
Pair 2 การเขียนวิเคราะห์จากภาพ ครั้งที่ 1	11.23	30	2.417	0.441
การเขียนวิเคราะห์จากภาพ ครั้งที่ 2	12.97	30	2.760	0.504
Pair 3 การเขียนตีความจากภาพ ครั้งที่ 1	14.13	30	3.431	0.626
การเขียนตีความจากภาพ ครั้งที่ 2	15.50	30	3.627	0.662
Pair 4 การเขียนตัดสินประเมินจากภาพ ครั้งที่ 1	14.30	30	3.323	0.607
การเขียนตัดสินประเมินจากภาพ ครั้งที่ 2	16.77	30	2.431	0.444

Paired Samples Correlations

	N	Correlation	Sig.
Pair 1 การเขียนบรรยายจากภาพ ครั้งที่ 1	30	0.032	0.867
การเขียนบรรยายจากภาพ ครั้งที่ 2			
Pair 2 การเขียนวิเคราะห์จากภาพ ครั้งที่ 1	30	0.658	0.000
การเขียนวิเคราะห์จากภาพ ครั้งที่ 2			
Pair 3 การเขียนตีความจากภาพ ครั้งที่ 1	30	0.637	0.000
การเขียนตีความจากภาพ ครั้งที่ 2			
Pair 4 การเขียนตัดสินประเมินจากภาพ ครั้งที่ 1	30	0.718	0.000
การเขียนตัดสินประเมินจากภาพ ครั้งที่ 2			

Paired Samples Test

	Paired Differences						t	df	Sig. (2-tailed)
	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval of the Difference					
				Lower	Upper				
Pair 1	การเขียนบรรยายจากภาพ ครั้งที่ 1	-0.77	4.191	0.765	-2.33	0.80	-1.002	29	0.325
	การเขียนบรรยายจากภาพ ครั้งที่ 2								
Pair 2	การเขียนวิเคราะห์จากภาพ ครั้งที่ 1	-1.73	2.164	0.395	-2.54	-0.93	-4.386	29	0.000
	การเขียนวิเคราะห์จากภาพ ครั้งที่ 2								
Pair 3	การเขียนตีความจากภาพ ครั้งที่ 1	-1.37	3.011	0.550	-2.49	-0.24	-2.486	29	0.019
	การเขียนตีความจากภาพ ครั้งที่ 2								
Pair 4	การเขียนตัดสินประเมินจากภาพ ครั้งที่ 1	-2.47	2.315	0.423	-3.33	-1.60	-5.835	29	0.000
	การเขียนตัดสินประเมินจากภาพ ครั้งที่ 2								

ภาคผนวก ข.
แผนการสอนการเรียนรู้สาระทัศนศิลป์
เรื่อง การวิจารณ์จิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์

1. ผลการเรียนรู้

นักเรียนเรียนรู้และเข้าใจวิธีและหลักการการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ สามารถเขียนบรรยายระบุถึงรายละเอียดเนื้อหาเรื่องราวสิ่งต่าง ๆ จากการออกแบบจัดองค์ประกอบภาพ และทัศนธาตุที่ปรากฏเห็นในภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ และสามารถวิเคราะห์สำรวจเขียน จำแนกแยกแยะการจัดลำดับลักษณะเนื้อหาเรื่องราวจากภาพ วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของทัศนธาตุกับการออกแบบจัดองค์ประกอบภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ และสามารถวิจารณ์ตีความจาก ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ด้วยการค้นหาจุดเด่นๆ รายละเอียดข้อเท็จจริงที่ส่งผลกระทบต่อ สังคมและต่อตนเอง แล้ว แสดงความคิดเห็นจากอารมณ์ความรู้สึกถ่ายทอดออกมาด้วยการเขียน วิจารณ์สื่อสารสื่อความหมายต่าง ๆ จากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ได้อย่างสมเหตุสมผล และสามารถเปรียบเทียบเลือกภาพที่ประทับใจแล้วเขียนตัดสินประเมินคุณค่าความสำคัญของผลงานด้วย มุมมองที่หลากหลายจากการสังเกต การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการสื่อความจากเนื้อหาเรื่องราว โดยใช้หลักเกณฑ์ได้อย่างสมเหตุสมผล

2. ความคิดรวบยอด

การวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์เป็นการกระบวนการคิดขั้นสูง เพื่อฝึกให้นักเรียนได้ใช้ทักษะกระบวนการคิดการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ โดยให้นักเรียน เขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ใช้หลักการวิจารณ์ซึ่งประกอบด้วย การเขียนบรรยาย จากภาพ การเขียนวิเคราะห์จากภาพ การเขียนตีความจากภาพและการเขียนตัดสินประเมินจากภาพ

3. หัวข้อสาระการเรียนรู้

การวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังภาพรามเกียรติ์ โดยการเขียนตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 3.1 การเขียนบรรยายจากภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์
- 3.2 การเขียนวิเคราะห์จากภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์
- 3.3 การเขียนตีความจากภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์
- 3.4 การเขียนตัดสินประเมินจากภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์

4. คุณลักษณะพึงประสงค์

มีความรับผิดชอบส่งงานตรงต่อเวลา

5. จุดประสงค์การเรียนรู้

5.1 นักเรียนสามารถวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ด้วยการเขียนบรรยายจากภาพระบุถึงเนื้อหาเรื่องราวสิ่งต่าง ๆ จากการออกแบบจัดองค์ประกอบภาพและทัศนธาตุที่ปรากฏเห็นในภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ตอนพระรามลงสรงพบเบญยกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโศก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพมาเผาไฟ เบญยกายหนี หนุมานจับตัวมาถวาย และตอนทศกัณฐ์แปลงกายตนเป็นพระอินทร์ ออกรบกับพระรามได้

5.2 นักเรียนสามารถวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ด้วยการเขียน วิเคราะห์สำรวจจำแนกแยกแยะการจัดลำดับลักษณะของเนื้อหาเรื่องราวจากภาพและวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของทัศนธาตุกับการออกแบบจัดองค์ประกอบภาพจากภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ตอนหนุมานส่งนางบุษมาลีขึ้นสวรรค์ แล้วร้ายเวทแปลงตัวให้ใหญ่พาฝูงลิงข้ามน้ำและตอนพระรามลงสรงน้ำพบเบญยกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดาพระรามโศก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพเผาไฟเบญยกายหนีหนุมานจับตัวมาถวายได้

5.3 นักเรียนสามารถวิจารณ์ตีความจากภาพภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ด้วยการค้นหาจุดเด่น ๆ รายละเอียดข้อเท็จจริงที่ส่งผลกระทบต่อสังคมต่อตนเองแล้วแสดงความคิดเห็นสะท้อนอารมณ์ความรู้สึกถ่ายทอดออกมาด้วยการเขียนวิจารณ์สื่อสารสื่อความหมายเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ จากภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ตอนพระพรต พระสัตว์รุกขกพลกลับกรุงศรีอยุธยา หนุมานทอดกายให้กองทัพข้ามจากกรุงลงกาไปผืนแผ่นดินใหญ่ และตอนพระพรตรบกับท้าวจักรวรรดิ ท้าวจักรวรรดิต้องศรได้อย่างสมเหตุสมผล

5.4 สามารถเปรียบเทียบเลือกภาพจิตรกรรมฝาผนังตอนใดตอนหนึ่งจากภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ที่กำหนดให้แล้ว วิจารณ์ตัดสินประเมินคุณค่าของผลงานภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์นั้น ๆ ที่นักเรียนเลือกเขียนระบุจากความคิดเห็นเห็นถึงคุณค่าความสำคัญของผลงานด้วยเหตุผลมุมมองที่หลากหลายจากการสังเกต การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการสื่อความหมายเนื้อหาเรื่องราวได้อย่างสมเหตุสมผล

6. สื่อกิจกรรม

ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์

กิจกรรมที่ 1 – ขั้นตอนการเขียนบรรยายภาพ จากภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ใช้สื่อภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ดังนี้

ครั้งที่ 1 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ห้องที่ 45 ตอนพระรามลงสรงน้ำพบเบญจกาย แปลงคิดว่าเป็นนางสีดาพระราม โศก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพไปเผาเบญจกายหนีหนุมานจับตัวมาถวาย เขียนภาพโดย ร้อยเอกเฮง เทวัต เขียน พ.ศ. 2473 พันตำรวจโทอำพัน ศิริสงเคราะห์ เขียนซ่อม พ.ศ. 2517

ครั้งที่ 2 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ห้องที่ 109 ตอนทศกัณฐ์แปลงกายตนเป็นพระอินทร์ ออกรบกับพระราม เขียนภาพโดย ร้อยเอกเฮง เทวัต เขียน พ.ศ. 2574 นายสงวน รักมิตร เขียนซ่อม พ.ศ. 2518

กิจกรรมที่2- ขั้นตอนการเขียนวิเคราะห์จากภาพ ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ใช้สื่อภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ดังนี้

ครั้งที่ 1 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ห้องที่ 31 ตอนหนุมานส่งนางบุษมาลีขึ้นสวรรค์ แล้วร้ายเวทแปลงตัวให้ใหญ่พาฝูงลิงข้ามน้ำ เขียนโดยนายกำจัด ประดิษฐเขียน เขียน พ.ศ. 2472 นายภักดี กินเจ เขียนซ่อม พ.ศ. 2516

ครั้งที่ 2 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ห้องที่ 45 ตอนพระรามลงสรงน้ำพบเบญจกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดาพระราม โศก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพเผาไฟเบญจกายหนีหนุมานจับตัวมาถวายเขียนโดย ร้อยเอกเฮง เทวัต เขียน พ.ศ. 2473 พันตำรวจโทอำพัน ศิริสงเคราะห์ เขียนซ่อม พ.ศ. 2517

กิจกรรมที่3- ขั้นตอนการเขียนตีความจากภาพ ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ใช้สื่อภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ดังนี้

ครั้งที่ 1 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ห้องที่ 154 ตอนพระพรต พระสัตรุดยกพลกลับกรุงศรีอยุธยา หนุมานทอดกายให้กองทัพข้ามจากกรุงลงกาไปฝั่งแผ่นดินใหญ่ เขียนโดยนายสงวน ทัมอุคม เขียน พ.ศ. 2473 เขียนซ่อม พ.ศ. 2515

ครั้งที่ 2 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ห้องที่ 151 ตอนพระพรตรบกับท้าวจักรวรรดิ ท้าวจักรวรรดิต้องศร เขียนโดยนายสว่าง ปัญญางาม เขียน พ.ศ. 2473 นายภักดี กินเจ เขียนซ่อม พ.ศ. 2516

กิจกรรมที่4- ขั้นตอนการเขียนตัดสินประเมินจากภาพ ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ใช้สื่อภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ดังนี้

ครั้งที่ 1 ภาพหมายเลข 1 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ห้องที่ 154 ตอนพระพรต พระสัตรุดยกพลกลับกรุงศรีอยุธยา หนุมานทอดกายให้กองทัพข้ามจากกรุงลงกาไปยังแผ่นดินใหญ่ เขียนโดยนายสงวน ทัมอุคม เขียน พ.ศ. 2473 เขียนซ่อม พ.ศ. 2515

ครั้งที่ 1 ภาพหมายเลข 2 ภาพจิตรกรรมฝาผนัง เรื่องรามเกียรติ์ห้องที่ 31 ตอนหนุมานส่งนางบุษมาลีขึ้นสวรรค์ แล้วร้ายเวทแปลงตัวให้ใหญ่พาฝูงลิงข้ามน้ำ เขียนโดย นายกำจัด ประดิษฐเขียน เขียน พ.ศ. 2472 นายภักดี กินเจ เขียนซ่อม พ.ศ. 2516

ครั้งที่ 1 ภาพหมายเลข 3 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ห้องที่ 132 ตอนนิลพัท นิรมิตกาย ทอดตัวเป็นสะพานให้กองทัพข้ามไปประชิดกรุงลงกา เขียนโดย นายเฉื่อย ณ.นคร เขียน พ.ศ. 2474 นายจินดา สุทสุจริต เขียนซ่อม พ.ศ. 2516

ครั้งที่ 2 ภาพหมายเลข 1 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ห้องที่ 49 ตอนพระรามยกพลข้ามสมุทรให้ประคนธรรมาและหนุมานล่องหน้าไปตรงชัยภูมิ เขียนโดย นายพิม อินฟ้าแสง เขียน พ.ศ. 2473 นายโหมด ว่องสวัสดิ์ เขียนซ่อม พ.ศ. 2517

ครั้งที่ 2 ภาพหมายเลข 2 ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ห้องที่ 109 ตอนทศกัณฐ์แปลงกายตนเป็นพระอินทร์อกรับกับพระราม เขียนโดยร้อยเอกเฮง เทววัต เขียน พ.ศ. 2474 นายสงวน รักมิตร เขียนซ่อม พ.ศ. 2518

ครั้งที่ 2 ภาพหมายเลข 3 ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ห้องที่ 34 ตอนทศกัณฐ์เกี่ยวนางสีดา ในสวน นางสีดาผูกคอต หนุมานช่วยแก้ทันแล้วถวายแหวนของพระราม เขียนโดยสงฆ์ ทิมอุคม เขียน พ.ศ. 2472 นายประพัฒน์ โยธาประเสริฐ เขียนซ่อม พ.ศ. 2516

7. กิจกรรมการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์

การสอนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ โดยทดสอบกิจกรรมการเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ของสาระทัศนศิลป์ เพื่อจะบูรณาการกับสาระนาฏศิลป์และโขน ซึ่งสาระนาฏศิลป์และโขนจะเริ่มสอนนักเรียนให้เล่น โขนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในช่วงเวลาเรียนนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้ผ่านการวาดภาพในกิจกรรมเรื่องการ์ตูนในรามเกียรติ์มาแล้ว และในขณะที่เรียนงานวาดภาพระบายสีก็ได้สอนให้นักเรียนวิจารณ์ภาพผลงานของศิลปินและวิจารณ์ผลงานของตนเองด้วย ด้วยการซักถามและการตอบ ดังนั้นในกิจกรรมการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ในครั้งนี้ต้องการจะทดสอบว่านักเรียนสามารถวิจารณ์ภาพจากการสะท้อนความคิด อารมณ์ความรู้สึกจากภาพผลงานที่ปรากฏเห็นได้มากนักน้อยเพียงใด จึงให้นักเรียนเขียนวิจารณ์จากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ที่กำหนดให้ในการทดสอบ กิจกรรมครั้งนี้ได้จัดเป็น 4 กิจกรรม กิจกรรมละ 2 ครั้ง รวมทั้งหมดในการทำกิจกรรมการทดสอบดังกล่าว 8 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง เมื่อนักเรียนทำกิจกรรมเสร็จแต่ละครั้งจะบอกคะแนนครั้งแรกให้นักเรียนฟังทุกครั้งเพื่อให้นักเรียนได้ปรับปรุงพัฒนาการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ มีขั้นตอนในการปฏิบัติ 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. การเขียนบรรยายจากภาพ ขั้นตอนนี้จะให้นักเรียนทำกิจกรรม 2 ครั้ง
2. การเขียนวิเคราะห์จากภาพ ขั้นตอนนี้จะให้นักเรียนทำกิจกรรม 2 ครั้ง
3. การเขียนตีความจากภาพ ขั้นตอนนี้จะให้นักเรียนทำกิจกรรม 2 ครั้ง
4. การเขียนตัดสินประเมินจากภาพ ขั้นตอนนี้จะให้นักเรียนทำกิจกรรม 2 ครั้ง

เหตุที่ให้นักเรียนทำแต่ละขั้นตอน ขั้นตอนละ 2 ครั้ง เพื่อพัฒนาทางด้านการวิจารณ์ภาพว่ามีพัฒนาสูงขึ้นมากน้อยเพียงใด

7.1 กิจกรรมที่ 1 มีทดสอบการวิจารณ์จากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์โดยการเขียนบรรยายจากภาพ 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ใช้เวลาครั้งละ 1 ชั่วโมง โดย

7.1.1 ให้นักเรียนเขียนบรรยายจากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์

ครั้งที่ 1 ให้เขียนบรรยายจากภาพ ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ห้องที่ 45 ตอนพระรามลงสรงน้ำพบเบญจกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดาพระรามโศก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพไปเผาเบญจกายหนีหนุมานจับตัวมาถวาย

ครั้งที่ 2 ให้เขียนบรรยายจากภาพ ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ห้องที่ 109 ตอนทศกัณฐ์แปลงกายตนเป็นพระอินทร์ ออกรบกับพระราม

7.2 กิจกรรมที่ 2 มีการทดสอบการวิจารณ์จากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์โดยการเขียนวิเคราะห์จากภาพ 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ใช้เวลาครั้งละ 1 ชั่วโมง โดย

7.2.1 ให้นักเรียนเขียนวิเคราะห์จากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์

ครั้งที่ 1 ให้เขียนวิเคราะห์จากภาพ ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ห้องที่ 31 ตอนหนุมานส่งนางบุษมาลีขึ้นสวรรค์ แล้วร้ายเวทแปลงตัวให้ใหญ่พาฝูงลิงข้ามน้ำ

ครั้งที่ 2 ให้เขียนวิเคราะห์จากภาพ ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ห้องที่ 45 ตอนพระรามลงสรงน้ำพบเบญจกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดาพระรามโศก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพเผาไฟเบญจกายหนีหนุมานจับตัวมาถวาย

7.3 กิจกรรมที่ 3 มีการทดสอบการวิจารณ์จากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์โดยการเขียนตีความจากภาพ 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ใช้เวลาครั้งละ 1 ชั่วโมง โดย

7.3.1 ให้นักเรียนเขียนตีความจากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์

ครั้งที่ 1 ให้เขียนตีความจากภาพ ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ห้องที่ 154 ตอนพระพรตพระสัตรุดยกพลกลับกรุงศรีอยุธยา หนุมานทอดกายให้กองทัพข้ามจากกรุงลงกาไปผืนแผ่นดินใหญ่

ครั้งที่ 2 ให้เขียนตีความจากภาพ ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ห้องที่ 151 ตอนพระพรตรบกับท้าวจักรวรรดิ ท้าวจักรวรรดิต้องสร

7.4 กิจกรรมที่ 4 มีการทดสอบการวิจารณ์จากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์โดยการเขียนตัดสินประเมินจากภาพ 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ใช้เวลาครั้งละ 1 ชั่วโมง โดย

7.4.1 ให้นักเรียนเลือกภาพหมายเลข 1, 2, 3 ที่เป็นภาพที่ประทับใจเพียงภาพเดียว แล้ววิจารณ์ภาพโดยเขียนตัดสินประเมินภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์นั้น

ครั้งที่ 1 ภาพหมายเลข 1 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ห้องที่ 145 ตอนพระพรตพระสัตรุดยกพลกลับกรุงศรีอยุธยาหนุมานทอดกายให้กองทัพข้ามจากกรุงลงกาไปผืนแผ่นดินใหญ่

ภาพหมายเลข 2 ภาพจิตรกรรมฝาผนัง เรื่องรามเกียรติ์ห้องที่ 31 ตอนหนุมานส่งนางบุษมาลีขึ้นสวรรค์ แล้วร่ายเวทแปลงตัวให้ใหญ่พาฝูงลิงข้ามน้ำ

ภาพหมายเลข 3 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ห้องที่ 132 ตอนนิลพัท นิรมิตกายทอดตัวเป็นสะพานให้กองทัพข้ามไปประชิดกรุงลงกา

7.4.2 ให้นักเรียนเลือกภาพหมายเลข 1, 2, 3 ที่เป็นภาพที่ประทับใจเพียงภาพเดียว แล้ววิจารณ์ภาพโดยเขียนตัดสินประเมินภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์นั้น

ครั้งที่ 2 ภาพหมายเลข 1 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ห้องที่ 49 ตอนพระรามยกพลข้ามสมุทรให้ประคนธรรมและหนุมานล่องหน้าไปตรงชัยภูมิ

ภาพหมายเลข 2 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ห้องที่ 109 ตอนทศกัณฐ์แปลงกายตนเป็นพระอินทร์ออกรบกับพระราม

ครั้งที่ 2 ภาพหมายเลข 3 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ห้องที่ 34 ตอนทศกัณฐ์เกี่ยวนางสีดาในสวน นางสีดาผูกคอต หนุมานช่วยแก้ทัน แล้วถวายแหวนของพระราม

กิจกรรมที่ 1(ครั้งที่1) การวิจารณ์จากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ชั้นบรรยายจากภาพ

การเขียนบรรยายจากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ครั้งที่ 1 ภาพที่ใช้ในการเขียนบรรยายจากภาพคือภาพห้องที่ 45 ตอนพระรามลงสรงน้ำพบเบญจกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโศกหนุมานขอพิสูจน์เอาศพมาเผาไฟเบญจกายหนีหนุมานจับตัวมาถวาย (ใช้เวลาเขียนบรรยาย 1 ชั่วโมง)

แนวคิด การชมภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ตอนพระรามลงสรงน้ำพบเบญจกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโศกหนุมานขอพิสูจน์เอาศพมาเผาไฟเบญจกายหนีหนุมานจับตัวมาถวาย จะผ่านกระบวนการมองเห็น การสังเกต ทำให้เกิดกระบวนการรับรู้แล้วเกิดปฏิสัมพันธ์สะท้อนความคิด อารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ จากการมองเห็นภาพมาสู่การวิจารณ์ภาพผลงานด้วยการเขียนบรรยายภาพระบุถึงรายละเอียดจากสิ่งที่เห็นจากภาพผลงานเกี่ยวกับเนื้อหาเรื่องราวการออกแบบจัดองค์ประกอบและทัศนธาตุของจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์

กิจกรรม

ครูดำเนินการอธิบายขั้นตอนการทำกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. ครูนำภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ห้องที่ 45 ตอนพระรามลงสรงน้ำพบเบญจกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโศกหนุมานขอพิสูจน์เอาศพมาเผาไฟเบญจกายหนีหนุมานจับตัวมาถวาย มาฉายให้นักเรียนดู

2. ครูบอกให้นักเรียนสังเกตดูภาพ 3 นาที (หลังจากนั้นครูจะตั้งคำถามถามนักเรียนจากภาพที่นักเรียนเห็นบนจอ คำถามที่ครูถามนั้นก็เพื่อจะเน้นแนวทางหาคำตอบการเขียนวิจารณ์ภาพ ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์)

3. ครูตั้งคำถาม ๆ นักเรียน

คำถาม มีดังต่อไปนี้

- ภาพที่นักเรียนเห็น เป็นภาพผลงานประเภทใด
- ภาพที่นักเรียนเห็นมีรูปร่าง รูปทรง ลักษณะท่าทางอย่างไรและมีเนื้อหาเรื่องราวเกี่ยวกับเรื่องอะไร
- ภาพที่นักเรียนเห็นศิลปินมีวิธีการออกแบบจัดองค์ภาพและนำเรื่องของทัศนธาตุ (เส้น รูปร่าง รูปทรง สี แสงเงา การจัดระวางพื้นที่ว่างของกระดาษ) ไปใช้เชื่อมโยงในการออกแบบจัดองค์ประกอบภาพอย่างไร
- ภาพที่นักเรียนเห็นศิลปินใช้เทคนิควิธีอะไรในการระบายสี

4. เมื่อนักเรียนรู้คำถามแล้วครูให้นักเรียนเขียนบรรยายจากภาพระบุเนื้อหาเรื่องราวสิ่งต่าง ๆ และรายละเอียดที่ปรากฏเห็นจากภาพจิตรกรรมฝาผนังจากคำถามที่ครูถามไป

5. ครูแจกแบบทดสอบใบงานกิจกรรมที่ 1 (ครั้งที่ 1) ให้นักเรียนเขียนวิจารณ์ภาพ ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ขึ้นการบรรยายภาพ ภาพตอนพระรามลงสรงน้ำพบเบญจกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโศกหนุมานขอพิสูจน์เอาศพมาเผาไฟเบญจกายหนีหนุมานจับตัวมาถวาย

6. ครูฉายภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ตอนพระรามลงสรงน้ำพบเบญจกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโศกหนุมานขอพิสูจน์เอาศพมาเผาไฟเบญจกายหนีหนุมานจับตัวมาถวาย ให้นักเรียนดู ฉายซ้ำจนหมดชั่วโมง

7. หมดเวลานักเรียนส่งใบงานกิจกรรมที่ 1 ครั้งที่ 1 ทุกคน

การวัดประเมินผล

1. วิธีการคือตรวจแบบทดสอบใบงานกิจกรรมที่ 1
2. เครื่องมือแบบประเมินการตรวจให้คะแนนแบบทดสอบใบงาน ความสามารถในการพัฒนาการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ด้วยการเขียนบรรยาย กิจกรรมที่ 1 ครั้งที่ 1 ใช้เกณฑ์การตรวจจากตัวบ่งชี้
3. แหล่งข้อมูลคือแบบทดสอบใบงานการเขียนบรรยายจากภาพครั้งที่ 1 ของนักเรียน

เกณฑ์การให้คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนนแบบทดสอบจากใบงานคะแนนสูงสุดได้คะแนน 4 คะแนนและลดลงตามลำดับความสามารถและตามเกณฑ์การตรวจเป็นคะแนน 3 คะแนน 2 คะแนน และต่ำสุดคือ 1 คะแนน

ตัวบ่งชี้ การให้คะแนนความสามารถในการพัฒนาการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ในขั้นการเขียนบรรยายจากภาพ มีดังนี้

1. สามารถวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ด้วยการเขียนบรรยายจากภาพระบุถึงรายละเอียดของเนื้อหาเรื่องราวสิ่งต่าง ๆ จากการออกแบบจัดองค์ประกอบภาพและทัศนธาตุที่ปรากฏเห็นในภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ตอนพระรามลงสรงพบเบญจกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโศก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพมาเผาไฟ เบญจกายหนีหนุมานจับตัวมาถวาย และตอนทศกัณฐ์แปลงกายตนเป็นพระอินทร์ออกรับกับพระรามเขียน ได้อย่างชัดเจนละเอียด ครบถ้วนสมบูรณ์ ได้ 4 คะแนน

2. สามารถวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ด้วยการเขียนบรรยายจากภาพระบุถึงรายละเอียดของเนื้อหาเรื่องราวสิ่งต่าง ๆ จากการออกแบบจัดองค์ประกอบภาพและทัศนธาตุที่ปรากฏเห็นในภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ตอนพระรามลงสรงพบเบญจกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโศก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพมาเผาไฟ เบญจกายหนีหนุมานจับตัวมาถวาย และตอนทศกัณฐ์แปลงกายตนเป็นพระอินทร์ออกรับกับพระรามเขียน ได้อย่างชัดเจน ครบถ้วนสมบูรณ์ ได้ 3 คะแนน

3. สามารถวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ด้วยการเขียนบรรยายจากภาพระบุถึงรายละเอียดของเนื้อหาเรื่องราวสิ่งต่าง ๆ จากการออกแบบจัดองค์ประกอบภาพและทัศนธาตุที่ปรากฏเห็นในภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ตอนพระรามลงสรงพบเบญจกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโศก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพมาเผาไฟ เบญจกายหนีหนุมานจับตัวมาถวาย และตอนทศกัณฐ์แปลงกายตนเป็นพระอินทร์ออกรับกับพระรามเขียน ได้ครบถ้วน ได้ 2 คะแนน

4. สามารถวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ด้วยการเขียนบรรยายจากภาพระบุถึงรายละเอียดของเนื้อหาเรื่องราวสิ่งต่าง ๆ จากการออกแบบจัดองค์ประกอบภาพและทัศนธาตุที่ปรากฏเห็นในภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ตอนพระรามลงสรงพบเบญจกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโศก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพมาเผาไฟ เบญจกายหนีหนุมานจับตัวมาถวาย และตอนทศกัณฐ์แปลงกายตนเป็นพระอินทร์ออกรับกับพระรามเขียน ได้แต่ยังไม่ครบถ้วน ได้ 1 คะแนน

กิจกรรมที่ 1 (ครั้งที่ 2) การวิจารณ์จากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ขั้นบรรยายจากภาพ

การเขียนบรรยายจากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ครั้งที่ 2 ภาพที่ใช้ในการเขียนบรรยายจากภาพ คือภาพห้องที่ 109 ตอนทศกัณฐ์แปลงกายตนเป็นพระอินทร์ออกรับกับพระราม (ใช้เวลา 1 ชั่วโมง)

แนวคิด การชมภาพผลงานทางศิลปะรวมถึงการชมภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ตอนทศกัณฐ์แปลงกายตนเป็นพระอินทร์ออกรับกับพระราม จะผ่านกระบวนการมองเห็น การสังเกต ทำให้เกิดกระบวนการรับรู้ แล้วเกิดมีปฏิสัมพันธ์กับความคิดสะท้อนความคิดอารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ จากการมองเห็นภาพมาสู่การวิจารณ์ภาพผลงาน ด้วยการเขียนบรรยายภาพระบุรายละเอียดจากสิ่งที่เห็นจาก

ภาพผลงานเกี่ยวกับเนื้อหาเรื่องราวการออกแบบจัดองค์ประกอบและทัศนธาตุของจิตรกรรมฝาผนัง
เรื่องรามเกียรติ์

กิจกรรม

ครูดำเนินการอธิบายขั้นตอนการทำกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. ครูนำภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ห้องที่ 109 ตอนทศกัณฐ์แปลงกายเป็นพระอินทร์
ออกพบกับพระรามมาฉายให้นักเรียนดู

2. ครูบอกให้นักเรียนสังเกตดูภาพ 3 นาที (หลังจากนั้นครูจะตั้งคำถามถามนักเรียนจากภาพที่
นักเรียนเห็นบนจอ คำถามที่ครูถามนั้นก็เพื่อจะเน้นแนวทางหาคำตอบการเขียนวิจารณ์ภาพ ภาพ
จิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์)

3. ครูตั้งคำถาม ๆ นักเรียน

คำถาม มีดังต่อไปนี้

- ภาพผลงานที่นักเรียนเห็น เป็นภาพผลงานประเภทใด
- ภาพที่นักเรียนเห็นมีรูปร่าง รูปทรง ลักษณะท่าทางอย่างไรและมีเนื้อหาเรื่องราวเกี่ยวกับ
เรื่องอะไร
- ภาพผลงานที่นักเรียนเห็นศิลปินมีวิธีการออกแบบจัดองค์ประกอบภาพและนำเรื่องของทัศนธาตุ
(เส้น รูปร่าง รูปทรง สี แสงเงา การจัดระวางพื้นที่ว่างของกระดาษ) ไปใช้เชื่อมโยงในการ
ออกแบบจัดองค์ประกอบภาพอย่างไร
- ภาพผลงานที่นักเรียนเห็นศิลปินใช้เทคนิควิธีอะไรในการระบายสี

4. เมื่อนักเรียนรู้คำถามแล้วครูให้นักเรียนเขียนบรรยายระบุเนื้อหาเรื่องราวสิ่งต่าง ๆ และ
รายละเอียดที่ปรากฏเห็นจากภาพจิตรกรรมฝาผนังจากคำถามที่ครูถามไป

5. ครูแจกแบบทดสอบใบงานกิจกรรมที่ 1 (ครั้งที่ 2) ให้แก่นักเรียนในการวิจารณ์ภาพ ภาพ
จิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ขึ้นการบรรยายภาพ ภาพตอนทศกัณฐ์แปลงกายเป็นพระอินทร์ออกพบ
กับพระราม

6. ครูฉายภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ทศกัณฐ์แปลงกายเป็นพระอินทร์ออกพบกับ
พระรามให้นักเรียนดู ฉายซ้ำจนหมดชั่วโมง

7. หมดเวลานักเรียนส่งใบงานกิจกรรมที่ 1 ครั้งที่ 2 ทุกคน

การวัดประเมินผล

1. วิธีการคือตรวจแบบทดสอบใบงานกิจกรรมที่ 1

2. เครื่องมือแบบประเมินการตรวจให้คะแนนแบบทดสอบใบงานความสามารถในการ
พัฒนาการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ด้วยการเขียนบรรยาย กิจกรรมที่ 1 ครั้งที่ 2 ใช้
เกณฑ์การตรวจดังต่อไปนี้

3. แหล่งข้อมูลคือแบบทดสอบใบงานการเขียนบรรยายจากภาพครั้งที่ 2 ของนักเรียน

เกณฑ์การให้คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนนแบบทดสอบจากใบงานคะแนนสูงสุดได้คะแนน 4 คะแนนและลดลงตามลำดับความสามารถและตามเกณฑ์การตรวจเป็นคะแนน 3 คะแนน 2 คะแนน และต่ำสุดคือ 1 คะแนน มีดังนี้

ตัวบ่งชี้ การให้คะแนนความสามารถในการพัฒนาการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ในชั้นการเขียนบรรยายจากภาพ

1. สามารถวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ด้วยการเขียนบรรยายจากภาพระบุถึงรายละเอียดของเนื้อหาเรื่องราวสิ่งต่าง ๆ จากการออกแบบจัดองค์ประกอบภาพและทัศนธาตุที่ปรากฏเห็นในภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ตอนพระรามลงสรงพบเบญจกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโศก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพมาเผาไฟ เบญจกายหนีหนุมานจับตัวมาถวาย และตอนทศกัณฐ์แปลงกายตนเป็นพระอินทร์อกรับกับพระราม เขียนได้อย่างชัดเจนละเอียด ครบถ้วนสมบูรณ์ ได้ 4 คะแนน

2. สามารถวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ด้วยการเขียนบรรยายจากภาพระบุถึงรายละเอียดของเนื้อหาเรื่องราวสิ่งต่าง ๆ จากการออกแบบจัดองค์ประกอบภาพและทัศนธาตุที่ปรากฏเห็นในภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ตอนพระรามลงสรงพบเบญจกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโศก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพมาเผาไฟ เบญจกายหนีหนุมานจับตัวมาถวาย และตอนทศกัณฐ์แปลงกายตนเป็นพระอินทร์อกรับกับพระราม เขียนได้อย่างชัดเจน ครบถ้วนสมบูรณ์ ได้ 3 คะแนน

3. สามารถวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ด้วยการเขียนบรรยายจากภาพระบุถึงรายละเอียดของเนื้อหาเรื่องราวสิ่งต่าง ๆ จากการออกแบบจัดองค์ประกอบภาพและทัศนธาตุที่ปรากฏเห็นในภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ตอนพระรามลงสรงพบเบญจกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโศก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพมาเผาไฟ เบญจกายหนีหนุมานจับตัวมาถวาย และตอนทศกัณฐ์แปลงกายตนเป็นพระอินทร์อกรับกับพระราม เขียนได้ครบถ้วน ได้ 2 คะแนน

4. สามารถวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ด้วยการเขียนบรรยายจากภาพระบุถึงรายละเอียดของเนื้อหาเรื่องราวสิ่งต่าง ๆ จากการออกแบบจัดองค์ประกอบภาพและทัศนธาตุที่ปรากฏเห็นในภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ตอนพระรามลงสรงพบเบญจกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโศก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพมาเผาไฟ เบญจกายหนีหนุมานจับตัวมาถวาย และตอนทศกัณฐ์แปลงกายตนเป็นพระอินทร์อกรับกับพระราม เขียนได้แต่ยังไม่ครบถ้วน ได้ 1 คะแนน

กิจกรรมที่ 2 (ครั้งที่ 1) การวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ขั้นวิเคราะห์จากภาพ

การเขียนวิเคราะห์ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ครั้งที่ 1 ภาพที่ใช้ในการเขียนวิเคราะห์จากภาพ คือภาพห้องที่ 31 ตอนหนุมานส่งนางบุษมาลีขึ้นสวรรค์ แล้วร้ายเวทแปลงตัวให้ใหญ่พาฝูงลิงข้ามน้ำ (ใช้เวลา 1 ชั่วโมง)

แนวคิด การชมผลงานจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ตอนหนุมานส่งนางบุษมาลีขึ้นสวรรค์ แล้วร้ายเวทแปลงตัวให้ใหญ่พาฝูงลิงข้ามน้ำ จะผ่านกระบวนการเห็น การรับรู้ เรียนรู้สามารถระบุถึงสิ่งต่าง ๆ ที่ตนเห็นเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์การสำรวจ ด้วยการเขียนแยกแยะจัดลำดับความสัมพันธ์และหาความเชื่อมโยงของส่วนประกอบต่าง ๆ ของการออกแบบจัดองค์ประกอบภาพ ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ เพื่อพัฒนาความสามารถทักษะกระบวนการคิดขั้นสูง อันจะนำไปสู่การคิดอย่างมีเหตุผล ก่อให้เกิดความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับความคิดสร้างสรรค์นำไปสู่ความคิดจินตนาการ จินตนาการที่สร้างเป็นผลิตผลได้

กิจกรรม

ครูดำเนินการอธิบายขั้นตอนการทำกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. ครูนำภาพผลงานจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ห้องที่ 31 ตอนหนุมานส่งนางบุษมาลีขึ้นสวรรค์แล้วร้ายเวทแปลงตัวใหญ่พาฝูงลิงข้ามน้ำ มาฉายให้นักเรียนดู

2. ครูบอกให้นักเรียนสังเกตดูภาพ 3 นาที (หลังจากนั้นครูจะตั้งคำถามถามนักเรียนจากภาพที่นักเรียนเห็นบนจอ คำถามที่ครูถามนั้นก็เพื่อจะเน้นแนวทางหาคำตอบการเขียนวิจารณ์ภาพ ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์)

3. ครูตั้งคำถาม ๆ นักเรียน
คำถาม มีดังต่อไปนี้

- จากภาพผลงานที่นักเรียนเห็น ศิลปินนำเอาเรื่องของทศนชาติไปใช้ประกอบในการวาดภาพให้เป็นภาพรูปร่างรูปทรงของสิ่งต่าง ๆ ภายในภาพแล้วภาพเหล่านั้นก่อให้เกิดความสัมพันธ์และเชื่อมโยงอย่างไร
- ภาพที่นักเรียนเห็นส่วนไหนเป็นจุดเด่นของภาพเพราะเหตุใด
- เรื่องของขนาดสัดส่วนจากเนื้อหาเรื่องราวของภาพมีความสัมพันธ์กันหรือไม่อย่างไร
- จากภาพผลงานมีระยะการจัดวางภาพหรือไม่อย่างไร
- ภาพจิตรกรรมฝาผนังใช้สีประเภทใดและมีสีอะไรบ้าง

4. เมื่อนักเรียนรู้คำถามแล้วครูให้นักเรียนเขียนวิเคราะห์แยกแยะระบุเนื้อหาเรื่องราวสิ่งต่าง ๆ และรายละเอียดของข้อมูลฐานทางด้านศิลปะที่ปรากฏเห็นจากภาพจิตรกรรมฝาผนังจากคำถามที่ครูถามไป

5. ครูแจกแบบทดสอบใบงานกิจกรรมที่ 2 (ครั้งที่ 1) ให้แก่นักเรียนในการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ขั้นการเขียนวิเคราะห์ภาพ ภาพตอนหนุมานส่งนางบุษมาลีขึ้นสวรรค์ แล้วร้ายเวทแปลงตัวให้ใหญ่พาฝูงลิงข้ามน้ำ

6. ครูฉายภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ตอนหนุมานส่งนางบุษมาลีขึ้นสวรรค์ แล้วร่ายเวทแปลงตัวให้ใหญ่พาลงถึงข้ามน้ำให้นักเรียนดู ฉายซ้ำจนหมดชั่วโมง
7. หมดเวลานักเรียนส่งใบงานกิจกรรมที่ 2 ครั้งที่ 1 ทุกคน

การวัดประเมินผล

1. วิธีการคือตรวจแบบทดสอบใบงานกิจกรรมที่ 2 ครั้งที่ 1
2. เครื่องมือแบบประเมินการตรวจให้คะแนนแบบทดสอบความสามารถในการพัฒนา การวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ด้วยการเขียนวิเคราะห์จากภาพ กิจกรรมที่ 2 ครั้งที่ 1 ใช้เกณฑ์การตรวจจากตัวบ่งชี้
3. แหล่งข้อมูลคือแบบทดสอบใบงานการเขียนวิเคราะห์จากภาพกิจกรรมที่ 2 ครั้งที่ 1 ของนักเรียน

เกณฑ์การให้คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนนแบบทดสอบจากใบงานคะแนนสูงสุดได้ 4 คะแนนและลดลงตามลำดับความสามารถและตามเกณฑ์การตรวจเป็น 3 คะแนน 2 คะแนน และต่ำสุดคือ 1 คะแนน

ตัวบ่งชี้ การให้คะแนนความสามารถในการพัฒนาการวิเคราะห์จากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ในขั้นการเขียนวิเคราะห์จากภาพ มีดังนี้

1. สามารถวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ด้วยการวิเคราะห์สำรวจเขียนจำแนกแยกแยะจัดลำดับลักษณะของเนื้อหาเรื่องจากภาพและวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของทัศนธาตุกับการออกแบบจัดองค์ประกอบจากภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ตอนหนุมานส่งนางบุษมาลีขึ้นสวรรค์ แล้วร่ายเวทแปลงตัวให้ใหญ่พาลงถึงข้ามน้ำและตอนพระรามลงสรงน้ำ พบเบญกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโศก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพเผาไฟ เบญกายหนีหนุมานจับตัวมาถวาย เขียนได้อย่างชัดเจน ครบถ้วนสมบูรณ์ ได้ 4 คะแนน
2. สามารถวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ด้วยการวิเคราะห์สำรวจเขียนจำแนกแยกแยะจัดลำดับลักษณะของเนื้อหาเรื่องราวจากภาพและวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของทัศนธาตุกับการออกแบบจัดองค์ประกอบจากภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ตอนหนุมานส่งนางบุษมาลีขึ้นสวรรค์ แล้วร่ายเวทแปลงตัวให้ใหญ่พาลงถึงข้ามน้ำและตอนพระรามลงสรงน้ำ พบเบญกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโศก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพเผาไฟ เบญกายหนีหนุมานจับตัวมาถวาย เขียนได้อย่างชัดเจน ครบถ้วนสมบูรณ์ ได้ 3 คะแนน
3. สามารถวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ด้วยการวิเคราะห์สำรวจเขียนจำแนกแยกแยะจัดลำดับลักษณะของเนื้อหาเรื่องราวจากภาพและความสัมพันธ์ของทัศนธาตุกับการออกแบบจัดองค์ประกอบจากภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ตอนหนุมานส่งนางบุษมาลีขึ้นสวรรค์ แล้วร่ายเวทแปลงตัวให้ใหญ่พาลงถึงข้ามน้ำและตอนพระรามลงสรงน้ำ พบเบญกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา

พระรามโศก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพเผาไฟ เบญกายหนีหนุมานจับตัวมาถวาย เขียนได้ครบถ้วน ได้ 2 คะแนน

4. สามารถวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ด้วยการวิเคราะห์สำรวจเขียนจำแนก แยกแยะจัดลำดับลักษณะของเนื้อหาเรื่องราวและวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของทัศนธาตุกับการ ออกแบบจัดองค์ประกอบภาพจากภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ตอนหนุมานส่งนางบุษมาลีขึ้นสวรรค์ แล้วร้ายเวทแปลงตัวให้ใหญ่พาฝูงลิงข้ามน้ำและตอนพระรามลงสรงน้ำ พบเบญกายแปลงคิดว่าเป็นนาง สีดา พระรามโศก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพเผาไฟ เบญกายหนีหนุมานจับตัวมาถวาย เขียนได้แต่ยังไม่ ครบถ้วน ได้ 1 คะแนน

กิจกรรมที่ 2 (ครั้งที่2) การวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ขั้นวิเคราะห์

การเขียนวิเคราะห์จากภาพผลงานจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ครั้งที่ 2 ภาพที่ใช้ในการเขียน วิเคราะห์จากภาพคือ ภาพห้องที่ 45 ตอนพระรามลงสรงน้ำพบเบญกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระราม โศกหนุมานขอพิสูจน์เอาศพเผาไฟเบญกายหนีหนุมานจับตัวมาถวาย (ใช้เวลา 1 ชั่วโมง)

แนวคิด การชมผลงานจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ตอนพระรามลงสรงน้ำพบเบญกาย แปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโศกหนุมานขอพิสูจน์เอาศพเผาไฟเบญกายหนีหนุมานจับตัวมา ถวาย จะผ่านกระบวนการเห็น การรับรู้ เรียนรู้สามารถระบุถึงสิ่งต่าง ๆ ที่ตนเห็นเข้าสู่กระบวนการ วิเคราะห์ การสำรวจ ด้วยการเขียนแยกแยะจัดลำดับความสัมพันธ์และหาความเชื่อมโยงของ ส่วนประกอบต่าง ๆ ของการออกแบบจัดองค์ประกอบภาพ ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ เพื่อ พัฒนาความสามารถทักษะกระบวนการคิดขั้นสูง อันจะนำไปสู่การคิดอย่างมีเหตุผล ก่อให้เกิด ความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับความคิดสร้างสรรค์นำไปสู่ความคิดจินตนาการ จินตนาการที่สร้างเป็น ผลิตผลได้

กิจกรรม

ครูดำเนินการอธิบายขั้นตอนการทำกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. ครูนำภาพผลงานจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ห้องที่ 45 ตอนพระรามลงสรงน้ำพบ เบญกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโศกหนุมานขอพิสูจน์เอาศพเผาไฟเบญกายหนีหนุมานจับ ตัวมาถวาย มาฉายให้นักเรียนดู

2. ครูบอกให้นักเรียนสังเกตดูภาพ 3 นาที (หลังจากนั้นครูจะตั้งคำถามถามนักเรียนจากภาพที่ นักเรียนเห็นบนจอ คำถามที่ครูถามนั้นก็เพื่อจะเน้นแนวทางหาคำตอบการเขียนวิจารณ์ภาพ ภาพ จิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์)

3. ครูตั้งคำถาม ๆ นักเรียน
คำถาม มีดังต่อไปนี้

- จากภาพผลงานที่นักเรียนเห็น ศิลปินนำเอาเรื่องของทัศนธาตุไปใช้ประกอบในการวาดภาพให้เป็นภาพรูปร่างรูปทรงของสิ่งต่าง ๆ ภายในภาพแล้วภาพเหล่านั้นก่อให้เกิดความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกันอย่างไร
- ภาพที่นักเรียนเห็นส่วนไหนเป็นจุดเด่นของภาพเพราะเหตุใด
- เรื่องของขนาดสัดส่วนจากเนื้อหาเรื่องราวของภาพมีความสัมพันธ์กันหรือไม่อย่างไร
- จากภาพผลงานมีระยะการจัดวางภาพหรือไม่อย่างไร
- ภาพจิตรกรรมฝาผนังใช้สีประเภทใดและมีสีอะไรบ้าง

4. เมื่อนักเรียนรู้คำถามแล้ว ครูให้นักเรียนเขียนวิเคราะห์แยกแยะระบุเนื้อหาเรื่องราวสิ่งต่าง ๆ และรายละเอียดของข้อมูลฐานทางด้านศิลปะที่ปรากฏเห็นจากภาพจิตรกรรมฝาผนัง จากคำถามที่ครูถามไป

5. ครูแจกแบบทดสอบใบงานกิจกรรมที่ 2 (ครั้งที่ 2) ให้นักเรียนในการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ขั้นการเขียนวิเคราะห์ภาพ ภาพตอนพระรามลงสรงน้ำพบเบญจกาย แปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโศกหนุมานขอพิสูจน์เอาศพมาเผาไฟเบญจกายหนีหนุมานจับตัวมาถวาย

6. ครูฉายภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ตอนพระรามลงสรงน้ำพบเบญจกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโศกหนุมานขอพิสูจน์เอาศพมาเผาไฟเบญจกายหนีหนุมานจับตัวมาถวายให้นักเรียนดู ฉายซ้ำจนหมดชั่วโมง

7. หมดเวลานักเรียนส่งใบงานกิจกรรมที่ 2 ครั้งที่ 2 ทุกคน

การวัดประเมินผล

1. วิธีการคือตรวจแบบทดสอบใบงานกิจกรรมที่ 2 ครั้งที่ 2
2. เครื่องมือแบบประเมินการตรวจให้คะแนนแบบทดสอบใบงานความสามารถในการวิจารณ์ภาพขั้นวิเคราะห์จากงานกิจกรรมที่ 2 ครั้งที่ 2 ใช้เกณฑ์การตรวจจากตัวบ่งชี้
3. แหล่งข้อมูลคือแบบทดสอบใบงานการเขียนวิเคราะห์จากภาพกิจกรรมที่ 2 ครั้งที่ 2 ของนักเรียน

เกณฑ์การให้คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนนแบบทดสอบจากใบงานคะแนนสูงสุดได้ 4 คะแนนและลดลงตามลำดับความสามารถและตามเกณฑ์การตรวจเป็น 3 คะแนน 2 คะแนน และต่ำสุดคือ 1 คะแนน

ตัวบ่งชี้ การให้คะแนนความสามารถในการพัฒนาการวิเคราะห์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ในขั้นการเขียนวิเคราะห์ภาพ มีดังนี้

1. สามารถวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ด้วยการวิเคราะห์สำรวจเขียนจำแนกแยกแยะจัดลำดับลักษณะของเนื้อหาเรื่องราวจากภาพและวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของทัศนธาตุกับ

การออกแบบจัดองค์ประกอบภาพจากภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ตอนหนุมานส่งนางบุษมาลีขึ้นสวรรค์ แล้วร้ายเวทแปลงตัวให้ใหญ่พาฝูงลิงข้ามน้ำและตอนพระรามลงสรงน้ำ พบเบญจกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโศก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพเผาไฟ เบญจกายหนีหนุมานจับตัวมาถวาย เขียนได้อย่างชัดเจนละเอียด ครบถ้วนสมบูรณ์ ได้ 4 คะแนน

2. สามารถวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ด้วยการวิเคราะห์สำรวจเขียนจำแนกแยกแยะจัดลำดับลักษณะของเนื้อหาเรื่องราวจากภาพและวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของทัศนธาตุกับการออกแบบจัดองค์ประกอบภาพจากภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ตอนหนุมานส่งนางบุษมาลีขึ้นสวรรค์ แล้วร้ายเวทแปลงตัวให้ใหญ่พาฝูงลิงข้ามน้ำและตอนพระรามลงสรงน้ำ พบเบญจกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโศก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพเผาไฟ เบญจกายหนีหนุมานจับตัวมาถวาย เขียนได้อย่างชัดเจน ครบถ้วนสมบูรณ์ ได้ 3 คะแนน

3. สามารถวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ด้วยการวิเคราะห์สำรวจเขียนจำแนกแยกแยะจัดลำดับลักษณะของเนื้อหาเรื่องราวจากภาพและวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของทัศนธาตุกับการออกแบบจัดองค์ประกอบภาพจากภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ตอนหนุมานส่งนางบุษมาลีขึ้นสวรรค์ แล้วร้ายเวทแปลงตัวให้ใหญ่พาฝูงลิงข้ามน้ำและตอนพระรามลงสรงน้ำ พบเบญจกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโศก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพเผาไฟ เบญจกายหนีหนุมานจับตัวมาถวาย เขียนได้ครบถ้วน ได้ 2 คะแนน

4. สามารถวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ด้วยการวิเคราะห์สำรวจเขียนจำแนกแยกแยะจัดลำดับลักษณะของเนื้อหาเรื่องราวและวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของทัศนธาตุกับการออกแบบจัดองค์ประกอบภาพจากภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ตอนหนุมานส่งนางบุษมาลีขึ้นสวรรค์ แล้วร้ายเวทแปลงตัวให้ใหญ่พาฝูงลิงข้ามน้ำและตอนพระรามลงสรงน้ำ พบเบญจกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโศก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพเผาไฟ เบญจกายหนีหนุมานจับตัวมาถวาย เขียนได้แต่ยังไม่ครบถ้วน ได้ 1 คะแนน

กิจกรรมที่ 3 (ครั้งที่1) การวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ขึ้นตีความจากภาพ

การเขียนตีความจากภาพผลงานจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ครั้งที่ 1 ภาพที่ใช้ในการเขียนตีความจากภาพ คือ ห้องที่ 154 ภาพตอนพระพรต พระสัตรุดยกพลกลับกรุงศรีอยุธยาหนุมานทอดกายให้กองทัพข้ามจากกรุงลงกาไปผืนแผ่นดินใหญ่ (ใช้เวลา 1 ชั่วโมง)

แนวคิด การตีความจากภาพผลงานเป็นเรื่องที่ต้องทำความเข้าใจจากภาพผลงานที่ปรากฏเห็น โดยการสื่อความหมายจากภาพผลงานจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ตอนพระพรต พระสัตรุดยกพลกลับกรุงศรีอยุธยาหนุมานทอดกายให้กองทัพข้ามจากกรุงลงกาไปผืนแผ่นดินใหญ่ แล้วเกิดการรับรู้จากภาพที่เห็น โดยการค้นหาจุดเด่นๆ รายละเอียดข้อเท็จจริงที่ส่งผลกระทบต่อสังคมต่อตนเองแล้ว แสดงความคิดเห็นจากมุมมอง ความรู้สึกนึกคิด อารมณ์จากสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏเห็นจากภาพจิตรกรรมฝา

ผนังรามเกียรติ์แล้วถ่ายทอดด้วยการเขียนเปรียบเทียบอุปมาอุปไมยสื่อความหมายถึงสิ่งที่พบเห็นจากภาพผลงานนั้น ๆ การตีความจากภาพอาจให้เหตุผลต่าง ๆ กันไปขึ้นอยู่กับมุมมองความคิด ความเห็น การยอมรับและประสบการณ์ของผู้วิจารณ์ภาพ

กิจกรรม

ครูดำเนินการอธิบายขั้นตอนการทำกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. ครูนำภาพผลงานจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ห้องที่ 154 ตอนพระพรต พระสัตว์ดุยกพลกลับกรุงศรีอยุธยา หนุมานทอดกายให้กองทัพข้ามจากกรุงลงกาไปผืนแผ่นดินใหญ่ มาฉายให้นักเรียนดู

2. ครูบอกให้นักเรียนสังเกตดูภาพ 3 นาที (หลังจากนั้นครูจะตั้งคำถามถามนักเรียนจากภาพที่นักเรียนเห็นบนจอ คำถามที่ครูถามนั้นก็เพื่อจะเน้นแนวทางหาคำตอบการเขียนวิจารณ์ภาพ ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์)

3. ครูตั้งคำถาม ๆ นักเรียน

คำถาม มีดังต่อไปนี้

- จากภาพผลงานศิลปินผู้วาดต้องการที่จะสื่อสะท้อนถึงเรื่องอะไร
- เมื่อนักเรียนชมภาพผลงานนี้แล้วรู้สึกอย่างไร
- จากภาพผลงานที่ปรากฏเห็นให้นักเรียนเปรียบเทียบหรืออุปมาอุปไมยจากความคิด ความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนจะเปรียบเทียบหรืออุปมาในลักษณะใด
- นักเรียนประทับใจในการสร้างสรรค์ผลงานของผู้วาดภาพด้านไหนอย่างไร

4. เมื่อนักเรียนรู้คำถามแล้ว ครูให้นักเรียนเขียนตีความจากภาพโดยสื่อความหมายจากภาพที่ปรากฏเห็นเขียนระบุเนื้อหาเรื่องราวสิ่งต่าง ๆ และรายละเอียดของข้อมูลฐานทางด้านศิลปะที่ปรากฏเห็นจากภาพจิตรกรรมฝาผนัง จากคำถามที่ครูถามไป

5. ครูแจกแบบทดสอบใบงานกิจกรรมที่ 3 (ครั้งที่ 1) ให้แก่นักเรียนในการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ขั้นการเขียนตีความจากภาพ ภาพตอนพระพรต พระสัตว์ดุยกพลกลับกรุงศรีอยุธยา หนุมานทอดกายให้กองทัพข้ามจากกรุงลงกาไปผืนแผ่นดินใหญ่

6. ครูฉายภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ตอนพระพรต พระสัตว์ดุยกพลกลับกรุงศรีอยุธยา หนุมานทอดกายให้กองทัพข้ามจากกรุงลงกาไปผืนแผ่นดินใหญ่ ให้นักเรียนดู ฉายซ้ำจนหมดชั่วโมง

7. หมดเวลานักเรียนส่งใบงานกิจกรรมที่ 3 ครั้งที่ 1 ของทุกคน

การวัดประเมินผล

1. วิธีการคือตรวจแบบทดสอบใบงานกิจกรรมที่ 3 ครั้งที่ 1

2. เครื่องมือแบบประเมินการตรวจให้คะแนนแบบทดสอบใบงานความสามารถในการวิจารณ์ ภาพชั้นดีความจากภาพกิจกรรมที่ 3 ครั้งที่ 1 ใช้เกณฑ์การตรวจจากตัวบ่งชี้

3. แหล่งข้อมูลคือแบบทดสอบใบงานการเขียนดีความจากภาพกิจกรรมที่ 3 ครั้งที่ 1 ของ นักเรียน

เกณฑ์การให้คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนนแบบทดสอบจากใบงานคะแนนสูงสุดได้ 4 คะแนนและลดลงตามลำดับ ความสามารถและตามเกณฑ์การตรวจเป็น 3 คะแนน 2 คะแนน และต่ำสุดคือ 1 คะแนน

ตัวบ่งชี้ การให้คะแนนความสามารถในการพัฒนาการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่อง รามเกียรติ์ในชั้นการเขียนดีความจากภาพ มีดังนี้

1. สามารถวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์โดยการเขียนดีความจากภาพด้วยการด้วยการค้นหาจุดเด่นๆ รายละเอียดข้อเท็จจริงที่ส่งผลกระทบต่อสังคมต่อตนเองแล้วเขียนวิจารณ์ถ่ายทอด แสดงความคิดเห็นสะท้อนอารมณ์ความรู้สึก ด้วยการสื่อสารสื่อความหมายเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ อย่าง เป็นเหตุเป็นผล จากภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ตอนพระพรต พระสัตว์ดุยกพลกลับกรุงศรีอยุธยา หนุมานทอดกายให้กองทัพข้ามจากกรุงลงกาไปผืนแผ่นดินใหญ่ และตอนพระพรตรบกับท้าวจักรวรรดิ ท้าวจักรวรรดิต้องสร เขียนได้อย่างชัดเจนละเอียด ครบถ้วนสมบูรณ์ ได้ 4 คะแนน

2. สามารถวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์โดยการเขียนดีความจากภาพด้วยการค้นหา จุดเด่นๆ รายละเอียดข้อเท็จจริงที่ส่งผลกระทบต่อสังคมต่อตนเองแล้วเขียนวิจารณ์ถ่ายทอด แสดงความคิดเห็นสะท้อนอารมณ์ความรู้สึก ด้วยการสื่อสารสื่อความหมายเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ อย่าง เป็นเหตุเป็น ผล จากภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ตอนพระพรต พระสัตว์ดุยกพลกลับกรุงศรีอยุธยา หนุมานทอด กายให้กองทัพข้ามจากกรุงลงกาไปผืนแผ่นดินใหญ่ และตอนพระพรตรบกับท้าวจักรวรรดิ ท้าวจักรวรรดิ ต้องสร เขียนได้อย่างชัดเจน ครบถ้วนสมบูรณ์ ได้ 3 คะแนน

3. สามารถวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์โดยการเขียนดีความจากภาพด้วยการค้นหา จุดเด่นๆ รายละเอียดข้อเท็จจริงที่ส่งผลกระทบต่อสังคม ต่อตนเอง แล้วเขียนวิจารณ์ถ่ายทอด แสดงความคิดเห็นสะท้อนอารมณ์ความรู้สึก ด้วยการสื่อสารสื่อความหมายเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ อย่าง เป็นเหตุเป็น ผล จากภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ตอนพระพรต พระสัตว์ดุยกพลกลับกรุงศรีอยุธยา หนุมานทอด กายให้กองทัพข้ามจากกรุงลงกาไปผืนแผ่นดินใหญ่ และตอนพระพรตรบกับท้าวจักรวรรดิ ท้าวจักรวรรดิ ต้องสร เขียนได้อย่างครบถ้วน ได้ 2 คะแนน

4. สามารถวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์โดยการเขียนดีความจากภาพด้วยการค้นหา จุดเด่น ๆ รายละเอียดข้อเท็จจริงที่ส่งผลกระทบต่อสังคม ต่อตนเอง แล้วเขียนวิจารณ์ถ่ายทอด แสดงความคิดเห็นสะท้อนอารมณ์ความรู้สึก ด้วยการสื่อสารสื่อความหมายเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ อย่าง เป็น เหตุเป็นผล จากภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ตอนพระพรต พระสัตว์ดุยกพลกลับกรุงศรีอยุธยา หนุ

มานทอศกยให้กองทัพข้มจกรงลงกไปผืนแผ่นใหญ่ และตอนพระพรตรบกับท้าวจักรวรรดิ ท้าวจักรวรรดิต้องสร เขียนได้แต่ยังไม่ครบถ้วน ได้ 1 คะแนน

กิจกรรมที่ 3 (ครั้งที่ 2) การวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ชั้นดีความจากภาพ

การเขียนดีความภาพผลงานจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ครั้งที่ 2 ภาพที่ใช้ในการเขียนดีความจากภาพ คือภาพห้องที่ 151 ตอนพระพรตรบกับท้าวจักรวรรดิ ท้าวจักรวรรดิต้องสร (ใช้เวลา 1 ชั่วโมง)

แนวคิด การดีความจากภาพผลงานเป็นเรื่องที่ต้องทำความเข้าใจจากภาพผลงานที่ปรากฏเห็น โดยการสื่อความหมายจากภาพผลงานจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ตอนพระ พรตรบกับท้าวจักรวรรดิ ท้าวจักรวรรดิต้องสร แล้วเกิดการรับรู้จากภาพที่เห็นด้วยการค้นหาจุดเด่นๆ รายละเอียดข้อเท็จจริงที่ส่งผลกระทบต่อสังคมต่อตนเองแล้วแสดงความคิดเห็นมุมมอง ความรู้สึกนึกคิด อารมณ์จากสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏเห็นจากภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์แล้วถ่ายทอดด้วยการเขียนเปรียบเทียบอุปมาอุปไมยสื่อความหมายถึงสิ่งที่พบเห็นจากภาพผลงานนั้น ๆ การดีความจากภาพ อาจให้เหตุผล ต่าง ๆ กัน ขึ้นอยู่กับมุมมองความคิด ความเห็น การยอมรับและประสบการณ์ของผู้วิจารณ์ภาพ

กิจกรรม

ครูดำเนินการอธิบายขั้นตอนการทำกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. ครูนำภาพผลงานจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ห้องที่ 151 ตอนพระพรตรบกับท้าวจักรวรรดิ ท้าวจักรวรรดิต้องสร มาฉายให้นักเรียนดู
 2. ครูบอกให้นักเรียนสังเกตดูภาพ 3 นาที (หลังจากนั้นครูจะตั้งคำถามถามนักเรียนจากภาพที่นักเรียนเห็นบนจอ คำถามที่ครูถามนั้นก็เพื่อจะเน้นแนวทางหาคำตอบการเขียนวิจารณ์ภาพ ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์)
 3. ครูตั้งคำถาม ๆ นักเรียน
- คำถาม มีดังต่อไปนี้

- จากภาพผลงานศิลปินผู้วาดต้องการที่จะสื่อสะท้อนถึงเรื่องอะไร
 - เมื่อนักเรียนชมภาพผลงานนี้แล้วรู้สึกอย่างไร
 - จากภาพผลงานที่ปรากฏเห็นให้นักเรียนเปรียบเทียบหรืออุปมาอุปไมยจากความคิด ความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนจะเปรียบเทียบหรืออุปมาในลักษณะใด
 - นักเรียนประทับใจในการสร้างสรรค์ผลงานของผู้วาดภาพด้านไหนอย่างไร
4. เมื่อนักเรียนรู้คำถามแล้ว ครูให้นักเรียนเขียน โดยสื่อความหมายจากภาพที่ปรากฏเห็นเขียนระบุนเนื้อหาเรื่องราวสิ่งต่าง ๆ และรายละเอียดของข้อมูลฐานทางด้านศิลปะที่ปรากฏเห็นจากภาพระบุนเนื้อหาเรื่องราวสิ่งต่าง ๆ และรายละเอียดของข้อมูลฐานทางด้านศิลปะที่ปรากฏเห็นจากภาพจิตรกรรมฝาผนัง จากคำถามที่ครูถามไป

5. ครูแจกแบบทดสอบใบงานกิจกรรมที่ 3 (ครั้งที่2) ให้แก่นักเรียนในการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ขั้นการเขียนตีความจากภาพ ภาพตอนพระพรตกับท้าวจักรวรรดิ ท้าวจักรวรรดิต้องสร

6. ครูฉายภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ตอนพระพรตกับท้าวจักรวรรดิ ท้าวจักรวรรดิต้องสรให้นักเรียนดู ฉายซ้ำจนหมดชั่วโมง

7. หมดเวลานักเรียนส่งใบงานกิจกรรมที่ 3 ครั้งที่ 2 ของทุกคน

การวัดประเมินผล

1. วิธีการคือตรวจแบบทดสอบใบงานกิจกรรมที่ 3 ครั้งที่2
2. เครื่องมือแบบประเมินการตรวจให้คะแนนแบบทดสอบใบงานความสามารถในการวิจารณ์ภาพชั้นตีความจากภาพกิจกรรมที่ 3 ครั้งที่ 2 ใช้เกณฑ์การตรวจจากตัวบ่งชี้
3. แหล่งข้อมูลคือแบบทดสอบใบงานการเขียนตีความจากภาพกิจกรรมที่ 3 ครั้งที่ 2 ของนักเรียน

เกณฑ์การให้คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนนแบบทดสอบจากใบงานคะแนนสูงสุดได้ 4 คะแนนและลดลงตามลำดับความสามารถและตามเกณฑ์การตรวจเป็น 3 คะแนน 2 คะแนน และต่ำสุดคือ 1 คะแนน

ตัวบ่งชี้ การให้คะแนนความสามารถในการพัฒนาการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ในขั้นการเขียนตีความจากภาพ มีดังนี้

1. สามารถวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์โดยการเขียนตีความจากภาพด้วยการค้นหาจุดเด่นๆ รายละเอียดข้อเท็จจริงที่ส่งผลกระทบต่อสังคมต่อตนเองแล้วเขียนวิจารณ์ถ่ายทอดแล้วแสดงความคิดเห็นสะท้อนอารมณ์ความรู้สึก ด้วยการสื่อสารสื่อความหมายเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ อย่างเป็นเหตุเป็นผล จากภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ตอนพระพรต พระสัตรุดยกพลกลับกรุงศรีอยุธยา หนุมานทอดกายให้กองทัพข้ามจากกรุงลงกาไปผืนแผ่นดินใหญ่ และตอนพระพรตกับท้าวจักรวรรดิ ท้าวจักรวรรดิต้องสร เขียนได้อย่างชัดเจนละเอียด ครบถ้วนสมบูรณ์ ได้ 4 คะแนน

2. สามารถวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์โดยการเขียนตีความจากภาพด้วยการค้นหาจุดเด่นๆ รายละเอียดข้อเท็จจริงที่ส่งผลกระทบต่อสังคมต่อตนเองแล้วเขียนวิจารณ์ถ่ายทอดแล้วแสดงความคิดเห็นสะท้อนอารมณ์ความรู้สึก ด้วยการสื่อสารสื่อความหมายเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ อย่างเป็นเหตุเป็นผล จากภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ตอนพระพรต พระสัตรุดยกพลกลับกรุงศรีอยุธยา หนุมานทอดกายให้กองทัพข้ามจากกรุงลงกาไปผืนแผ่นดินใหญ่ และตอนพระพรตกับท้าวจักรวรรดิ ท้าวจักรวรรดิต้องสร เขียนได้อย่างชัดเจน ครบถ้วนสมบูรณ์ ได้ 3 คะแนน

3. สามารถวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์โดยการเขียนตีความจากภาพด้วยการค้นหาจุดเด่นๆ รายละเอียดข้อเท็จจริงที่ส่งผลกระทบต่อสังคมต่อตนเองแล้วเขียนวิจารณ์ถ่ายทอดแล้วแสดง

ความคิดเห็นสะท้อนอารมณ์ความรู้สึก ด้วยการสื่อสารสื่อความหมายเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ อย่างเป็นเหตุเป็นผล จากภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ตอนพระพรต พระสัตรุดยกพลกลับกรุงศรีอยุธยา หนุมานทอดกายให้กองทัพข้ามจากกรุงลงกาไปผืนแผ่นดินใหญ่ และตอนพระพรตรบกับท้าวจักรวรรดิ ท้าวจักรวรรดิต้องสร เขียนได้อย่างครบถ้วน ได้ 2 คะแนน

4. สามารถวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์โดยการเขียนตีความจากภาพด้วยการค้นหาจุดเด่นๆ รายละเอียดข้อเท็จจริงที่ส่งผลกระทบต่อสังคมต่อตนเองแล้วเขียนวิจารณ์ถ่ายทอดแล้วแสดงความคิดเห็นสะท้อนอารมณ์ความรู้สึก ด้วยการสื่อสารสื่อความหมายเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ อย่างเป็นเหตุเป็นผล จากภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ตอนพระพรต พระสัตรุดยกพลกลับกรุงศรีอยุธยา หนุมานทอดกายให้กองทัพข้ามจากกรุงลงกาไปผืนแผ่นดินใหญ่ และตอนพระพรตรบกับท้าวจักรวรรดิ ท้าวจักรวรรดิต้องสร เขียนได้แต่ยังไม่ครบถ้วน ได้ 1 คะแนน

กิจกรรมที่ 4 (ครั้งที่1) การวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ขั้นตัดสิน

ประเมินจากภาพ

การเขียนตัดสินประเมินจากภาพผลงานจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ครั้งที่ 1 มีภาพผลงานจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ที่กำหนดไว้ 3 ภาพ ภาพละ 1 ตอน ให้นักเรียนเปรียบเทียบเลือกภาพที่ประทับใจจากภาพที่กำหนดให้เพียงหมายเลขเดียว ภาพที่ให้นักเรียนเลือกมีดังนี้

ภาพหมายเลข 1 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ห้องที่ 154 ตอนเสร็จศึกแล้วพระพรต พระสัตรุดยกพลกลับกรุงศรีอยุธยาหนุมานทอดกายให้กองทัพข้ามจากกรุงลงกาไปยังแผ่นดินใหญ่

ภาพหมายเลข 2 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ห้องที่ 31 ตอนหนุมานส่งนางบุษ มาลีขึ้นสวรรค์ แล้วร้ายเวทแปลงตัวให้ใหญ่พาฝูงลิงข้ามน้ำ

ภาพหมายเลข 3 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ห้องที่ 132 ตอนนิลพัท นิรมิตกายทอดตัวเป็นสะพานให้กองทัพข้ามไปประชิดกรุงลงกา

แนวคิด การตัดสินประเมินจากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ เป็นการตัดสินประเมินคุณค่าของผลงานด้วยเหตุผลที่หลากหลาย มิได้ตัดสินเพียงชอบภาพผลงานนี้ เพราะสวย หรือไม่ชอบ เพราะไม่สวย การตัดสินประเมินภาพเป็นกระบวนการที่เริ่มมาจากการวิเคราะห์ตีความสื่อความหมายจากภาพผลงาน แล้วเข้าสู่กระบวนการตัดสินประเมินภาพว่าภาพนี้เป็นงานศิลปะที่มีคุณค่า มีความสำคัญภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ เป็นภาพที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นศิลปะประจำชาติที่โดดเด่นสวยงามตกแต่งลวดลายอันวิจิตร เป็นภาพอุดมคติมีความเป็นเอกภาพแบบไทย การวาดภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์จะแสดงท่าทางความรู้สึกต่าง ๆ มาจากการนำเอาเรื่องเส้นต่างๆมาประกอบประกอบวาดภาพ เมื่อชมภาพแล้วเกิดความรู้สึกต่างๆเช่นเส้นโค้ง เส้นขนานมาประกอบกันเป็นภาพคน ภาพสัตว์ ต้นไม้ และลวดลายต่างๆ เกิดความรู้สึกอ่อนช้อยงดงามหรือเส้นตรง เส้นหยัก เส้นหักมุม

นำมาประกอบกันเป็นภาพอาคารสถานที่แสดงถึงความยิ่งใหญ่เข้มแข็ง ลักษณะการระบายสีภาพจะระบายสีแบนเรียบและมีการระบายสีไล่สีน้ำหนัอ่อนแก่ เน้นการตัดเส้น

กิจกรรม

ครูดำเนินการอธิบายขั้นตอนการทำกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. ครูนำภาพผลงานจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์

ภาพหมายเลข 1 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ห้องที่ 154 ภาพตอนเสร็จศึกแล้วพระพรต พระสัตรุดยกพลกลับกรุงศรีอยุธยา หนุมานทอดกายให้กองทัพข้ามจากกรุงลงกากลับไปผืนแผ่นดินใหญ่

ภาพหมายเลข 2 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ห้องที่ 31 ภาพตอนหนุมานส่งบุษมาลีขึ้นสวรรค์แล้วร่ายเวทแปลงตัวให้ใหญ่พาฝูงลิงข้ามน้ำพบพระภีลณี เพื่อถามทางไปกรุงลงกา

ภาพหมายเลข 3 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ห้องที่ 132 ภาพตอนนิลพัท นิรมิตกายทอดตัวเป็นสะพานให้กองทัพข้ามไปประชิดกรุงลงกา

2. ครูนำภาพทั้ง 3 ภาพมาฉายขึ้นบนจอพร้อมกันทั้ง 3 ภาพ ให้นักเรียนดูและให้นักเรียนสังเกตดูภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ทั้ง 3 ภาพ (หลังจากนั้นครูจะตั้งคำถามถามนักเรียนจากภาพที่นักเรียนเห็นบนจอ คำถามที่ครูถามนั้นก็เพื่อจะเน้นแนวทางหาคำตอบการเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์)

3. ครูตั้งคำถาม ๆ นักเรียน

คำถาม มีดังต่อไปนี้

- จากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ที่นักเรียนเห็นทั้ง 3 ภาพ ให้นักเรียนเปรียบเทียบเลือกภาพที่นักเรียนประทับใจเพียงภาพเดียวและภาพที่นักเรียนเลือกนั้นเลือกเพราะเหตุใด
- จากภาพผลงานที่นักเรียนเลือก ศิลปินผู้วาดภาพสามารถแสดงผลงานของเขาได้โดดเด่น น่าสนใจทางการออกแบบจัดองค์ประกอบภาพอย่างไร
- จากภาพผลงานที่นักเรียนเลือก ภาพผลงานนั้นมีความสำคัญทางศิลปะอย่างไร

4. เมื่อนักเรียนรู้คำถามแล้ว ครูให้นักเรียนเขียนตัดสินประเมินจากภาพ ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ที่นักเรียนเลือกลงในแบบทดสอบใบงานที่ 4

5. ครูแจกแบบทดสอบใบงานกิจกรรมที่ 4 (ครั้งที่ 1) ให้แก่นักเรียนในการวิจารณ์ภาพ ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ขึ้นการเขียนตัดสินประเมินภาพ ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ครั้งที่ 1 แล้วเขียนวิจารณ์ภาพที่นักเรียนเลือกจากคำถามที่ครูถามไป

6. ครูฉายภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ทั้ง 3 หมายเลขให้นักเรียนดู ฉายซ้ำจนหมด ชั่วโมง

7. หมดเวลานักเรียนส่งใบงานกิจกรรมที่ 4 ครั้งที่ 1 ของทุกคน

การวัดประเมินผล

1. วิธีการคือตรวจแบบทดสอบใบงานกิจกรรมที่ 4 ครั้งที่ 1
2. เครื่องมือแบบประเมินการตรวจให้คะแนนแบบทดสอบใบงานความสามารถในการวิจารณ์ ภาพขั้นการตัดสินใจประเมินจากภาพกิจกรรมที่ 4 ครั้งที่ 1 ใช้เกณฑ์การตรวจจากตัวบ่งชี้
3. แหล่งข้อมูลคือแบบทดสอบใบงานการเขียนตัดสินใจประเมินจากภาพกิจกรรมที่ 4 ครั้งที่ 1 ของนักเรียน

เกณฑ์การให้คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนนแบบทดสอบจากใบงานคะแนนสูงสุดได้ 4 คะแนนและลดลงตามลำดับความสามารถและตามเกณฑ์การตรวจเป็น 3 คะแนน 2 คะแนน และต่ำสุดคือ 1 คะแนน

ตัวบ่งชี้ การให้คะแนนความสามารถในการพัฒนาการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ในขั้นการเขียนตัดสินใจประเมินจากภาพ มีดังนี้

1. สามารถเปรียบเทียบเลือกภาพจิตรกรรมฝาผนังตอนใดตอนหนึ่งจากภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ที่กำหนดให้แล้ว วิเคราะห์ตัดสินใจประเมินคุณค่าจากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์นั้น ๆ ที่นักเรียนเลือกเขียนระบุจากความคิด ความรู้สึกเห็นถึงความสำคัญของคุณค่าจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ จากมุมมองเหตุผลที่หลากหลายจากการสังเกต การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการสื่อความหมายเนื้อหาเรื่องราวได้อย่างสมเหตุสมผล เขียนได้อย่างชัดเจนละเอียด ครบถ้วนสมบูรณ์ มาก ได้ 4 คะแนน
2. สามารถเปรียบเทียบเลือกภาพจิตรกรรมฝาผนังตอนใดตอนหนึ่งจากภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ที่กำหนดให้แล้ว วิเคราะห์ตัดสินใจประเมินคุณค่าจากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์นั้น ๆ ที่นักเรียนเลือกเขียนระบุจากความคิด ความรู้สึกเห็นถึงความสำคัญของคุณค่าจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ จากมุมมองเหตุผลที่หลากหลายจากการสังเกต การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการสื่อความหมายเนื้อหาเรื่องราวได้อย่างสมเหตุสมผล เขียนได้อย่างชัดเจน ครบถ้วนสมบูรณ์ ได้ 3 คะแนน
3. สามารถเปรียบเทียบเลือกภาพจิตรกรรมฝาผนังตอนใดตอนหนึ่งจากภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ที่กำหนดให้แล้ว วิเคราะห์ตัดสินใจประเมินคุณค่าจากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์นั้น ๆ ที่นักเรียนเลือกเขียนระบุจากความคิด ความรู้สึกเห็นถึงความสำคัญของคุณค่าจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ จากมุมมองเหตุผลที่หลากหลายจากการสังเกต การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการสื่อความหมายเนื้อหาเรื่องราว เขียนได้ ครบถ้วน ได้ 2 คะแนน

4. สามารถวิเคราะห์เลือกภาพจิตรกรรมฝาผนังตอนใดตอนหนึ่งจากภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ที่กำหนดให้แล้ว วิเคราะห์ตัดสินประเมินคุณค่าจากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์นั้น ๆ ที่นักเรียนเลือกเขียนระบุจากความคิด ความรู้สึกเห็นถึงความสำคัญของคุณค่าจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ จากมุมมองเหตุผลที่หลากหลายจากการสังเกต การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการสื่อความหมายเนื้อหาเรื่องราวได้ แต่ยังไม่ครบถ้วน ได้ 1 คะแนน

กิจกรรมที่ 4 (ครั้งที่ 2) การวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ขั้นตัดสิน

ประเมินจากภาพ

การเขียนตัดสินประเมินภาพผลงานจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ครั้งที่ 1 มีภาพผลงานจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ที่กำหนดไว้ 3 ภาพ ภาพละ 1 ตอน ให้นักเรียนเปรียบเทียบเลือกภาพที่ประทับใจจากภาพที่กำหนดให้เพียงหมายเลขเดียว ภาพที่ให้นักเรียนเลือกมีดังนี้

ภาพหมายเลข 1 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ห้องที่ 49 ตอนพระรามยกพลข้ามสมุทรให้ประคนธรรมและหนุมานล่องหน้าไปตรงชัยภูมิ

ภาพหมายเลข 2 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ห้องที่ 109 ตอนทศกัณฐ์แปลงกายตนเป็นพระอินทร์ออกรบกับพระราม

ภาพหมายเลข 3 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ห้องที่ 34 ตอนทศกัณฐ์เกี่ยวนางสีดาในสวน นางสีดาผูกคอตวนช่วยแก้ทัน แล้วถวายแหวนของพระราม

แนวคิด การตัดสินประเมินภาพจากจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ เป็นการตัดสินประเมินคุณค่าของผลงานด้วยเหตุผลที่หลากหลาย มิได้ตัดสินเพียงชอบภาพผลงานนี้ เพราะสวย หรือไม่ชอบ เพราะไม่สวย การตัดสินประเมินจากภาพเป็นกระบวนการที่เริ่มมาจากการวิเคราะห์ตีความสื่อความหมายจากภาพผลงาน แล้วเข้าสู่กระบวนการตัดสินประเมินภาพว่าภาพนี้เป็นงานศิลปะที่มีคุณค่ามีความสำคัญ เช่นภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ เป็นภาพที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นศิลปะประจำชาติที่โดดเด่นสวยงามตกแต่งลวดลายอันวิจิตร เป็นภาพอุดมคติมีความเป็นเอกภาพแบบไทย การวาดภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์จะแสดงท่าทางความรู้สึกต่าง ๆ มาจากการนำเอาเรื่องเส้นต่าง ๆ มาใช้ประกอบการวาดภาพ เมื่อชมภาพแล้วเกิดความรู้สึกต่างๆเช่นเส้นโค้ง เส้นขดนำมาประกอบกันเป็นภาพคน ภาพสัตว์ ต้นไม้ และลวดลายต่างๆ เกิดความรู้สึกอ่อนช้อยงดงามหรือเส้นตรง เส้นหักเส้นหักมุม นำมาประกอบกันเป็นภาพอาคาร สถานที่ แสดงถึงความยิ่งใหญ่เข้มแข็ง จะระบายสีแบบเรียบมีการระบายสีให้น้ำหนักอ่อนแก่ เน้นการตัดสินไม่แสดงแสงเงา

กิจกรรม

ครูดำเนินการอธิบายขั้นตอนการทำกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. ครูนำภาพผลงานจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์

ภาพหมายเลข 1 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ห้องที่ 49 ตอนพระรามยกพลข้ามสมุทรให้
ประคนธรรมและหนุมานล่องหน้าไปตรงชัยภูมิ

ภาพหมายเลข 2 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ห้องที่ 109 ตอนทศกัณฐ์แปลงกายตนเป็น
พระอินทร์ออกรับกับพระราม

ภาพหมายเลข 3 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ห้องที่ 34 ตอนทศกัณฐ์เกี่ยวนางสีดาใน
สวน นางสีดาผูกคอกหนุมานช่วยแก้ทัน แล้วฉวางแหวนของพระราม มาฉายให้นักเรียนดู

2. ครูนำภาพทั้ง 3 ภาพมาฉายขึ้นบนจอพร้อมกันทั้ง 3 ภาพให้นักเรียนดู และให้นักเรียน
สังเกตดูภาพจิตรกรรมฝาผนังทั้ง 3 ภาพ (หลังจากนั้นครูจะตั้งคำถามถามนักเรียนจากภาพที่นักเรียนเห็น
บนจอ คำถามที่ครูถามนั้นก็เพื่อจะเน้นแนวทางการหาคำตอบการเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่อง
รามเกียรติ์)

3. ครูตั้งคำถาม ๆ นักเรียน

คำถาม มีดังต่อไปนี้

- จากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ที่นักเรียนเห็นทั้ง 3 ภาพ ให้นักเรียน
เปรียบเทียบเลือกภาพที่นักเรียนประทับใจเพียงภาพเดียวและภาพที่นักเรียนเลือกนั้น
เลือกเพราะเหตุใด
- จากภาพผลงานที่นักเรียนเลือก ศิลปินผู้วาดภาพสามารถแสดงผลงานของเขาได้โดดเด่น
น่าสนใจทางการออกแบบจัดองค์ประกอบภาพอย่างไร
- จากภาพผลงานที่นักเรียนเลือก ภาพผลงานนั้นมีความสำคัญทางศิลปะอย่างไร

4. เมื่อนักเรียนรู้คำถามแล้วครูให้นักเรียนเขียนตัดสินใจประเมินจากภาพ ภาพจิตรกรรมฝาผนัง
เรื่องรามเกียรติ์ที่นักเรียนเลือกลงในแบบทดสอบใบงานที่ 4

5. ครูแจกแบบทดสอบใบงานกิจกรรมที่ 4 (ครั้งที่ 2) ให้แก่นักเรียนในการวิจารณ์ภาพ ภาพ
จิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ขั้นการเขียนตัดสินใจประเมินจากภาพผลงานจิตรกรรมฝาผนังเรื่อง
รามเกียรติ์ครั้งที่ 2 แล้วเขียนวิจารณ์ภาพที่นักเรียนเลือกจากคำถามที่ครูถามไป

6. ครูฉายภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ทั้ง 3 หมายเลขให้นักเรียนดู ฉายซ้ำจนหมด
ชั่วโมง

7. หมดเวลานักเรียนส่งใบงานกิจกรรมที่ 4 ครั้งที่ 2 ของทุกคน

การวัดประเมินผล

1. วิธีการคือตรวจแบบทดสอบใบงานกิจกรรมที่ 4 ครั้งที่ 2
2. เครื่องมือแบบประเมินการตรวจให้คะแนนแบบทดสอบใบงานความสามารถในการ
วิจารณ์ภาพขั้นการตัดสินใจประเมินจากภาพกิจกรรมที่ 4 ครั้งที่ 2 ใช้เกณฑ์การตรวจจากตัวบ่งชี้

3. แหล่งข้อมูลคือแบบทดสอบใบงานการเขียนตัดสินประเมินจากภาพกิจกรรมที่ 4 ครั้งที่ 2 ของนักเรียน

เกณฑ์การให้คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนนแบบทดสอบจากใบงานคะแนนสูงสุดได้ 4 คะแนนและลดลงตามลำดับความสามารถและตามเกณฑ์การตรวจเป็น 3 คะแนน 2 คะแนน และต่ำสุดคือ 1 คะแนน

ตัวบ่งชี้ การให้คะแนนความสามารถในการพัฒนาการวิจารณ์ภาพกิจกรรมผ่านเรื่องราวเกียรติในชั้นการเขียนตัดสินประเมินจากภาพ มีดังนี้

1. นักเรียนเปรียบเทียบเลือกภาพกิจกรรมผ่านงานใดตอนหนึ่งจากภาพกิจกรรมผ่านงานเกียรติที่กำหนดให้แล้ว วิเคราะห์ตัดสินประเมินคุณค่าจากภาพกิจกรรมผ่านงานเรื่องราวกีรตินั้น ๆ ที่นักเรียนเลือกเขียนระบุจากความคิด ความรู้สึกเห็นถึงความสำคัญของคุณค่ากิจกรรมผ่านงานเรื่องราวกีรติ จากมุมมองเหตุผลที่หลากหลายจากการสังเกต การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการสื่อความหมายเนื้อหาเรื่องราวได้อย่างสมเหตุสมผล เขียนได้อย่างชัดเจนละเอียด ครบถ้วนสมบูรณ์ ได้ 4 คะแนน

2. นักเรียนเปรียบเทียบเลือกภาพกิจกรรมผ่านงานใดตอนหนึ่งจากภาพกิจกรรมผ่านงานเกียรติที่กำหนดให้แล้ว วิเคราะห์ตัดสินประเมินคุณค่าจากภาพกิจกรรมผ่านงานเรื่องราวกีรตินั้น ๆ ที่นักเรียนเลือกเขียนระบุจากความคิด ความรู้สึกเห็นถึงความสำคัญของคุณค่ากิจกรรมผ่านงานเรื่องราวกีรติ จากมุมมองเหตุผลที่หลากหลายจากการสังเกต การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการสื่อความหมายเนื้อหาเรื่องราวได้อย่างสมเหตุสมผล เขียนได้อย่างชัดเจน ครบถ้วนสมบูรณ์ ได้ 3 คะแนน

3. นักเรียนเปรียบเทียบเลือกภาพกิจกรรมผ่านงานใดตอนหนึ่งจากภาพกิจกรรมผ่านงานเกียรติที่กำหนดให้แล้ว วิเคราะห์ตัดสินประเมินคุณค่าจากภาพกิจกรรมผ่านงานเรื่องราวกีรตินั้น ๆ ที่นักเรียนเลือกเขียนระบุจากความคิด ความรู้สึกเห็นถึงความสำคัญของคุณค่ากิจกรรมผ่านงานเรื่องราวกีรติ จากมุมมองเหตุผลที่หลากหลายจากการสังเกต การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการสื่อความหมายเนื้อหาเรื่องราว เขียนได้ครบถ้วน ได้ 2 คะแนน

4. นักเรียนเปรียบเทียบเลือกภาพกิจกรรมผ่านงานใดตอนหนึ่งจากภาพกิจกรรมผ่านงานเกียรติที่กำหนดให้แล้ว วิเคราะห์ตัดสินประเมินคุณค่าจากภาพกิจกรรมผ่านงานเรื่องราวกีรตินั้น ๆ ที่นักเรียนเลือกเขียนระบุจากความคิด ความรู้สึกเห็นถึงความสำคัญของคุณค่ากิจกรรมผ่านงานเรื่องราวกีรติ จากมุมมองเหตุผลที่หลากหลายจากการสังเกต การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการสื่อความหมายเนื้อหาเรื่องราวได้ แต่ยังไม่ครบถ้วน ได้ 1 คะแนน

ภาคผนวก ค.

ตัวบ่งชี้การให้คะแนนความสามารถในการพัฒนาการวิจารณ์
ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์

ตัวบ่งชี้การให้คะแนนความสามารถในการพัฒนาการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ในขั้นการเขียนบรรยายจากภาพ มีดังนี้

1. สามารถวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ด้วยการเขียนบรรยายจากภาพพระบุถึงรายละเอียดของเนื้อหาเรื่องราวสิ่งต่าง ๆ จากการออกแบบจัดองค์ประกอบภาพและทัศนธาตุที่ปรากฏเห็นในภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ตอนพระรามลงสรงพบเบญจกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโศก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพมาเผาไฟ เบญจกายหนีหนุมานจับตัวมาถวาย และตอนทศกัณฐ์แปลงกายตนเป็นพระอินทร์อกรับกับพระรามเขียนได้อย่างชัดเจนละเอียด ครบถ้วนสมบูรณ์ ได้ 4 คะแนน

2. สามารถวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ด้วยการเขียนบรรยายจากภาพพระบุถึงรายละเอียดของเนื้อหาเรื่องราวสิ่งต่าง ๆ จากการออกแบบจัดองค์ประกอบภาพและทัศนธาตุที่ปรากฏเห็นในภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ตอนพระรามลงสรงพบเบญจกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโศก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพมาเผาไฟ เบญจกายหนีหนุมานจับตัวมาถวาย และตอนทศกัณฐ์แปลงกายตนเป็นพระอินทร์อกรับกับพระรามเขียนได้อย่างชัดเจน ครบถ้วนสมบูรณ์ ได้ 3 คะแนน

3. สามารถวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ด้วยการเขียนบรรยายจากภาพพระบุถึงรายละเอียดของเนื้อหาเรื่องราวสิ่งต่าง ๆ จากการออกแบบจัดองค์ประกอบภาพและทัศนธาตุที่ปรากฏเห็นในภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ตอนพระรามลงสรงพบเบญจกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโศก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพมาเผาไฟ เบญจกายหนีหนุมานจับตัวมาถวาย และตอนทศกัณฐ์แปลงกายตนเป็นพระอินทร์อกรับกับพระรามเขียนได้ ครบถ้วน ได้ 2 คะแนน

4. สามารถวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ด้วยการเขียนบรรยายจากภาพพระบุถึงรายละเอียดของเนื้อหาเรื่องราวสิ่งต่าง ๆ จากการออกแบบจัดองค์ประกอบภาพและทัศนธาตุที่ปรากฏเห็นในภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ตอนพระรามลงสรงพบเบญจกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโศก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพมาเผาไฟ เบญจกายหนีหนุมานจับตัวมาถวาย และตอนทศกัณฐ์แปลงกายตนเป็นพระอินทร์อกรับกับพระรามเขียนได้แต่ยังไม่ครบถ้วน ได้ 1 คะแนน

ตัวบ่งชี้การให้คะแนนความสามารถในการพัฒนาการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ในขั้นการเขียนวิเคราะห์จากภาพ มีดังนี้

1. สามารถวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ด้วยการวิเคราะห์ สืบค้น เขียนจำแนก แยกแยะการจัดลำดับลักษณะของเนื้อหาเรื่องราวจากภาพและวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของทัศนธาตุกับการออกแบบจัดองค์ประกอบภาพจากภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ตอนหนุมานส่งนางนุชมาลีขึ้นสวรรค์ แล้วร้ายเวทแปลงตัวให้ใหญ่พาฝูงลิงข้ามน้ำและตอนพระรามลงสรงน้ำ พบเบญจกายแปลงคิด

ว่าเป็นนางสีดา พระรามโศก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพเผาไฟ เบญกายหนีหนุมานจับตัวมาถวาย เขียนได้อย่างชัดเจนละเอียด ครบถ้วนสมบูรณ์ ได้ 4 คะแนน

2. สามารถวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ด้วยการวิเคราะห์ สำนวน เขียนจำแนกแยกแยะการจัดลำดับลักษณะของเนื้อหาเรื่องราวจากภาพและวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของทัศนธาตุกับการออกแบบจัดองค์ประกอบภาพจากภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ตอนหนุมานส่งนางบุษมาลีขึ้นสวรรค์ แล้วร้ายเวทแปลงตัวให้ใหญ่พาฝูงลิงข้ามน้ำและตอนพระรามลงสรงน้ำ พบเบญกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโศก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพเผาไฟ เบญกายหนีหนุมานจับตัวมาถวาย เขียนได้อย่างชัดเจน ครบถ้วนสมบูรณ์ ได้ 3 คะแนน

3. สามารถวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ด้วยการวิเคราะห์ สำนวน เขียนจำแนกแยกแยะการจัดลำดับลักษณะของเนื้อหาเรื่องราวจากภาพและวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของทัศนธาตุกับการออกแบบจัดองค์ประกอบภาพจากภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ตอนหนุมานส่งนางบุษมาลีขึ้นสวรรค์ แล้วร้ายเวทแปลงตัวให้ใหญ่พาฝูงลิงข้ามน้ำและตอนพระรามลงสรงน้ำ พบเบญกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโศก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพเผาไฟ เบญกายหนีหนุมานจับตัวมาถวาย เขียนได้อย่างครบถ้วน ได้ 2 คะแนน

4. สามารถวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ด้วยการวิเคราะห์ สำนวน เขียนจำแนกแยกแยะการจัดลำดับลักษณะของเนื้อหาเรื่องราวจากภาพและวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของทัศนธาตุกับการออกแบบจัดองค์ประกอบภาพจากภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ตอนหนุมานส่งนางบุษมาลีขึ้นสวรรค์ แล้วร้ายเวทแปลงตัวให้ใหญ่พาฝูงลิงข้ามน้ำและตอนพระรามลงสรงน้ำ พบเบญกายแปลงคิดว่าเป็นนางสีดา พระรามโศก หนุมานขอพิสูจน์เอาศพเผาไฟ เบญกายหนีหนุมานจับตัวมาถวาย เขียนได้แต่ยังไม่ครบถ้วน ได้ 1 คะแนน

ตัวบ่งชี้การให้คะแนนความสามารถในการพัฒนาการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ในชั้นการเขียนตีความจากภาพ มีดังนี้

1. สามารถวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์โดยการเขียนตีความจากภาพด้วยการค้นหาจุดเด่น ๆ รายละเอียดข้อเท็จจริงที่ส่งผลกระทบต่อสังคม ต่อตนเองแล้วเขียนวิจารณ์ถ่ายทอดความคิดเห็นสะท้อนอารมณ์ความรู้สึก ด้วยการสื่อการสื่อความหมายเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ อย่างเป็นเหตุเป็นผล จากภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ตอนพระพรต พระสัตรุดยกพลกลับกรุงศรีอยุธยา หนุมานทอดกายให้กองทัพข้ามจากกรุงลงกาไปผืนแผ่นดินใหญ่ และตอนพระพรตรบกับท้าวจักรวรรดิ ท้าวจักรวรรดิต้องสร เขียนได้อย่างชัดเจนละเอียด ครบถ้วนสมบูรณ์ ได้ 4 คะแนน

2. สามารถวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์โดยการเขียนตีความจากภาพด้วยการค้นหาจุดเด่น ๆ รายละเอียดข้อเท็จจริงที่ส่งผลกระทบต่อสังคม ต่อตนเองแล้วเขียนวิจารณ์ถ่ายทอดแสดงความ

คิดเห็นสะท้อนอารมณ์ความรู้สึก ด้วยการสื่อสารสื่อความหมายเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ อย่างเป็นเหตุเป็นผล จากภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ตอนพระพรต พระสัตว์รุกขพลกลับกรุงศรีอยุธยา หนุมานทอดกายให้กองทัพข้ามจากกรุงลงกาไปผืนแผ่นดินใหญ่ และตอนพระพรตรบกับท้าวจักรวรรดิ ท้าวจักรวรรดิต้องสร เขียนได้อย่างชัดเจน ครบถ้วนสมบูรณ์ ได้ 3 คะแนน

3. สามารถวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์โดยการเขียนตีความจากภาพด้วยการค้นหาจุดเด่น ๆ รายละเอียดข้อเท็จจริงที่ส่งผลกระทบต่อสังคม ต่อตนเองแล้วเขียนวิจารณ์ถ่ายทอดแสดงความคิดเห็นสะท้อนอารมณ์ความรู้สึก ด้วยการสื่อสารสื่อความหมายเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ อย่างเป็นเหตุเป็นผล จากภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ตอนพระพรต พระสัตว์รุกขพลกลับกรุงศรีอยุธยา หนุมานทอดกายให้กองทัพข้ามจากกรุงลงกาไปผืนแผ่นดินใหญ่ และตอนพระพรตรบกับท้าวจักรวรรดิ ท้าวจักรวรรดิต้องสร เขียนได้ครบถ้วน ได้ 2 คะแนน

4. สามารถวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์โดยการเขียนตีความจากภาพด้วยการค้นหาจุดเด่น ๆ รายละเอียดข้อเท็จจริงที่ส่งผลกระทบต่อสังคม ต่อตนเองแล้วเขียนวิจารณ์ถ่ายทอดแสดงความคิดเห็นสะท้อนอารมณ์ความรู้สึก ด้วยการสื่อสารสื่อความหมายเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ อย่างเป็นเหตุเป็นผล จากภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ ตอนพระพรต พระสัตว์รุกขพลกลับกรุงศรีอยุธยา หนุมานทอดกายให้กองทัพข้ามจากกรุงลงกาไปผืนแผ่นดินใหญ่ และตอนพระพรตรบกับท้าวจักรวรรดิ ท้าวจักรวรรดิต้องสร เขียนได้แต่ยังไม่ครบถ้วน ได้ 1 คะแนน

ตัวบ่งชี้การให้คะแนนความสามารถในการพัฒนาการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ในขั้นการเขียนตัดสินประเมินจากภาพ มีดังนี้

1. สามารถเปรียบเทียบเลือกภาพจิตรกรรมฝาผนังตอนใดตอนหนึ่งจากภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ที่กำหนดให้แล้ว วิจารณ์ตัดสินประเมินคุณค่าจากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์นั้น ๆ ที่นักเรียนเลือกเขียนระบุจากความคิด ความรู้สึกเห็นถึงความสำคัญของคุณค่าจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ จากมุมมองเหตุผลที่หลากหลายจากการสังเกต การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการสื่อความหมายเนื้อหาเรื่องราวได้อย่างสมเหตุสมผล เขียนได้อย่างชัดเจนละเอียด ครบถ้วนสมบูรณ์ ได้ 4 คะแนน

2. สามารถเปรียบเทียบเลือกภาพจิตรกรรมฝาผนังตอนใดตอนหนึ่งจากภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ที่กำหนดให้แล้ว วิจารณ์ตัดสินประเมินคุณค่าจากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์นั้น ๆ ที่นักเรียนเลือกเขียนระบุจากความคิด ความรู้สึกเห็นถึงความสำคัญของคุณค่าจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ จากมุมมองเหตุผลที่หลากหลายจากการสังเกต การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการสื่อความหมายเนื้อหาเรื่องราวได้อย่างสมเหตุสมผล เขียนได้อย่างชัดเจน ครบถ้วนสมบูรณ์ ได้ 3 คะแนน

3. สามารถเปรียบเทียบเลือกภาพจิตรกรรมฝาผนังตอนใดตอนหนึ่งจากภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ที่กำหนดให้แล้ว วิเคราะห์ตัดสินประเมินคุณค่าจากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์นั้น ๆ ที่นักเรียนเลือกเขียนระบุจากความคิด ความรู้สึกเห็นถึงความสำคัญของคุณค่าจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ จากมุมมองเหตุผลที่หลากหลายจากการสังเกต การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการสื่อความหมายเนื้อหาเรื่องราวได้อย่างสมเหตุสมผล เขียนได้ ครบถ้วน ได้ 2 คะแนน

4. สามารถเปรียบเทียบเลือกภาพจิตรกรรมฝาผนังตอนใดตอนหนึ่งจากภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ที่กำหนดให้แล้ว วิเคราะห์ตัดสินประเมินคุณค่าจากภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์นั้น ๆ ที่นักเรียนเลือกเขียนระบุจากความคิด ความรู้สึกเห็นถึงความสำคัญของคุณค่าจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ จากมุมมองเหตุผลที่หลากหลายจากการสังเกต การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการสื่อความหมายเนื้อหาเรื่องราวได้อย่างสมเหตุสมผล เขียนได้แต่ยังไม่ครบถ้วน ได้ 1 คะแนน

ภาคผนวก ง.
ตัวอย่างใบงานการทำกิจกรรม

ใบงานแบบทดสอบ

วิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ขั้นการเขียนบรรยายจากภาพ ครั้งที่ 1

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

วิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ขั้นการเขียนบรรยายจากภาพ ครั้งที่ 2

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

วิจารณ์ภาพยนตร์กรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ขึ้นการเขียนตีความจากภาพ ครั้งที่ 1

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

วิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ขั้นการเขียนตีความจากภาพ ครั้งที่2

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

วิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ขั้นการเขียนตัดสินประเมนจากภาพ ครั้งที่ 1

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

1

2

3

วิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ขั้นการเขียนตัดสินประเมนจากภาพ ครั้งที่ 2

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

1

2

3

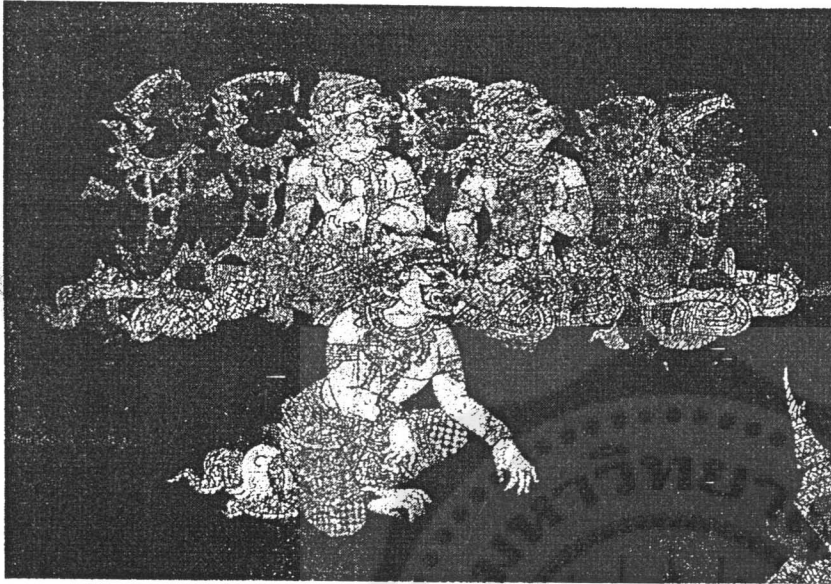
ภาคผนวก จ.

ตัวอย่างผลงานการเขียนวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์

ตัวอย่างผลงานการเขียนการวิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์

วิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ชั้นการเขียนบรรยายภาพ ครั้งที่ 1

ชื่อ .. จ. ณ. วัฒนวิภา เทพศรีวงศ์ ชั้น ป. ๖/๔ เลขที่ 26

..... ภาพที่เห็นเป็นภาพจิตรกรรม ฝา
ผนัง หัวสิงห์ขาวตัวแรก ปันภาพพระ
กัณเฑาะ และสิงห์อีกเจ็ดตัวด้านหลัง
ที่เห็นคือพระลักษมณ์ ส่วนนางสีดา
เป็นพื้นดิน สีดำและน้ำตาลเข้ม เรื่อง
สีสิงห์ตัวแรกตัวนี้จะมีสีขาวยิ่ง
พระลักษมณ์ตัวแรกมีสีเทาเข้ม ตัวที่สี่
มีสีดำ ตัวที่สามมีสีฟ้าอ่อน ตัวที่สี่
มีสีแดงเข้มหรือสีเลือดหมู ตัวที่ห้า
สีฟ้าเข้มแต่ยังไม่ใช้สีน้ำเงิน ตัวที่หก
สีฟ้าเข้ม แต่จะออกไปทางสีน้ำเงิน
หนักกว่าตัวอื่นๆ ส่วนตัวที่เจ็ด
สีน้ำตาลเข้มหรือสีแดง หัวสิงห์ขาว
นี้จะมีสีฟ้าเข้ม เรื่องสายเส้น
ผู้วาดก็จะมีเส้นโค้งเป็นส่วนใหญ่
จึงเส้นเหล่านี้สามารถแสดงท่าทาง

ของสิงห์ได้ ทำให้รู้ว่าสิงห์ตัวนี้กำลังคุกเข่า กำลังนั่ง กำลังงอเข่า กำลังยกมือ ฯลฯ และภาพเหล่านี้
จะไม่เหมือนแสงเงา เป็นภาพแบบเรียบ จะแสดงความรู้สึกด้วยเส้น ทั้งเป็นจิตรกรรมของไทยใน
สมัยนั้น เรื่องลักษณะท่าทางสิงห์ตัวนี้ในภาพนั้นหน้าไปทางขวา สิงห์ในขณะแรกจะนั่งคุกเข่าทั้งขา
และทั้งขาขวาขวา ส่วนแขนจะงอเล็กน้อย ท่าทางเหมือนจะหันไปมองอะไรทางขวา ส่วนสิงห์ตัวหลัง
สีสิงห์ตัวแรกจะดูหนักกว่าภาพไม่เหมือนกันเลย สีดำเข้ม บางตัวดำมาก บางตัวดำน้อย บางตัวงอเข่า เพื่อ
แสดงถึงความแตกต่างของแต่ละตัว จะได้ไม่ซ้ำกัน และเรื่องสีสิงห์ทั้งแปดตัวนั้นแตกต่างกัน หรือถ้า
สีคล้ายกันก็อาจจะบอกออกไป ทำให้ภาพดูหลากหลายไม่ซ้ำซาก และทำให้ภาพไม่น่าเบื่อ หัวสิงห์
จึงมีในภาพสิงห์แต่ละตัวจะสังเกตได้ว่าจะไม่ใช่เครื่องหนังหมื่นหมื่น จะได้แต่ชั้นสูง แต่ชั้นบน
จะมีเครื่องประดับเล็กน้อย เครื่องประดับจะมีสีทองทั้งหมด และดูรายละเอียดของเครื่องประดับ
จะมีเส้นโค้งและเส้นตรงเป็นส่วนใหญ่ และสุดท้ายภาพนี้แสดงถึงศิลปะที่สืบทอดมาโดยคนไทย
มีความรู้เรื่องสายเส้นและตัวสีครามกับสีทองเป็นอันดับแรก แสดงถึงความละเอียดละออและภาค
ของศิลปินไทย

ในการวาดพระเจดีย์
 ประถมใจดี 'และเรื้อรัง
 ประดับที่เน้นสีทอง
 ทำให้เด่นมากขึ้น

วิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ขั้นตอนการเขียนวิเคราะห์ภาพ ครั้งที่ 1

ชื่อ ... ด.ญ. ชัยรามาภรณ์

ชั้น ... 6/2

เลขที่ ... 12

ภาพนี้เป็นภาพจิตรกรรมฝาผนัง

ดูจากองค์ประกอบภาพ สีและ

สิ่งต่าง ๆ ได้บอก ทิศทางของภาพ

หน้า มุมกลางเป็นจุดสนใจ

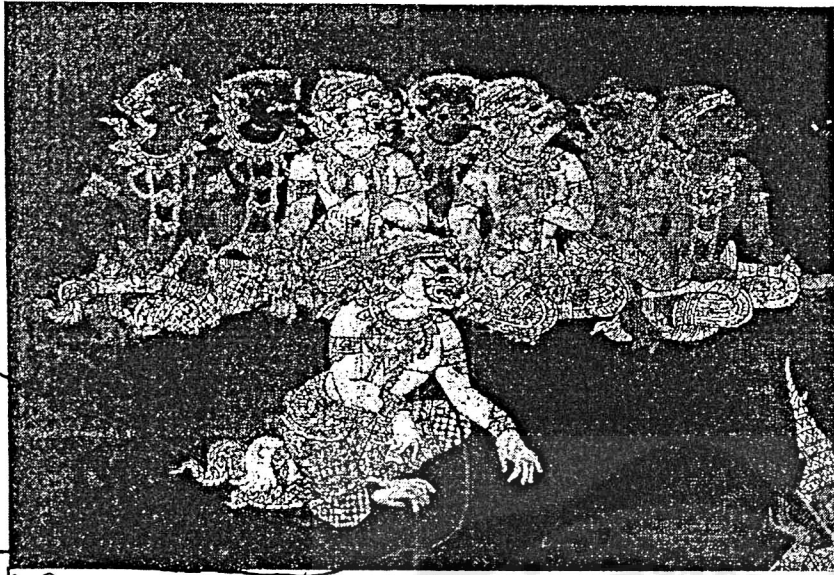
ของภาพ คือ ยักษ์ที่มีสีขาว

ดำ แดง เขียว น้ำตาล

ว่าตัวที่เด่นชัดที่สุด

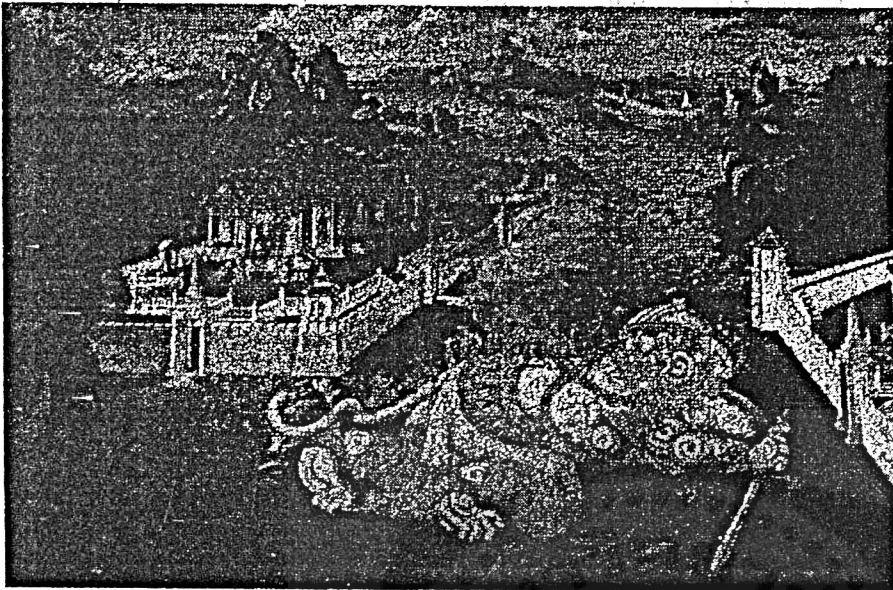
คือยักษ์ที่มีสีขาว

ตั้งแต่ ยักษ์ ขลุ่ย ปลายเท้า

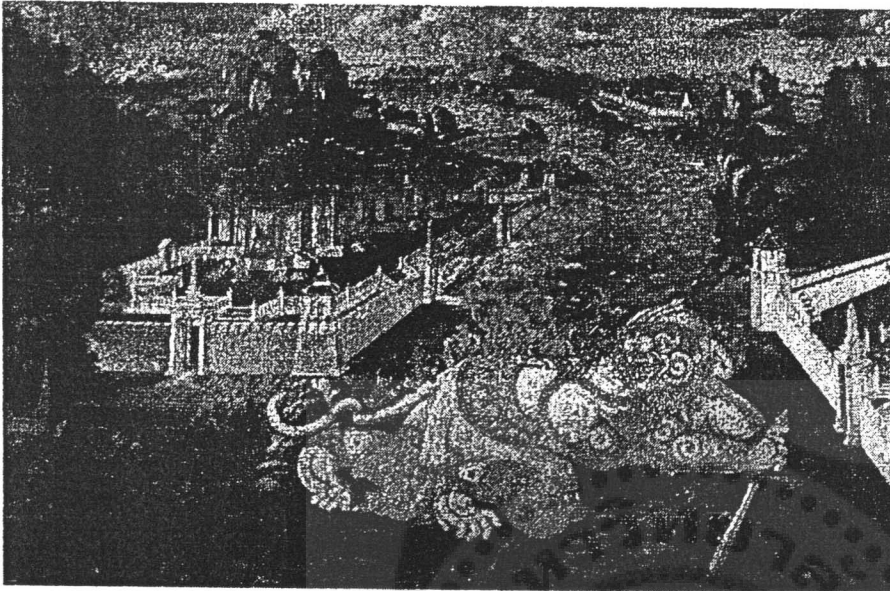
ใช้เส้นลายเส้นที่เห็นชัดคือ ตัวยักษ์ และ ลายของสحابเหนือ ที่เห็นชัดที่สุดก็คือ ทารุณ
ของหนุมาน ที่มีลายเส้นที่สลับซับซ้อน และ มือของหนุมานมีการใช้ลายเส้น ที่สวยงามและลายที่บอก
เห็นว่าเป็นของหนุมาน ก็น่าจะมีอายุ ๑๐๐ และ ลายเส้นที่ดูพิเศษขึ้นมี สีเหลืองมาก เพราะสีการไว้
ลายเส้น ได้เห็นได้ชัด เห็นลายเส้นที่สลับซับซ้อน แล้วทำให้มีสีขาวมาก และ ตัวยักษ์นั้น ก็คือ
"หนุมาน" ที่หนุมาน อยู่กลางภาพ และ ใช้สีเหลืองบอกมาก และ เครื่องประดับ ต่าง ๆ ทั้งหมดนั้น
จะใช้สีทอง เนื้อดูเด่น และ จุดสำคัญคือ ที่อยู่ข้างหลัง หนุมาน คือ จุดสีทอง เพราะ ลาย อยู่ด้าน
หลัง และ ข้างหลังเห็นได้ชัด ใช้สีที่เด่น และ ใช้สีที่เห็นเป็นสีน้ำตาล เนื้อดูเด่นทั้ง จุดเด่น
และ จุดสีทองจะเด่นดูเด่นเพราะ ใช้สี ที่เด่น แต่ ข้างหลังก็ใช้สีที่เด่น คือ สีน้ำตาล เขียว แต่สีอื่นก็ใช้
สีน้ำตาลเล็กน้อย เพื่อให้สี ที่สีทองดูเด่น ข้างหลังดูเด่น และ ไม่ค่อยมีสีอื่นที่เห็นชัด ภาพที่ ๑
ก็คือหนุมาน ที่อยู่ข้างกลาง และ ตัวของหนุมาน นั้น มองไปข้างหน้า และ ทำท่าทางของ ๗ เพื่อ ได้
ไม่ต่อหน้าคนข้างหลัง และ ท่าหนุมาน จะ ลากตัวข้างไปข้างหน้า ของหนุมาน และ เหตุผลที่หนึ่งของ
สีทอง เนื้อดูเด่น และ ดูสวยงามที่สุด และ ตัวหนุมาน จะเห็นได้ชัด เนื้อดูเด่นของหนุมาน ที่เด่น
ที่เห็น และ สีที่เด่นสุดว่า ภาพที่ ๑ ก็ภาพที่ ๑ เป็นรูปของหนุมานกำลังยกมือ ๑ ตัว และ แต่สี-ตัว
สีไม่เหมือนภาพ และ ตัวก็มองไปข้าง หน้า เห็นกัน และ ทำท่าทางลง กับเขา เนื้อดูไม่
เด่นเกินตัวเด่น ๆ เห็นอีกว่า จะ สีการนี้ สลับหน้าหลัง และ ดูไม่จางจาง เนื้อ
ไปให้ ดูว่า ตัวเด่น ไม่อยู่ตรงกลาง และ แต่สี-ตัว ทำท่าทางเด่น เนื้อดูไม่เด่นว่า ๑ และ หน้า ๑
ภาพที่เด่นชัดที่สุดคือภาพ ๑ ที่เห็นเด่นชัด เนื้อดูเด่นที่ดู สดุดุด และ ภาพที่ ๑ สดุดุด และ
สีภาพ ๑ และ ของของภาพที่มี ลายเส้น วิจิตรสวยงาม

ชื่อ... ด.ญ. พัทธมน วัฒนเปสข ป.๖/๔ เลขที่ ๗

ภาพประกอบของหนังสือในกับดักปักษีทอภาพก็คือ คัดปิ่น
 ชาติไทยแก่งหวาย ทำจะใช้เวลาพักในทอภาพ เพราะ ดูแล้ว
 ลวดลาย สีสัน เค้า ก็เยอะเข้กก็ท โดยส่วนใหญ่นะให้
 ลวดลาย เพราะ เวลาพอมภาพก็จะเห็นลวดลายเป็นเป็นอันกับแรก
 ต่อมาก็คือจุดเด่น และสีสัน ส่วนสีอื่น ๆ เค้า และภาพเป็น
 ประกอบ จะทำเป็นอันกับสุดท้าย ไม่รู้จำ คัดปิ่นที่ทอภาพ
 ที่ ทำอย่างนี้ทำพออยู่แล้วลวดลายทออันกับแรก ลวดลายที่
 งดงามที่สุดก็ของบ้านไหนกับวัด เพราะ วัดไหนทอภาพก็ลวดลายมาก
 ที่สุดในทอภาพก็ว่าได้ ลวดลายของวัดไหนใช้ ลวดลายที่ดูแล้วจะ
 ชัดชัดอย่างนี้ เพราะดูแล้วมันเห็นลวดลายของวัด ที่ดูแล้ว
 เห็นอย่างนี้ ทั้งวัดก็ทอภาพ เพราะ ทอออกเลยว่ามีวัด
 ที่เปิดแบบนี้ มันก็ทอภาพที่วัดเขาจุด สิ่งที่เขา
 ที่สุดของวัดก็คือวัดที่อยู่วัดนี้ เพราะ มันลวดลายเยอะ
 ทั้งนั้งศาวิธ และ ประติมากรรม อีกทั้งนั้งต่างวัด ทุกๆ ส่วน
 ประกอบ ของวัดก็เปิดดูแล้ว อีกอย่างที่ยังไม่ได้อธิบายก็คือ

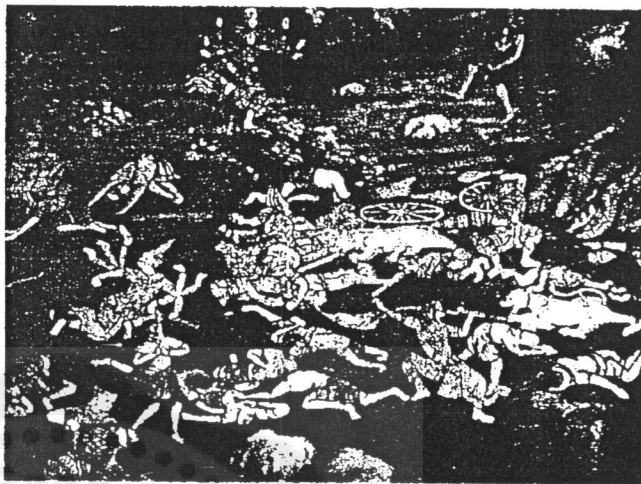
ร.อ. น. พัทธนา ทิพนนท์ ชั้น ป. ๖/๕ เลขที่ ๓๗

ที่จะพูดถึงภาพแห่งของศิลปแล้ว ศิลปก็ทำจะทางมาก เพราะ
 ดูกาลเวลาบั้นที่ซดร้อยล้านภาพ และนลาภนลาภรูปแบบแล้ว
 ยั้งพิสัยสักและการจัดองค์ประกอบของภาพอีก อีกทั้งยังมี
 ระเบียบใกล้ ระเบียบกลาง และระเบียบไกลอีกด้วย ถ้าเปิดทุกเขี้ยว
 ทดลองฝึกใหม่ถึงการจัดองค์ประกอบแบบที่แท้ ๆ ในภาพคิด
 ของจิต ก็ทักคิดว่า ภาพที่ประสบความสำเร็จแล้ว
 และตัวของศิลปเองก็ประสบความสำเร็จแล้วเช่นกัน !

วิจารณ์ภาพยนตร์กรรมผาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ขึ้นการเขียนตีความจากภาพ ครั้งที่ 2

ชื่อ ด.ญ. ทักษพร วิเศษอุดมเสถียร ชั้น ป. 6/2 เลขที่ 14

ให้นักเรียนตีความจากภาพ

ภาพนี้เป็น ภาพจิตรกรรมผาผนังสีที่ใช้เป็นสีฝุ่น จากวรรณคดีเรื่อง รามเกียรติ์ ตอน ยารา

ให้ความรู้สึกถึงความโหดร้าย น่าสลด น่ากลัว มีคนตายทำให้รู้สึกไม่ดีเลย

การรบคือการฆ่าแย่งชิงชีวิต และทรัพย์สินมากมาย การตายของทั้งเหล่ายักษ์

และลิงนั้นคือการฆ่าแย่งชิงทั้งการทศกัณฐ์ และ พระราม ภาพนี้ แสดงถึงความ

น่ากลัวว่าอะไรแต่ละฝ่าย ทั้งการทศกัณฐ์ และ พระราม ทำให้ทั้งสองฝ่ายต่างก็สู้

อย่างเต็มที่เพื่อที่จะได้ชนะ ฝ่ายตอร์ จ้างที่ฆ่าแล้ว ทุกคนต่างก็ต่อสู้กันอย่าง

กล้าหาญตาย แต่เพื่ออะไรนั้น ฝ่ายตอร์ จ้างเท่านั้น ที่ต้องเสีย เลือดเนื้อ

รวมถึงชีวิตของใคร หลายคนในสนามรบ ถือว่า มีคนตาย เพิ่มขึ้นมากมาย

แต่ทั้งสองฝ่ายก็ยังไม่วางมือ หรือ ทำอะไร แต่อย่างใด แม้ว่าจะมีผู้คนต้องเสีย

ชีวิตไปเป็นจำนวน มากก็ตาม ต่างฝ่ายต่างต่อสู้กัน หรือ เพื่อจะ เอาชนะให้ได้

ภาพที่เห็น เป็นภาพที่ในความรู้สึก น่าสนใจ ชื่นชอบ กับการ ค้นคว้า เสีย
 ครั้งยิ่งใหญ่นี้ เกือบทุกคนที่ออกมา จบชีวิตในสนามรบ แห่งนี้
 ลักษณะ ท่าทาง ของตัวละครทุก ๆ ตัว มีความ ชุ่มชื้น ความพยายาม
 ความคิดที่จะเอาชนะ ฝ่ายตรงข้าม อยู่ในใจอยู่ 100% แม้จะรู้ว่าตนเองจะตาย
 ตาย แต่ก็ไม่ยอมให้ถึงที่สุดท้าย ลักษณะ สีผิว ของ เหล่า ทหารอื่น ก็ล้วน
 มีสีเทา ตามธรรมชาติ และ ใช้ทางกาย สำหรับการรบ นี่ก็คือ ความ คิดสร้างสรรค์
 ของศิลปินอีกอย่างหนึ่ง เพราะ สามารถคิดให้สิ่งทุกอย่าง ออกมามี ในชุด อย่างไร
 มีสีผิว อย่างไร ลักษณะ ควรเป็นอย่างไร ทำให้สามารถแยกออกว่า ตัวไหน
 คือข้าศึก และ ตัวไหน คือมิตร ได้ง่ายขึ้น ส่วนลักษณะ ของ ทหาร ข้าศึก คือ ตี๋อ
 แล่ ออกรบ เครื่อง ชุด ออกรบ อย่างสมบูรณ์ แบบใน การรบ สำหรับ พวก
 ทหาร ของ ข้าศึก ต้องเป็นสีเทา อร่าม มีรายละเอียด สวยงาม มากมาย
 ส่วนชุด ของ ทหาร นั้นคือ ทศกัณฐ์ และ พระราม ต่อกันอย่าง ดูดี
 จะสังเกต เห็นว่า ตัวละครทุก ๆ ตัว จะมีสีหน้า แสดง อาการ เจ็บปวด
 มีเลือดอาบร่างกาย โดนร้าย ต่ร้าย ในท่า ยักข์ และ ล้ม ทุก ๆ ตัว
 ทางด้านชุดของ คือ ทศกัณฐ์ และ พระราม สีหน้า แสดง อาการ ของ
 ทศกัณฐ์ คือ อาการ ต่ร้าย ทำให้รู้สึกถึงความรู้สึก ของ ทศกัณฐ์ ในตอน
 นั้น ตี๋อ ว่า พระรามให้ไว้ สำหรับ พระรามยังไม่ค่อย ออก สีหน้า
 ท่าทาง เท่าไหร่ สีหน้า คือสีหน้ากลางๆ ที่เป็นสี แดง อาจจะเป็น เพราะ
 เลือดที่มาจาก การรบ สีหน้า มีท่าที ไร้อารมณ์ ชาติ มีเพื่อน
 ตันไม้ มากมาย เป็น อวตะกอบ ที่สวยงาม ศิลปิน ต้องมีความ
 รู้สึก และ จำ ใญ่ ภาพที่ จะ อด ได้ เป็นอย่างดี ถึงจะสามารถสื่อ ความหมาย
 ออกมาจากภาพได้ดียิ่งขึ้น ตี๋อมีความ ตี๋อใจ ชะมัด และ
 ความพยายามมาก มีวาดภาพนี้ไว้ จักจำ ใญ่ ภาพนี้มาก
 ใญ่ศิลปะมาก

ชื่อ ด.ญ ปณณิกา

ชั้น 6/4

เลขที่ 14

วิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ชั้นการเขียนคัดลिनประเมินภาพ ครั้งที่ 1

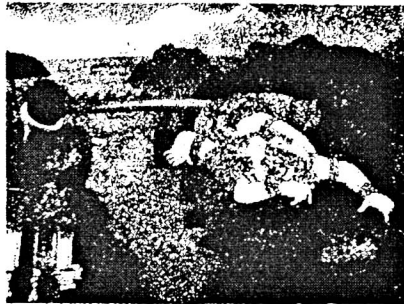
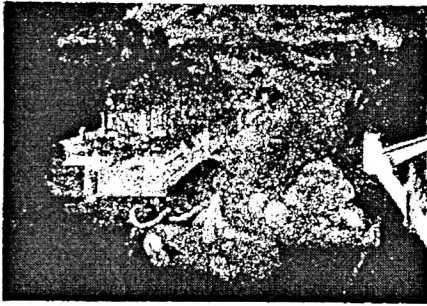
1

2

3

จากการชมภาพที่เห็นทั้ง 3 ภาพ ซึ่งมีความประทับใจภาพที่ 3 มากที่สุด
 เพราะ ภาพที่ 3 เป็นภาพจิตรกรรมฝาผนังที่ระบายด้วยสีฝุ่น มีความงดงามมาก จาก
 จุดเด่นที่มีสิ่งแปลกตาให้ตัวใหม่ และน่าสนใจมากจนชวนให้ไปชมภาพอื่น
 อีกหนึ่งในอีกเมืองหนึ่ง ซึ่ง เชื่อว่าจะให้ทั้งความงามของพระรามข้ามไปชมอีกเมืองหนึ่ง
 ได้โดยผ่าน แม่ไม้ที่ไหลเรียบ นวลว่ ลวดลายเส้นตรงถึง ความน่ากลัวของน้ำ ที่ไหลเรียบ
 ผิดทวนไม่ หรือสัตว์ต่างๆ การไหลของน้ำพัดแรงมาสู่กลองหนึ่ง ผู้เขียนได้แสดง
 ลักษณะการไหลของน้ำ ได้เป็นอย่างดีจริงๆ เป็นภาพวาดที่ต้องคำนึงถึงสี และลักษณะ
 มีความละเอียดของแม่ไม้ เหมือนกับว่าแม่ไม้ กำลังไหลอยู่ แสดงออกมา
 ด้วยความประณีตวิจิตร รวมถึงท่อนซึ่งเป็น ตัวที่กล่าวถึงพระราม สวรรค์ก็ดูเด่น
 ได้กระทำเอาใจ สิ่งที่เป็นจุดเด่น คือสีที่ได้แสดงลักษณะ การนั้นหน้า และน้ำทอง
 พยายามทำให้สีของสิ่งนั้นแบบขาว เพื่อให้ท่อนของพระรามข้ามผ่าน จนมา
 อยู่บนหลังของสิ่ง ตรงกลาง ทำให้เห็นส่วน เป็นรองจุดเด่นลงมา สีของน้ำดูครีม ทำให้
 เห็นเครื่องประดับสีทองมาก ดูมีความสวยงามสีตัวของ สิ่งสีดำที่เป็นจุดเด่น
 ตัวสีดำของสิ่งถูกลบกลืนกับ สีน้ำตาลเข้มของไหลหิน สีส่วนของเจ้าชู้ มีการ
 แสดงถึงความสูง มีสีความ เทาๆ น้ำตาลน้ำตาล ความใกล้เคียง ภาพ
 และจากภาพรวมแล้วของสีนั้น แล้ว เหมือนภาพอย่างใน ผ้าสีครีม ความ ต้องอาศัย
 ไกลๆกัน รวมถึง สิ่งที่เข้าเป้ารอบใน ภาพนี้ คือการไหลเรียบของน้ำ ที่ดูเหมือน
 จริงมากที่สุด ทำให้ ภาพนี้มีความสมบูรณ์แบบมาก จน ได้เป็นจิตรกรรม ฝาผนัง
 ชั้นเอก ได้เลยทีเดียว รวมถึงด้านวิชาการ ที่ทำท่อนนี้ ได้ว่า การจัดทำเป็นอย่างไร
 ทำได้ถึง ความสำคัญการแสดงออกของภาพอันเจิดจ้าแล้ว สิ่งสีดำที่น่าใจ ร้อยแปดทาบ
 ในตัวใหม่ทำให้ ท่อนของพระรามผ่านไปได้ การข้ามครั้งนี้ มีความที่ต้อง
 ระมัดระวังมาก ทุกอย่าง ทุกคน ในโลกทั้งนี้จึงช่วยกันสื่อสารสื่อแล้ว ระมัดระวัง ให้ข้าม
 ไปอย่างสวัสดิภาพ ผลงานที่จัดทำไว้ มีความ สวยงามทั้งด้านจิตใจ และ
 ภายนอก มีความความเหมือนจริง และ จุดเด่น รวมทั้ง ตัวประกอบที่เขียนภาพ
 ได้ลงมือพอ

๑.๗. ปุณณิกา ป.๖/๔ (๔)

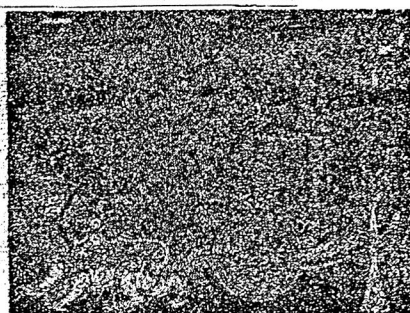
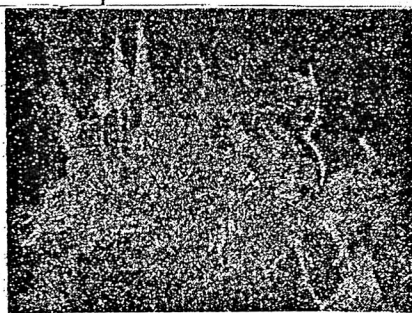
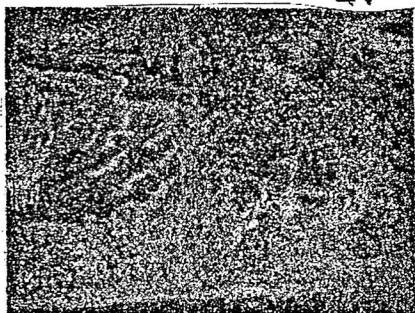
1

2

(3)

รับประกันได้ว่า ศิลปินจะแสดงความกล้าหาญในการเขียนภาพนี้ เพราะ
 ความสง่างามของภาพ จุดเด่น และสีสันที่มีความหมาย รวมทั้งเขียนภาพ
 เน้นให้เห็นจริงในเรื่องของแม่น้ำเป็นที่สุด จึงทำให้ผลงานชิ้นนี้ออกมาได้ สมกับการ
 เขียนภาพมานานข้ามรัชกาล (1-3) ทำให้ผลงานออกมามีได้ รับยกย่อง
 ให้เป็นภาพจิตรกรรมฝาผนังที่เป็นของคนไทยมาจนปัจจุบันนี้

ชื่อ ดุษฎีนิชาอายุมากวัฒนา ชั้น 6/2 เลขที่ 20

วิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ จักรการเขียนตัดสินประเมินภาพ ครั้งที่ 2

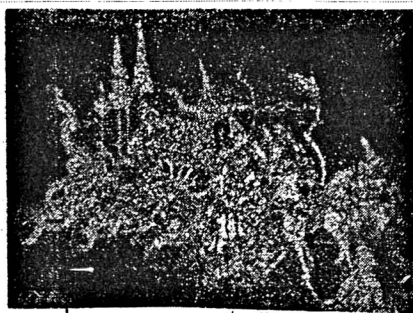
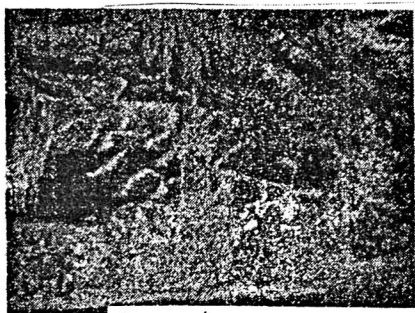
1

2

3

ภาพทั้ง 3 ภาพนี้ เป็นภาพจิตรกรรมฝาผนัง เรื่อง รามเกียรติ์ ภาพที่ข้าพเจ้าชอบ ก็คือ ภาพที่ 1 เพราะ ภาพนี้มีความสวยงาม มองแล้วดูอลังการ ภาพนี้ซึ่งจุดเด่นคือ ราชรถ ของพระราม ราชรถในภาพนี้ มีการวาดที่ละเอียด และประณีต สิ่งของราชรถสีทองอมส้ม สีสันน้อย ข้าพเจ้าคิดว่า เพราะ ราชรถคันนี้ทำในสภาพดูเหนือดินดูถึงขั้นฟ้า และดูอลังการ ภาพนี้ใช้สีฝุ่น ในการลงสี สีของภาพสีที่ใช้นั้นนั้น มีการลงสีที่สวยงาม และเหมือนจริง มีการใช้สีที่เป็นกระแสน้ำ ทำให้นึกเหมือนกระแสน้ำกำลังไหลเชี่ยวอย่างแรง กระแสน้ำนี้ ทำให้อันถึงระดับน้ำ และความแรงของน้ำ ว่าน้ำมีระดับค่อนข้างลึก และความแรงของน้ำค่อนข้างแรง คล้ายๆ เหมือนกำลังมีพายุ ในด้านฉากหลังที่เป็นป่า คีลปณพาราศีการลงสีให้ดูมีมิติ เหมือนกับโดนเงากระทบ ในภาพนี้ทำให้รู้ว่า เป็น ช้างตอนเย็น เพราะมีแสงแดดสีส้มส่องกระทบ และต้นไม้อันสูงๆ บางบริเวณ ก็มี เงาตกกระทบเช่นกัน ทำให้รู้ว่าอยู่ในช่วงตอนเย็น บรรยากาศรอบๆ ราชรถมีความสวยงาม และแปลกตา การลงสีอื่นต่างๆ ก็มีการวาดเส้นที่ละเอียดอ่อน มีการวาดเส้นที่ โค้งได้รูป เส้นตรงก็วาดได้ตรง และประณีต ซึ่งข้าพเจ้าชอบมากคือ ความประณีต ของข้าพเจ้าในภาพนี้ก็คือ ภาพนี้มีความสวยงาม อลังการ และที่สำคัญคือ ภาพนี้มีความ เข้มและละเอียดลออ ภาพนี้ให้ความรู้สึกอันน่าสนใจ ตื่นเต้น ข้าพเจ้ารู้สึกชอบ ภาพนี้มาก เพราะนอกจากภาพนี้จะสื่อถึงประกอบที่ครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว ภาพนี้ยัง แสดงให้เห็นถึง วัฒนธรรม และงานศิลปกรรมของประเทศไทยอีกด้วย ข้าพเจ้า รู้สึกภูมิใจมาก และภูมิใจในตัวเองด้วย ที่สามารถวาดภาพที่แสดงถึงประเทศไทยได้หลาย และดีอย่างนี้ และก็เป็นไปได้ เมื่อโตขึ้น ข้าพเจ้าจะพยายามสร้าง สรรค์ผลงานดี ๆ แบบนี้ออกมาให้ได้บ้างค่ะ ก่อนที่จะบอกกล่าวบอกกล่าว อยาก ให้สร้างสรรค์ผลงานดี ๆ สวย ๆ แบบนี้อีกนะคะ เพราะยังมีคนคอยติดตาม ผลงานและเป็นที่สนใจในอยู่ค่ะ ...

ชื่อ ฟ้าใส คำส่าย ชั้น 6/4 เลขที่ 3

วิจารณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ขั้นตอนการเขียนตัดสินประเมิณภาพ ครั้งที่ 2

1

2

3

จากภาพจิตรกรรมฝาผนังทั้ง 3 ภาพ เห็นขอบกั้นภาพเพราะเป็นภาพที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของไทย แต่สำหรับภาพที่ขอบมากที่สุด คือ ภาพที่ 1 เพราะ มีสีเส้นสีดำ สดและเด่นมากมาก ดูเป็นภาพที่มีเรื่องราวว่าใครทำอะไร ก็ไหน อย่างไร เมื่อไร จุดเด่นของภาพเป็นภาพราชรถ และกองทัพ ซึ่งเป็นฉากหนึ่งเกี่ยวกับ ส่วนฉากที่ 2 คือภาพ ดลิ่งทะเล และฝูงกองทัพสูง กับราชรถที่ตามมาอีกขบวน และฉากสุดท้าย เป็นภาพที่กั้นสีลักษณะเหมือนไม้พอง ในภาพนี้มีความน่าสนใจ เพราะ มีสีเส้นสลับกับความเป็นธรรมชาติ ราชรถและกองทัพลดลงเล็กน้อย สบายตาม สีทองอร่าม จึงทำให้นึกเป็นฉากหน้าต่อภาพพื้นหลัง มากกว่าเดิม แต่ก่อนนั้นกลมกลืนกับพื้นดิน แต่ว่าจิตรกรมีความฉลาดเฉลียว สามารถวาดภาพราชรถในส่วนที่มีตัวละครประทับอยู่ในสูงติดกับหัวทะเลจึงทำให้เด่นขึ้น ขอบฉากกลาง หรือสีการซ้อนทับประกอบที่สัมพันธ์สวยงาม แปลกตาช่วย ส่วนเรื่องสีและรูปทรงนั้นก็แสดงให้เห็นถึงความประณีตบรรจง รูปทรงมีความเป็นธรรมชาติ ' ในส่วนของธรรมชาติ เช่น ต้นไม้ หิน พื้นดิน หัวทะเล ส่วนรูปทรงของสิ่งทีอากปรกส้างในภาพ เช่น ราชรถ มีรูปร่างคล้ายรถม้า ' และสีที่ไรในภาพเป็นสีพื้น มีความสวยงาม ถึงแม้จะเป็นรูปภาพกองทัพ และ ก็แฝงความหยิ่งว่า ให้นึกถึงตามข้อข้อบ่งชี้ของภาพ ในภาพนี้ เห็นประกอบใจ ในการซ้อนทับประกอบ สีเส้น แม้ส่วนที่เห็นรู้สึกประทับใจมากที่สุด คือ ส่วนของทะเล เพราะ เห็นขอบคลื่น ก็มีความอ่อนช้อยสวยงาม ' ดมีเรื่องราว กลมกลืนกับธรรมชาติ เหมาะสมที่ได้ติดารกับคำกล่าวที่ว่า มรดกของโลกและเอกลักษณ์ของไทย เห็นจึงอยากให้ทุกคน กลัใจ และอนุรักษ์ จิตรกรรมฝาผนัง เพราะ มีแห่งเดียวในโลก ' เห็นว่า คนที่จิตรกรมีความประสบความสำเร็จอีกครั้งหนึ่งในการวาดภาพ

ภาคผนวก จ.

ภาพบรรยากาศการทดสอบนักเรียน

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล ลลิตพรรณ ทองงาม

สถานที่อยู่ปัจจุบัน 115 ซอยประชาสงเคราะห์ 27 ถนนประชาสงเคราะห์ แขวงดินแดง เขตดินแดง
กรุงเทพมหานคร 10400

